

TIELAMMEN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

Kaavan laatijan vastineet kaavaluonnoksesta saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin

13.5.2025

SISÄLLYS

1	Valmisteluvaiheen kuuleminen	2
2	Kaavaluonnoksen suhde kaavaehdotukseen	2
3	Lausunnot	3
3.1	ELY-keskus	3
3.2	Fintraffic Lennonvarmistus Oy	5
3.3	Fingrid Oyj	5
3.4	Iisalmen kaupunki	6
3.5	Ilmatieteen laitos	6
3.6	Kulttuurihistoriallinen museo, Kuopion kaupunki	6
3.7	Pohjois-Savon liitto	8
3.8	Savon Voima.....	8
3.9	Sonkajärven kunta.....	9
3.10	Suomen metsäkeskus.....	9
3.11	Telia	10
3.12	Luonnonvarakeskus	10
3.13	Suomen Erillisverkot Oy	12
3.14	Ylä-Savon ympäristölautakunta	12
3.15	Lapinlahden ympäristölautakunta	13
4	Mielipiteet	14
4.1	Metsänomistajat	14
4.2	Metsänhoitoyhdistys Savotta / MTK metsänomistajat.....	15
4.3	Hernejärven Riistamiehet ry	15
4.4	Maailman paras paikka	15
4.5	Mielipide 1	23
4.6	Mielipide 2	25
4.7	Mielipide 3	28
4.8	Mielipide 4	29
4.9	Mielipide 5	30
4.10	Mielipide 6	31
4.11	Mielipide 7	31
4.12	Mielipide 8	33
4.13	Mielipide 9	33

	2
4.14 Mielipide 10	36
4.15 Mielipide 11 ja 12.....	37
4.16 Mielipide 13	39
4.17 Mielipide 14	45
4.18 Mielipide 15	47
4.19 Mielipide 16	47
4.20 Mielipide 17	53
4.21 Mielipide 18	55
4.22 Mielipide 19	58
4.23 Mielipide 20	63
4.24 Mielipide 21	63
4.25 Mielipide 22	64
5 Yhteystiedot.....	71

1 VALMISTELUVAIHEEN KUULEMINEN

Kaavaluonnoksessa esitettiin 17 tuulivoimalan mahdollistavaa ratkaisua (sallittu kokonaiskorkeus 250 m). Kaavamuotona on oikeusvaikutteinen osayleiskaava, jonka perusteella voidaan myöntää rakennusluvat tuulivoimalayksiköiden rakentamiselle (AKL 77 §). Samanaikaisesti osayleiskaavoituksen kanssa on käynnissä ympäristövaikutusten arviointi, jonka YVA-selostus oli nähtävillä 10.10.–25.11.2024.

Tielammen osayleiskaavan valmisteluvaiheen kuuleminen pidettiin 10.10.2024–11.11.2024 välisenä aikana ja kuulemisen aikana saatiin 15 lausuntoa ja 26 mielipidettä. Seuraavaan on kirjattu palautteen pääkohdat sekä kaavan laatijan vastineet.

2 KAAVALUONNOKSEN SUHDE KAAVAEHDOTUKSEEN

Valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen osayleiskaavaa on muutettu saatuaan palautteeseen sekä sen myötä tarkentuneisiin suunnitelmiin ja selvityksiin perustuen. Valmisteluvaiheen jälkeen osayleiskaavaehdotukseen on tehty seuraavat muutokset:

- Alueelle osoitettu tuulivoimalamäärä on laskettu 17 voimalasta 10 voimalaan, siten että alueen länssiosaan on osoitettu seitsemän voimalaa ja itäosaan kolme voimalaa. Voimalanumerointi on muutunut.
- Voimalapoistojen myötä kaavassa osoitettuja ohjeellisia tuulivoimaloiden sijainteja (voimalapaikat 1-7 ja 9) on muutettu vähäisesti sekä tuulivoimaloiden alueita (tv/) supistettu alueella tunnistetut arvot huomioiden. Ehdotuksessa osoitetut tuulivoimaloiden paikat sijoittuvat luonnoksessa osoitetujen tv-alueiden sisälle.

- Voimalan nro 3 tv-aluetta koskien on annettu määräys: Tuulivoimalan numero 3 rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää toimenpiteet alueen suojaamiseksi siten, ettei alueelta ole mahdollista päästä saasteita maaperään tai pohjavesiin.
- Tuulivoimalapoistojen ja -siirtojen myötä alueelle osoitettua ohjeellista tieverkostoa ja maakaapelointia poistettu sekä tarkennettu uusiin sijainteihin sopivaksi alueella tunnistetut arvot huomioiden.
- Muinaismuistoalue (sm/) ja muu kulttuuriperintökohde (s/) poistettu Kulttuurihistoriallisen museon lausuntoon perustuen.

Kaavaselostukseen on tehty täydennyksiä ja päivityksiä muuttuneen kaavaratkaisun myötä kuviin sekä vaikutusten arviointiin (**kohta 7**) sekä lisätty tiivistelmä Lapinlahden kunnan teettämän kyselytutkimuksen tuloksista **kohtaan 7.16**. Lisäksi nykytilan kuvaukseen (**kohta 3**) on päivitetty maakuntakaavoituksen tilanne sekä tehty täydennyksiä palautteeseen perustuen (elinkeinot, liikenne, arkeologinen kulttuuriperintö). Kaavoitusprosessin kulku on täydennetty **kohtaan 4.1.2** sekä Tielammen tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn kulku **kohtaan 5** sekä osayleiskaavan suhde perusteltuun päätelmään lisätty **liitteeksi 13**. Näkemäalueanalyysi ja havainnekuvat (**liite 3**) sekä meluselvitys (**liite 9**) ja väikeselvitys (**liite 10**) on päivitetty vastaamaan kaavaehdotuksen mukaista toteutusta.

3 LAUSUNNOT

3.1 ELY-KESKUS

Lausunto 11.11.2024	Vastine
<u>Luontoarvot</u> Huomionarvoisista kasvilajeista nousee runsas valkolehdokkien esiintyminen. Valkolehdokki on luonnonsuojelulailla rauhoitettu kasvilaji, jonka esiintymän hävittäminen edellyttää lupaa rauhoitusmääräyksistä poikkeamiselle. Luvan myöntää alueellinen ELY-keskus. Kaavaselostuksessa on tuotava esille, että poikkeamispäätös on hankittava ennen kaavaehdotuksen hyväksymistä.	Poikkeuslupaa haetaan, kun kaavaehdotus viedään nähtäville. Kaavaselostukseen on lisätty kohtaan 8.1.11 lausunnossa esitetty: poikkeamispäätös on hankittava ennen kaavan hyväksymistä.
Kaavan osa-alueiden väliin tie- ja kaapelilinjauksen välittömään läheisyyteen sijoittuu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, joka on otettava huomioon aluetta rakennettaessa.	Alue sijoittuu kaava-alueen ulkopuolelle, joten kaavamääräystä ei ole annettu. Asia on kuitenkin huomioitu hankkeen YVA-menettelyssä ja myös kaavan vaikutusten arvioinnissa on tuotu esille suosituksia elinympäristön huomioimiseksi tielinjauksen rakennustöissä.
ELY-keskus pitäisi suotavana, että kaavaselostuksessa tuotaisiin esille, miten alueelta löydetty luontoarvot ovat vaikuttaneet voimaloiden sijoitteluun esimerkiksi voimalapaikkaa siirtämällä.	Tuulivoimaloiden sijoitussuunnitelma on elänyt suunnittelun aikana sitä mukaa kun uutta tietoa alueen arvoista on saatu. Välivaiheita ei ole varsinaisesti taltioitu vaan ovat osa laajempaa suunnittelukokonaisuutta. Kaavaselostuksessa esitetään YVA-

	menettelyn vaihtoehdot, kaavaluonnos sekä valmisteluvaiheen jälkeen tehdyt muutokset, jotka on kirjattu kaavaselostuksen kohtaan 6.1.2.
<u>Liikenne</u> Ei huomautettavaa	Merkintään tiedoksi
<u>Ilmasto</u> Ilmastovaikutusten arviointi on osin puutteellinen. Ilmastovaikutusten arvioinnissa ei ole tarkemmin kuvattu kuinka negatiivisia ilmastovaikutuksia pyritään välttämään tai vaikutuksia pienentämään hankkeen elinkaaren aikana. Lisäksi arvioinnissa ei ole huomioitu ilmastomuutokseen sopeutumista ja tähän liittyviä toimia. Kaavaselostuksessa tulisi esittää ilmastovaikutukset vaiheittain hankkeen elinkaaren ajalta.	Vaikutusten arviointia (7.14) on täydennetty haitallisten vaikutusten estämisen sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen osalta. Kuten ilmastovaikutusten yhteenvedossa (kaavaselostuksen kohta 7.14.2) todetaan hankkeen aikana syntyvät kielteiset vaikutukset ilmastoon syntyvät pääasiassa elinkaaren alkupäässä eli rakentamiskauden aikana (maankäytön muokaus, logistiikka ja tuulivoimaloiden rakentaminen). Kaavaselostuksen kohtaan 7.14 on lisätty tiedot Siemens Gamesa SG 6.6-155 EPD:n mukaisista ilmastolämpenemispotentiaaleista.
Hankkeella on vaikutuksia alueen hiilitaseeseen, erityisesti poistettavan puuston vuoksi. Puustoa poistetaan selostuksen mukaan noin 1 hehtaarin alueelta jokaista voimalaa kohden. Lisäksi sähkönsiirtolinjoilta ja tiestön rakentamisen vuoksi alueelta poistetaan puustoa merkittävä määrä. Tarkemman määrät tulisi esittää selostuksessa poistettavan biomassan sekä hiilivarasto- ja nieluarvioiden oikeellisuuden arvioimiseksi.	Ilmastovaikutusten arvioinnissa on esitetty alueen kokonaisbiomassa nykytilanteessa sekä hankkeen toteutuessa. Lisäksi vaikutuksissa luonnonvarojen käyttöön (7.12) sekä maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen (7.5) on arvioitu metsähakkuiden pinta-alat.
Selostuksessa ei ole käsitelty ilmastomuutoksen vaikutuksia kaava- ja tuulivoimahankkeille.	Vaikutusten arviointia (kohta 7.14) on täydennetty lausunnossa esitetysti.
<u>Pohjavedet</u> Kivimäen alueelle sijoittuvan voimala 9 osalta ELY-keskus katsoo, että voimalan alue tulee suojata niin, ettei alueelta ole mahdollista päästä onnettomuustilanteessa öljyä maaperään ja pohjaveteen. Voimala 10 on sijoitettu siten, että mahdolliset vaikutukset pinta- ja pohjavesiin kohdistuvat kohti pohjavesialuetta ja alueella sijaitsevaa vedenottamoaa. ELY-keskus katsoo, että voimala 10 sijaintia tulee muuttaa niin, että sen alueelta valumavesien kulku ei ole kohti pohjavesialuetta.	Voimala 3 (kaavaluonnoksessa voimala 9) voi osayleiskaavan mukaisesti sijoittua lähimmillään kaatumaetäisyydelle (250 m) pohjavesialueen rajasta, jolloin edes hyvin epätodennäköisessä kaatumatilanteessa tuulivoimalan konehuone ei yllä pohjavesialueelle ja aiheuta vaaraa öljyvuodon kulkeutumiselle pohjavesialueelle. Kallioperän rikkinaisuus ja lohkoutuneisuus huomioiden voimalan 3 tv-alueelle on annettu kaavamääräys, jonka mukaisesti rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää toimenpiteet alueen suojaamiseksi siten, ettei alueelta ole mahdollista päästä saasteita maaperään tai pohjavesiin.

	Lausuntoon perustuen voimalan 6 (kaavaluonnok- sessa voimala 10) sijaintia on muutettu lounaa- seen, pois päin pohjavesialueesta ja voimalan 6 tv- aluetta supistettu siten, että valumavesien kulku ei ole mahdollista kohti pohjavesialuetta.
Maisema Kaavaehdotusvaiheessa yhteisvaikutuksia suh- teessa Iso-Petäjämäen voimaloihin on aiheellista tarkastella Iso-Petäjämäen tarkentuneiden suunni- telmien pohjalta	Kaavaselostuksen liitteenä 3 oleviin näkemäalue- analyysiin sekä havainnekuviin on päivitetty Iso-Pe- täjämäen ehdotuksen (23.4.2025) mukainen voi- malasijoittelu (voimalamäärä 10). Iso-Petäjämäen tarkentunut hankesuunnittelu on huomioitu yh- teisvaikutusten arvioinnissa.

3.2 FINTRAFFIC LENNONVARMISTUS OY

Lausunto 15.10.2024	Vastine
Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että raken- nelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia lait- teita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaa- raa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voi- maanastuneen muutoksen mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupapro- sessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen suju- vuudelle ja lentopaikan pitäjälle.	Merkitään tiedoksi. Tuulivoimaloille haetaan len- toesteluvat.

3.3 FINGRID OYJ

Lausunto 20.11.2024	Vastine
Ei uutta lausuttavaa kaavamateriaalista. Edellisissä lausunnoissamme esiintuodut asiat pitää kuitenkin ottaa huomioon myös jatkossa. Tässä lausunnossa ei oteta kantaa sähkötekniisiin asioihin eikä voimajohtojen ja tuotantoalueen yh- teensovittamisen tarpeisiin. Niitä edistetään Fingri- din ja hankkeesta vastaavan muun yhteistyön kautta. Sähköaseman tai voimajohtojen läheisyy- teen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fing- ridistä erillinen risteämälausunto. Pyyntö on hyvä tehdä aina suunnitelmien tarkentuessa ja muuttu- essa. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta Tämä lausunto koskee Fingrid Oyj:n voimajohtoja.	Merkitään tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta annettu lausunto (voimaloiden suojaetäisyys voimajohtoi- hin) on huomioitu osayleiskaavassa.

3.4 IISALMEN KAUPUNKI

Lausunto 28.10.2024	Vastine
Kaavaratkaisua tulee muuttaa siten, että tuulivoimaloiden etäisyys Iisalmen puolella oleviin vakituksiin ja loma-asuntoihin tulee olla vähintään 2 km. Iisalmen kaupungin lausunto Tielammen tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) on lisättävä yhteenvedoon annetuista lausunnoista.	Lapinlahdella ei ole asetettu tiettyyn metrimäärään pohjautuvaa etäisyysrajaa asuntojen/loma-asuntojen sekä tuulivoimaloiden välille. Iisalmen kaupungin tekemät päätökset em. etäisyyksistä ohjaavat maankäyttöä vain Iisalmen kunnan alueella. Tuulivoimaloiden sijoittelua suhteessa asutukseen on ohjannut keskeisesti valtioneuvoston asetuksen tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) mukaiset ohjearvot sekä Sosiaali- ja terveysministeriön 23.4.2015 annetussa asetuksessa 545/2015 annetut toimenpiderajat asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisämelulle. Tielammen osayleiskaavan mukaisella rakentamisella melun ohjearvot eivät ylitä lähimmillä asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöillä. Lausunto on lisätty kaavaselostuksen liitteeseen 2A.

3.5 ILMATIETTEEN LAITOS

Lausunto 8.10.2024	Vastine
Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta. Huomautuksena kuitenkin, että sivulla 141 on tehty virheellisesti tulkinta, että hankkeella ei olisi merkittävää vaikutusta säätutkamittauksiin. Tuulivoimala-alueet näkyvät säätutkamittauksissa aina 100 km etäisyydelle, sääolosuhteitten mukaan.	Merkitään tiedoksi. Vaikutusten arviointia on tarkennettu lausunnossa esitetyllä tiedolla.

3.6 KULTTUURIHISTORIAALLINEN MUSEO, KUOPION KAUPUNKI

Lausunto 11.11.2024	Vastine
Alueellisella vastuumuseolla ei ole huomautettavaa kaavaluonnokseen rakennetun kulttuuriympäristön tai maisemien osalta.	Merkitään tiedoksi.
Kaavaluonnoksen liiteaineistossa on vain vuoden 2024 raportti. Museo huomauttaa, että vuoden 2023 inventointiraportti tulee lisätä liiteaineistoon.	Vuoden 2023 raportti on lisätty liiteaineistoon sekä täydennysinventointi selvitysluetteloon lausunnon mukaisesti.

Kaavaselostuksen osalta sivulla 14 mainitaan tehdyt selvitykset, tähän on syytä lisätä täydennysinventointi arkeologian osalta.	
Museo on tarkastanut ja hyväksynyt inventointiraportit siten, että vuoden 2023 raportti on hyväksytty ja vuoden 2024 raporttiin on esitetty pieniä täsmennyksiä tekstiosioon. Arkeologiset inventoinnit ja raportit ovat riittävät ja vastaavat hankkeen selvitystarpeisiin.	Merkittään tiedoksi.
Inventoinnissa havaitut kohteet on viety muinaisjäännösrekisteriin alueellisen vastuumuseon toimesta. Museo on samalla arvioinut kohteiden lopulliset lajit. Kahdelle historialliselle talonpaikalle/viljelyröykkiöalueelle inventoija on ehdottanut lajiksi muuta kulttuuriperintökohdetta ja osan toisesta kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Vastuumuseo on arvioinut kohteet muiksi kohteiksi. Inventoinnin tuloksena hankealueelta tunnetaan nyt neljä muuta kohdetta ja yksi löytöpaikka. Nämä tiedot tulee korjata lukuun 6.5.1. Tuulivoimaosayleiskaavan alueella ei siis sijaitse muinaismuistolailla suojeltuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Muita kohteita ei tarvitse huomioida kaavassa. Tilannetta vastaavat korjaukset tulee tehdä kaavaselostukseen sekä kaavakartalle. Luvussa 3.1.4.3 käsitellään alueen arkeologista kulttuuriperintöä. Luvun taulukkoon 11 sekä kuvaan 30 tulee korjata muinaisjäännösrekisterin mukainen tilanne eli inventointien tuloksena alueelta ei tunneta kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muita kulttuuriperintökohteita. Alueelta tunnetaan neljä muuta kohdetta, <i>Hevonharja</i> (mj-rekisteritunnus 1000053607), <i>Varpämäki</i> (mj-rekisteritunnus 1000053609), <i>Koivumäki 1</i> (mj-rekisteritunnus 1000053610) ja <i>Koivumäki 2</i> (mj-rekisteritunnus 1000053611). Alueellinen vastuumuseo ei nähnyt aiheelliseksi viedä muinaisjäännösrekisteriin muiksi kohteeksi nykyistä kiinteistörajapyykkiä (2024 raportin kohde Vuohikangas) tai tienvarren raivauskivikasoja (raportin 2024 kohde Mäntymäki). Samat korjaukset tulee tehdä lukuun 7.4.5 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön.	Lausunnon mukaiset päivitykset arkeologista kulttuuriperintöä koskien on tehty kaavaselostukseen ja kaavakartalle.

3.7 POHJOIS-SAVON LIITTO

Lausunto 3.10.2024	Vastine
Maisemallisia vaikutuksia tulee vielä tarkemmin selvittää ja etsiä keinoja niiden lieventämiseksi (tuulivoimaloiden määrän vähentäminen ja sijoittaminen kauemmas asutuksesta)	Valmisteluvaiheen kuulemisen voimalamäärä on vähentynyt 17 voimalasta 10 voimalaan. Lisäksi voimalasijoittelua on muutettu vähäisesti. Näin ollen maisemavaikutuksia etenkin lähialueen asutukseen on saatu vähennettyä valmisteluvaiheesta. Vaikutusten arviointia on tarkennettu kaavaselostuksen kohtaan 7.4.
Melu- ja välkemallinnusten lähtötiedot on syytä päivittää Ison-Petäjämäen osayleiskaavaehdotuksen (12 voimalaa) mukaisiksi.	Alueelle on laadittu päivitettyt melu- ja välkemallinnukset sekä yhteismallinnukset (Tielampi, Iso-Petäjämäki), joissa on huomioitu Iso-Petäjämäen kaavaehdotuksen (23.4.2025, 10 voimalaa) mukainen voimalamäärä ja -sijoittelu. Mallinnukset ovat kaavaselostuksen liitteenä 9 ja 10.
Vaikka YVA-selostuksen mukaan yhteiset keskiäänitasot ylittyvät mallinnuksen mukaan monella reseptorilla (R1, R12, R13, R15 ja R16), eivät tulokset näy Tielammen osayleiskaavaluonnoksen ratkaisussa.	Yhteismeluvaikutukset on huomioitu valmisteluvaiheen jälkeen voimalapoistoilla ja -siirroilla. Päivitettyjen mallinnusten perusteella melun yhteisvaikutukset alittavat 40 dB(A):n ohjearvon.
Etäisyydet muutamiin asuin- ja lomarakennuksiin ovat vain yhden kilometrin luokkaa, kun liiton selvityksissä hyvänä lähtökohtana on pidetty 1,5 km	Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Voimaloiden ja asutuksen välinen etäisyys on määriteltävä tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenettelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Valmisteluvaiheen jälkeen tehtyjen voimalapoistojen ja -siirtojen myötä voimaloiden ja lähimpien asuin- ja lomarakennusten välistä etäisyyttä on voitu kasvattaa vähäisesti.

3.8 SAVON VOIMA

Lausunto 5.11.2024	Vastine
Kaava-alueella ei sijaitse Savon Voima Verkko Oy:n jakeluverkkoa eikä suurjännitteistä jakeluverkkoa. Alustavan sähkönsiirtoreitin varrella sijaitsee kuitenkin jakeluverkkoa, mikä tulee ottaa huomioon hankkeen edetessä (mm. risteämät, vaarajännitteet ja turvaetäisyydet).	Merkitään tiedoksi.

3.9 SONKAJÄRVEN KUNTA

Lausunto 28.10.2024	Vastine
Sonkajärven kunnalla ei ole huomautettavaa Tielammen tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.

3.10 SUOMEN METSÄKESKUS

Lausunto 11.11.2024	Vastine
Metsäkeskus muistuttaa sen avoimesta metsävara- ja luontotiedosta, joka on jatkossakin vapaasti hyödynnettävissä vaikutusten arviointiin. Metsäkeskuksella on tietojärjestelmässään metsänomistajien yhteystiedot ja kattava metsä- ja luontotieto. Suomen metsäkeskuksen metsävaratieto on avointa aineistoa ja hyödynnettävissä valmistelutyössä. Metsäkeskukselle voi tehdä tietopyyntöjä suunnittelutyön tueksi, josta on hyötyä esimerkiksi metsänomistajien tavoittamisessa ja luontokartoituksissa. Lisätietoa Metsäkeskuksen verkkosivuilta: https://www.metsakeskus.fi/fi/asiointi/tietojenkasittely-ja-luovutus.	Merkitään tiedoksi.
Monimuotoisuuteen liittyen Metsäkeskus esittää, että kaavakarttojen metsätalousalueille ei merkitä luomerkintöjä tai muita suojelumääräyksiä, jotka huomioidaan tuulivoiman sijoittelussa. Huomioitavaa on myös, että erilaisten elinympäristöjen rajaukset ja eliöiden esiintyminen voi muuttua ajan saatossa. Kaavan staattinen muoto ei siksi sovellu näiden alueiden esittämiseen, vaan rajaukset on hyvä tehdä kulloinkin vallitsevan tilanteen mukaan. Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan kohteiden esittäminen esimerkiksi oikeusvaikutuksettomalla liitekartalla on parempi vaihtoehto, kuin alueiden esittäminen yleiskaavakartalla.	Arvokkaat kohteet on huomioitu tuulivoimaloiden sijoittelussa ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeinä alueina (luo) on osoitettu luontoselvityksessä luontokohteiden luokittelun mukaan rajatut lailla turvatut ja erityisen tärkeät kohteet. Ko. kohteet tulee yleismääräyksen mukaisesti huomioida toimintojen sijoittelussa. Kaavassa ei ole annettu muita, tarkempia suojelumääräyksiä.

3.11 TELIA

Lausunto 16.10.2024	Vastine
Telia Finland Oyj:llä ei kohteeseen uutta lausuttavaa, aikaisempi lausunto annettu 11.4.2023, sähköpostin otsikkona ” Lausuntopyyntö - Tielammen tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma”.	Merkitään tiedoksi.

3.12 LUONNONVARAKESKUS

Lausunto 8.11.2024	Vastine
Selostuksen mukaan metson mahdolliseen soidin-alueeseen alueen lähituntumassa rakentamisella ei ole vaikutusta, mutta toimintavaiheella nähdään voivan olla vaikutuksia 500 m päähän sijoittuvalla voimalalla. Luke näkee olemassa olevan tieteellisen kirjallisuuden perusteella samoin.	Merkitään tiedoksi.
Selostuksen mukaan alueella esiintyy kaikkia neljää suurpetolajia, mutta lajeille erityisen soveltuvia elinympäristöjä, lisääntymisalueita tai kulkureittejä ei alueella esiinny. Luke huomauttaa, että vaikka hankkeessa tehty kirjallinen suurpetoselvitys on perusteellinen, näiden lajien lisääntymis- ja levähdys-alueina ei voida tehtyjen lumijälkilaskentojen avulla poissulkea.	Kaavaselostuksessa ja sen liitemateriaalissa on arvioitu vaikutuksia suurpetoihin. Alueen luontoselvityksissä ei saatu viitteitä suurpetojen lisääntymis- tai levähdyspaikoista. Myös muiden tausta-aineistojen pohjalta muodostettu yhteiskuva tukee tätä satunnaisempaa saalistus- ja reviirikäyttäytymistä. Vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu, että tuulivoimarakentamisen vaikutuksia suurpetoihin (ja maanisäkkäisiin yleisestikin) on tutkittu yleisesti puutteellisesti. Suurpetoselvityksissä on käsitelty arviointien epävarmuustekijöitä.
Hanke rajautuu Iso-Petäjämäen hankkeeseen ja muodostaa sen kanssa n. 10 km pitkän ja 6 km leveän yhtenäisen tuulivoima-alueen. Lukuun ottamatta metsoa hankkeen yhteisvaikutukset Iso-Petäjämäen hankkeen kanssa arvioidaan selostuksessa kuitenkin pieniksi. Metson osalta vaikutukset nähdään kohtalaisina. Toiminnan aikaisten vaikutusten osalta selostuksessa luotetaan eläimistön tottuvan voimaloihin. Lajiston tottumisesta tuulivoimaan, ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä si-	Vaikutusarviointien lähdemateriaalina on käytetty vertaisarvioituja tieteellisiä tutkimuksia sekä muita tutkimuksia ja seurantoja. Näiden pohjalta on muodostettu asiantuntija-arviot. Kaavaselostuksen liitteenä olevissa luonto-, linnusto ja suurpetoselvityksissä on käsitelty arviointien epävarmuustekijöitä.

jaitsevia alueita. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttötymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen, mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutumisen myötä), vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä. On syytä huomioida myös se, että mikäli elinympäristö muuttuu lajille käyttökeltvottomaksi tai se sitä välttää ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen.	
Pintavesistön osalta Luke näkee tärkeäksi suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin: valumavesien ohjailu, ojien selkeytysaltaat, maansiirtotöiden ajoitus, voimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja huolto-ten sijoitus alueelle on tehtävä lähivesistöt huomioiden. Samoin on vältettävä esim. ten rakentamista purojen ja muiden uomien yli. Lisäksi Luke näkee, että yhteisvaikutuksia tarkastellessa tulee huomioida, että jokivesistössä vesistöön päätyvä kuormitus (erityisesti humuskuormituksen tapainen hienojakoinen aines) vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa.	Kaavaselostuksen kohdassa 7.7.1 on arvioitu osayleiskaavan vaikutuksia pintavesiin. Kaavaratkaisun mukaisen rakentamisen vaikutuksen merkittävyys pintavesiin läntisellä alueella arvioidaan pieneksi ja kielteiseksi sekä itäisellä alueella kohtalaiseksi ja kielteiseksi. Osayleiskaavaa laadittaessa on huomioitu mm. Kontiopuron luontoarvot ja ohjeellinen tielinjaus on osoitettu siten, ettei uusi puron ylityksiä tarvita. Vaikutusten arvioinnissa esitetysti Kontiopuron ylittävät tiet tulee rakentaa siten, että puron virtaamaolosuhteet säilytetään ja puroa ympäröivä puusto ja muu kasvillisuus säilytetään mahdollisimman ennallaan.
Tehtyjen selvitysten perusteella Luke näkee, että alueella on merkitystä useiden direktiivilajien elinympäristönä. Luke huomauttaa, että yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistointaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa myös olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. susi, karhu) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Luke näkee, että välttelyvaikutusten lisäksi selostuksessa olisi ollut syytä keskittyä myös pitkän aikavälin vaikutuksiin.	Arvioinnissa on tunnistettu, että yhtenäisiä ja häiriöttömiä metsäalueita on Tielammella niukasti, mutta karttatarkastelun perusteella laajemmin suunnittelualueesta kaakon suuntaan. Myös Tielammen ja Iso-Petäjämäen alueiden häiriövaikutus on tunnistettu vaikutusten arvioinnissa ja rakentaminen voi heikentää eliöstön (ml. suurpedot) mahdollisuuksia liikkua alueelta länteen. Suunniteltujen tuulivoima-alueiden länsipuolella on kuitenkin jo nykyisellään maantieteellisiä esteitä, eikä niiden voimistuminen siten merkittävästi heikennä suurpedoille soveltuvien elinympäristöjen välistä kytkeytyneisyyttä tai heikennä niiden esiintymisen ydinalueiden laatua.

3.13 SUOMEN ERILLISVERKOT OY

Lausunto 25.10.2024	Vastine
Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.

3.14 YLÄ-SAVON YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Lausunto 25.10.2024	Vastine
Kun mallinnuksessa huomioidaan yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen ja läheisen Iso-Petäjämäen tuulivoimahankkeen kesken, niin 40 dB(A) ohjearvo ylittyy muutamassa lisälmen puolella olevassa asunnossa kaikissa vaihtoehdoissa (VE1, VE2 ja VE3) ja melutasot ovat ohjearvon tuntumassa useassa lisälmen puolen kiinteistössä. Jatkossa jompaankumpaan hankkeeseen tulee tehdä muutoksia, jotta melut asuinalueella jäävät ohjearvon alle. Hankkeen jatkototeutukseen ympäristölautakunta esittää, että myönnettävissä rakennusluvissa vaadittaisiin voimaloiden melutasojen tarkistusmitaukset ainakin laskentapisteissä/kohteissa, joissa mallinnuksessa todettiin korkeimmat melutasot.	Yhteismeluvaikutukset on huomioitu valmisteluvaiheen jälkeen voimalapoistoilla ja siirroilla, jonka myötä päivitettyjen yhteismelumallinnusten mukaisesti melun ohjearvot alittuvat lähimmillä asuin- ja lomakiinteistöillä.
Ympäristölautakunta muistuttaa, että mikäli voimaloiden melu tai välke aiheuttaa naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta haittaa naapurustossa, voidaan yksittäiset voimalat vaatia luvitettavaksi myöhemmin ympäristönsuojelulain nojalla.	Merkitään tiedoksi. Ympäristöluvan edellytyksistä on kerrottu kaavaselostuksen kohdassa 8.1.10.
Jatkoselvityksiä tulee tehdä vielä varsinkin voimalapaikkojen 9 ja 10 osalta, jotta pystytään varmistumaan, että niiden haittavaikutukset eivät ulotu pohjaveden sieppausalueelle kallioperän hauraiden rakenteiden välityksellä. Pohjavesialueen ja vedenotamon tila ei saa vaarantua rakentamisen seurauksena.	Voimala 3 (luonnoksessa voimala 9) voi osayleiskaavan mukaisesti sijoittua lähimmillään kaatumaetäisyydelle (250 m) pohjavesialueen rajasta, jolloin edes hyvin epätodennäköisessä kaatumatilanteessa tuulivoimalan konehuone ei yllä pohjavesialueelle ja aiheuta vaaraa öljyvuodon kulkeutumiselle pohjavesialueelle. Kallioperän rikkonaisuus ja lohkoutuneisuus huomioiden voimalan 3 tv-alueelle on annettu määräys, jonka mukaisesti rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää toimenpiteet alueen suojaamiseksi siten, ettei alueelta ole mahdollista päästä saasteita maaperään tai pohjavesiin. Lausuntoon perustuen voimalan 6 (luonnoksessa voimala 10) sijaintia on muutettu pois päin pohjave-

	sialueesta ja kaavassa osoitettua tv-aluetta supistettu siten, että valumavesien kulku ei ole mahdollista kohti pohjavesialuetta.
Ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan, tämänhetkisen jätelainsäädännön hengen mukaisesti, perustukset tulee lähtökohtaisesti purkaa maasta pois, mikäli tilalle ei rakenneta uutta voimalaa. Hankkeen jatkototeutukseen lautakunta esittääkin, että myönnettävissä voimaloiden rakennusluvista huomioitaisiin myös rakenteiden purkamiseen liittyviä asioita.	Merkitään tiedoksi. Perustukset poistetaan tai jätetään maahan sen mukaan mitä rakentamisluvassa tai muilla sopimuksilla on sovittu, ja mitkä ovat purkamisajankohdan ympäristömääräykset.
lialmen kaupunki on omassa linjauksessaan edellyttänyt, että tuulivoimalat tulee sijoittaa niin, että etäisyys lähimpiin vakituisiin asuntoihin tai lomaikätyssä oleviin asuntoihin on vähintään 2 kilometriä. Ylä-Savon ympäristölautakunta lialmen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toivoo, että myös tässä hankkeessa pystyttäisiin noudattamaan kyseistä etäisyyttä.	Lapinlahdella ei ole asetettu tiettyyn metrimäärään pohjautuvaa etäisyysrajaa asuntojen/loma-asuntojen sekä tuulivoimaloiden välille. Tuulivoimaloiden sijoittelua suhteessa asutukseen on ohjannut keskeisesti valtioneuvoston asetuksen tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) mukaiset ohjearvot sekä Sosiaali- ja terveysministeriön 23.4.2015 annetussa asetuksessa 545/2015 annetut toimenpiderajat asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisämelulle. Tielammen osayleiskaavaan mukaisella toteutuksella melun ohjearvot eivät ylity lähimmillä asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöillä.

3.15 LAPINLAHDEN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Lausunto 6.11.2024	Vastine
Kaavaluonnoksessa on annettu yleismääräys melun ohjearvojen huomioimisesta ja määräyksen mukaisesti ennen rakennusluvan myöntämistä on varmistettava, etteivät ohjearvot ylity. Tässä tulisi mallintaa nimenomaan melun yhteisvaikutukset Iso-Petäjämäen hankkeen kanssa, ennen rakennusluvan myöntämistä. Myös välkkeen yhteisvaikutukset huomioitava samassa yhteydessä.	Yleisesti ottaen alueen rakentamiseen liittyvät hankintapäätökset tehdään vasta kun osayleiskaava on saanut lain voiman, joten kaavavaiheessa ei ole vielä varmuutta alueelle tulevan voimalan mallista. Tämän takia mallinnukset tulee päivittää rakentamisluvan yhteydessä vastaamaan valittua voimalaa, sen teknisiä ominaisuuksia ja voimalan tarkkaa sijaintia. Mallinnus tulee tehdä huomioiden Iso-Petäjämäen ajantasainen kaava/lupatilanne. Näin rakentamisluvan yhteydessä tehtävällä mallinnuksella varmistetaan, etteivät melun ohjearvot ylity. Iso-Petäjämäen voimalat tulee huomioida Tielammen rakentamislupien pohjalle laadittavissa mallinuksissa, mikäli Iso-Petäjämäen tuulivoima-alueen osayleiskaava on hyväksytty kunnanvaltuustossa.

	Myös välkettä koskien on määrätty, ettei voimalat saa aiheuttaa merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen.
Suunnittelun lähtökohtana tulisi pitää sitä, että melun ja välkkeen yhteisvaikutukset Iso-Petäjämäen kanssa olisivat mallinuksissa alle ohjearvojen. Hanke suunnittelulla voidaan vaikuttaa melun ja välkkeeseen tehokkaimmin, eikä asiaa tulisi jättää pelkästään mahdollisessa valitustilanteessa tehtävien mittausten varaan. YVA-selostuksessa ehdotettua ympäristövaikutusten seurantaan olisi hyvä tehdä joka tapauksessa.	Yhteismeluvaikutukset on huomioitu valmisteluvaiheen jälkeen voimalapoistoilla, jonka myötä päivitettyjen yhteismelumallinnusten (liite 9) mukaisesti melu jää alle melun ohjearvojen lähimmillä asuin- ja lomakiinteistöillä. Valmisteluvaiheen jälkeen tehtyjen voimalapoistojen myötä myös todennäköinen vuotuinen ja päiväkohtainen välkevaikutus alittaa Ruotsin ohjearvot.
Hanke voi edellyttää myös maankaatopaikan ympäristölupaa, mikäli rakentamisen yhteydessä muodostuu merkittävästi ylijäämämaita, joita ei maise-moida kaivupaikan läheisyyteen.	Suunnitelmien mukaan alueelta ei synny lausunnon mukaisia ylijäämämaita, sillä kaivettavat maamas-sat on hyödynnettävissä rakentamiseen. Hanke ei siis todennäköisesti edellytä maankaatopaikan ympäristölupaa, mutta maininta ko. luvasta on lisätty informatiivisena kaavaselostuksen kohtaan 8.1.12.
Kalliokiviainesten ottoon ja murskaukseen tarvitaan yleensä myös ympäristölupa maa-ainestenottoluvan lisäksi, joka käsitellään pääsääntöisesti lupien yhteiskäsittelynä.	Lausunnossa mainittu lisätty kaavaselostuksen koh-taan 8.1.12.
Mikäli rakennusvaiheessa tapahtuu erityisen häirit-sevää melua tai tärinää, tulee tehdä ympäristönsuo-jelulain 118 §:n mukainen ilmoitus.	Merkitään tiedoksi.

4 MIELIPITEET

4.1 METSÄNOMISTAJAT

Mielipide 31.10.2024	Vastine
Kaavamerkinnöistä luo -kohteen osalta esitämme seuraavaa: Merkinnällä viitataan ilmeisesti ainakin yhteen metsälakikohteeseen. Näkemysemme on ollut, ettei metsälakikohteita tulisi merkitä kaavaan. Lain osalta toimeenpaneva viranomainen on Metsä-keskus. Lain tulkinta voi muuttua ja on viime vuo-sina muuttunutkin. Asian ydin tulee esille myös kaa-vaselostuksessa ko. merkinnän kohdalla: kohde on lailla turvattu. Myönteisenä seikkana kaavamerkinnässä on se, että siinä viitataan lakiin, eikä kaavanlaatija anna	Kaavassa on osoitettu kaksi aluekokonaisuutta luo-merkinnällä; • Kontiopuron varren edustavat luhtaiset ja korpiset luontotyytit; erittäin uhanalainen (EN) metsäkortekorpi ja vaarantunut (VU) saniaislehtekorpi. • Kukkuramäen itäpuolen noro on vesilain (11§) tarkoittama luontotyyppikuvio, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

erillisiä määräyksiä. Nämähän saattaisivat johtaa korvausvelvollisuuteen tilanteessa, jossa kaava rajoittaisi esimerkiksi metsien käyttöä, jos sille ei olisi lakiin perustuvaa rajoitetta.	Ko. kohteet tulee yleismääräyksen mukaisesti huomioida toimintojen sijoittelussa. Kaavassa ei ole annettu muita, tarkempia suojelumääräyksiä.
---	---

4.2 METSÄNHOITOYHDISTYS SAVOTTA / MTK METSÄNOMISTAJAT

Mielipide 31.10.2024	Vastine
Kaavamerkinnöistä luo -kohteen osalta esitämme seuraavaa: Merkinnällä viitataan ilmeisesti ainakin yhteen metsälakikohteeseen. Näkemyksemme on ollut, ettei metsälakikohteita tulisi merkitä kaavaan. Lain osalta toimeenpaneva viranomainen on Metsäkeskus. Lain tulkinta voi muuttua ja on viime vuosina muuttunutkin. Asian ydin tulee esille myös kaavaselostuksessa ko. merkinnän kohdalla: kohde on lailla turvattu. Myönteisenä seikkana kaavamerkinnässä on se, että siinä viitataan lakiin, eikä kaavanlaatija anna erillisiä määräyksiä. Nämähän saattaisivat johtaa korvausvelvollisuuteen tilanteessa, jossa kaava rajoittaisi esimerkiksi metsien käyttöä, jos sille ei olisi lakiin perustuvaa rajoitetta.	Kaavassa on osoitettu kaksi aluekokonaisuutta luomerkinnällä; • Kontiopuron varren edustavat luhtaiset ja korpiset luontotyytit; erittäin uhanalainen (EN) metsäkortekorpi ja vaarantunut (VU) saniaislehtokorpi. • Kukkuramäen itäpuolen noro on vesilain (11§) tarkoittama luontotyyppikuvio, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Ko. kohteet tulee yleismääräyksen mukaisesti huomioida toimintojen sijoittelussa. Kaavassa ei ole annettu muita, tarkempia suojelumääräyksiä.

4.3 HERNEJÄRVEN RIISTAMIEHET RY

Mielipide 25.10.2024	Vastine
Hernejärven Riistamiehet ry:llä ei ole lausuttavaa Tielammen tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnokseen.	Merkitään tiedoksi.

4.4 MAAILMAN PARAS PAIKKA

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Maailmanparaspaikka ry ei hyväksy suunniteltua kaavaluonnosta Tielammen tuulivoimahankkeeseen. Suunnitelma ei sovi ehdotetulle Lapinlahden kunnan maaseutualueelle. Perustelut:	
Kaavan toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset Ihmisten elinolot ja ympäristö;	

Monet tutkimukset osoittavat, että liian lähellä asutusta sijaitsevat voimalat aiheuttavat melu- ja maisemahaittoja, jotka vaikuttavat asukkaiden elämänlaatuun. Asukasviihtyvyyden ja -terveyden laskeminen, melu- ja pölyhaitat rakennusvaiheessa sekä myöhemmin ääni- ja välkehaitat ovat alueella merkittäviä. Samoin muutoksen maisemiin ja kuntaimageon. Kaikkia kunnan asukkaita kohdeltava tasapuolisesti eikä asetettava tuulivoimahankkeen lähi-asukkaita eriarvoiseen asemaan. Tielammen hankkeessa lähimmät ympärivuotisesti asutut kiinteistöt sijaitsevat liian lähellä suunnitelluista voimaloista ja vaikutusalueella on myös yritystoimintaa, jonka jatkuvuus on pystyttävä turvaamaan. YVA-raportissa todetaan, että yhteisvaikutukset Iso-Petäjämäen hankkeen kanssa lisäävät tuulivoimamelua ja jo melumallinnuksen perusteella melun ohjearvot ylittyvät osassa hankealueen läheisyydessä sijaitsevia asuin- ja vapaa-ajan rakennuksissa. Alueen asuin- ja vapaa-ajanrakennukset on pääasiassa rakennettu vanhojen rakennusohjeiden mukaisesti, joten melumallinnus ei millään muotoa pidä paikkaansa vanhojen rakennusten kohdalla. Tutkittu käytännön tieto puuttuu melun todellisesta käyttäytymisestä mäkisessä maastossa. Kuntalain 1 §:n (410/2015) perusteella kunnan perustehtävänä on asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Myös Sosiaali- ja terveydenhuoltolain (612/2021) 6 § todetaan, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Lapinlahden kunnan tulee turvata kaikille kuntalaisille tasa-arvoiset, terveelliset ja turvalliset asuinolosuhteet ja tätä ei saa tuulivoimahankkeet horjuttaa.	Tuulivoimasta aiheutuu asumisviihtyvyyteen kohdistuvia vaikutuksia, joista merkittävimpiä ovat maisemassa, äänimaisemassa ja valo-olosuhteissa tapahtuvat muutokset. Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Voimaloiden ja asutuksen välinen etäisyys on määritelty tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenettelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Voimaloiden ja asutuksen välisen etäisyyden määrittäykseen on vaikuttanut keskeisesti valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) sekä sosiaali- ja terveysministeriön 23.4.2015 annetussa asetuksessa 545/2015 annetut toimenpiderajat asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisämelulle. Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden määrää on vähennetty 17 voimalasta 10 voimalaan ja voimaloiden sijoittelua on muutettu vähäisesti, jonka myötä päivitettyjen yhteis-melumallinnusten (liite 9) mukaisesti melu jää alle melun ohjearvojen lähimmillä asuin ja lomakiinteistöillä. Ympäristöministeriö on antanut ohjeen (2/2014) tuulivoimaloiden melun mallintamisesta. Ohje on annettu ympäristönsuojelulain nojalla ja se on voimassa toistaiseksi. Tielammen melumallinnukset on laadittu em. ohjeen mukaisesti, joka ottaa huomioon myös maaston korkeusvaihtelut. Melumallinnuksessa käytetyt rakennusten ääneneristävyysparametrit perustuvat tutkimukseen suomalaisten pientalojen äänieristävyiden arvoista. Turun ammattikorkeakoulussa tehdyssä tutkimuksessa esitetyt arvot perustuvat suomalaisissa pientaloissa tehtyihin mittauksiin, joiden avulla on johdettu tilastollinen estimaatti talojen ääneneristävyyksille eri taajuuksilla. Eristävyysarvot ylittyvät 84 % todennäköisyydellä suomalaisissa pientaloissa. Ne antavat siten konservatiivisen arvion rakennusten aiheuttamalle ääneneristävyydelle.
maa- ja kallioperä; Alueen lähistöllä sijaitsee valtakunnallisesti arvokas uhkurakkakivikko Pirunkuokos (KIVI-11-001) sekä muita arvokkaita kivikkoalueita. Hankealueelle ra-	Mielipiteessä nostettu Pirunkuokos sijoittuu suunnittelualueen ulkopuolelle lähimmillään reilun kilometrin etäisyydelle osayleiskaavassa osoitetusta rakentamisesta, eikä alueen rakentumisella näin ollen vaaranneta kohteen säilymistä.

kennettäväksi suunniteltu tieverkosto, alueella tehtävät räjäytys- ja louhintatyöt sekä varsinaiset rakennustyöt uhkaavat kivikkoalueiden säilymistä.	
kasvi- ja eläinlajit ja luonnon monimuotoisuus; Hankealueella tiedettiin jo ennen ympäristöselvitysten tekemistä olevan uhanalaiseksi merkittyjä kasveja sekä eläimiä. Tehdyt selvitykset ovat yhä vahvistaneet alueella olevan monimuotoinen lajirikkaus, jota on suojeltava.	Alueen ja sen ympäristön nykytila on huomioitu kaavaratkaisussa, siten että kaavaratkaisulla ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia luontoympäristöön, eläimiin tai kasveihin.
Alueella on varttuneita metsiä, joilla on merkitystä boreaalisten luonnonmetsien suojelun kannalta.	Puuston ikärakenteen perusteella metsät ovat laajalti metsätalousvaikutteisia. Luontotyyppiselvityksissä havaittiin, että metsätaloustoimenpiteiden (esim. harvennukset, ojitukset, hakkuut) vaikutus alueen metsissä on laaja-alaista. Näkyvimvät vaikutukset ovat lahoppuun vähäisyys sekä metsien yksipuolinen ikärakenne ja puulajisto luonnontilaisiin metsiin verrattuna. Yli satavuotiasta puustoa esiintyy vain pienialaisesti suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Alueen kasvillisuutta ja luontotyyppejä on selvitetty kahtena kesänä 2023 ja 2024, jonka myötä alueelta on tunnistettu luontoarvoiltaan merkittävät luontotyyppikuviot ja josta lakisääteiset sekä monimuotoisuudelle erityisen tärkeät luontotyyppikuviot on esitetty osayleiskaavassa omalla merkinnällään (luo), minkä lisäksi yleismääräyksen mukaisesti tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huoltoteiden sekä nykyisten perusparannettavien teiden, sähkölinjojen ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavaprosessissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet.
Hankealueelle sijoittuu yksityinen luonnonsuojelualue Olavinsärkkä ja viiden kilometrin säteellä sijaitsee myös neljä muuta yksityismaiden suojelualuetta.	Olavinsärkän suojelualue sijoittuu kaava-alueen läheisyyteen, muttei kaava-alueelle. Suojelualueet on huomioitu kaavaa laadittaessa, eikä niihin ole arvioitu kohdistuvan vaikutuksia.

Hankealueen ylitse kulkee niin sääksien, kuin muut- tohoukkojen muuttoreitti. Alueella myös metsästää Lapinlahdella pesivä merikotka ja on tuoreita ha- vaintoja uhanalaisesta maakotkasta, joka tarvitsee rikkumattoman rauhan eikä siedä häirintää. Alue kuuluu myös muuttolintujen mm. kurki, joutsen ja hanhet muuttolentoreittiin. Suurikokoisten lintujen yksi suurimmista kuolinsyistä on törmäminen säh- könsiirtolinjoihin ja viime vuosina myös tuulivoima- loihin. Alueella on uhanalaisia tai silmällä pidettäviä lintu- lajeja. Alueella elää tai hankkii ravintoa rauhoite- tuista linnuista mm. suokukko, huuhkaja, riekko ja peukaloinen. Sääksen, tuuli- ja muuttohoukkojen yksi vakituinen muuttoreitti kulkee Kainuuseen juuri hankealueen halki. Niitä havaitaan alueella joka ke- vät ja syksy, myös sinisuohaukkahavainnot on ollut viimeksi 2022 (sääksien satelliittiseuranta vuodesta 2011). Yllä mainituista sinisuohaukka ja suokukko lukeutuvat luonnonsuojeluasetuksen IV-liitteen eri- tyisesti suojeltaviin lajeihin. Alueelta on mainittava myös havainnot vaarantu- neeksi (VU) luokitelluista lajeista metsähanhi, haara- ja törmäpääsky sekä silmälläpidettäväksi (NT) luokitellut järripeippo, närhi, västäräkki, ha- rakka ja taivaanvuohi. Tulevat sähkönsiirtolinjaukset tulevat myös vaikut- tamaan metsäkanalintujen soidinalueisiin (metso, teeri, pyy ja riekko).	Lajihavainnot merkitään tiedoksi. Alueen eläinlajis- toa on selvitetty kirjallisuus- ja lähtötietojen lisäksi maastoselvityksin: • Nisäkkäiden lumijälkilaskenta • Liito-oravan elinympäristöjen kartoitus • Viitasammakkokartoitus • Lepakkokartoitus • Pesimälinnustoselvitykset (pöllöselvitys, metsojen soidinpaikkojen kartoitus, pesi- mäaikainen lentoseuranta, päiväpetolintu- tarkkailu, voimalapaikkojen pistelaskennat ja erityiskohteiden kiertolaskenta) • Muuttolintuselvitys (kevällä ja syksyllä) Selvitysten tavoitteena on muodostaa kuva alueen nykytilanteesta ja selvityksiin liittyy aina epävar- muustekijöitä, jotka on esitetty selvitysten (liitteet 4 ja 6) yhteydessä ja otettu huomioon ja sisällytetty vaikutusten arviointiin. Tämä tarkoittaa sitä, että selvitysten ja arviointien laadinnassa on huomioitu se, että tarkkailujen perusteella ei voida muodostaa 100 %:sta kuvaa alueen lajistosta, jolloin alueella voi esiintyä myös muita lajeja kuin vain selvityksissä to- detut.
Kaava ei sovi kyseessä olevalle alueelle, sillä alueella elää suurpedoista EU:n luontodirektiivin määrittä- miä lajeja ahma, karhu, ilves ja susi. Luken ja paikal- listen asukkaiden havainnot menneiltä vuosilta ja kuukausilta hankealueella ovat susi, karhu, ilves ja ahma. Alueelle on mm. muodostunut susireviiri.	Alueelle on laadittu suurpetoselvitys, jonka tulok- sena on tunnistettu, että alueella esiintyy kaikkia neljää suurpetolajia, mutta lajeille erityisen soveltu- via elinympäristöjä, lisääntymisalueita tai kulkureit- tejä ei alueella esiinny. Erityisesti alueen itäosa voi kuitenkin havaintojen perusteella toimia suurpeto- jen saalistus- ja levähdysalueena. Osayleiskaavan vaikutus suurpetoihin on arvioitu kaavaselostuk- sessa kohdassa 7.11 sekä tarkemmin erillisessä vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa raportissa.
Hankealueella kulkee myös metsäpeuran vaellus- reitti ja rauhoitettujen saukkojen elinalue sijoittuu osittain hankealueelle. Tuulivoimahanke tulee to- teutuessaan vaikuttamaan suuresti myös saukon li- sääntymisrauhaan.	Lähimmät vahvistetut metsäpeurahavainnot sijoit- tavat noin 40 km suunnittelualueesta pohjoiseen. Lajin esiintymisestä alueella ei löytynyt näyttöä ja myös sille sopivia niukkatuottoisia jäkäläkankaita esiintyy alueella niukasti. Itse suunnittelualue ei siis ole metsäpeura-alueita, vaikka metsäpeurat voivat teoriassa käyttää aluetta vaellusreitteinään.

	Saukon todettiin lumijälkiselvitysten perusteella esiintyvän satunnaisesti alueella, mutta lajin pysyväksi elinpiiriksi soveltuvia virtavesiympäristöjä ei esiinny alueella tai sen lähiympäristössä. Siten rakentamisella ei arvioida olevan vaikutuksia lajiin.
Tuulivoimatehdasalueet ja sähkönsiirtoreittien rakentaminen muuttaa ja pirstoo elinympäristöjä, mikä vaikuttaa alueen ekologisiin yhteyksiin. Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset yhä lisäävät vaikutuksia lajien tulevaisuuteen. Tuoreimmat tutkimukset osoittavat, että tuulivoimalat tappavat runsaasti hyönteisiä vuosittain mikä myös tulee vaikuttamaan alueen lintu- ja lepakkokantojen määrään. Kaavoituksessa tulee huomioida ensisijaisesti koko alueen biodiversiteetti ja huomioida ympäristöministeriön strategia, jonka tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kääntää kehitys elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä. Metsäkatoa ja hiilinielujen katoamista ei tule hyväksyä.	Osayleiskaavan vaikutukset ekologisiin yhteyksiin on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.11. Osayleiskaavassa on huomioitu luontoselvityksessä esitetyt lailla turvatut sekä erityisen tärkeät luontokohteet luo-merkinnöin, minkä lisäksi monimuotoisuutta turvaavat ja tukevat kuviot on huomioitu toimintojen osoittamisessa ja sijoittelussa. Lisäksi kaavan yleismääräysten mukaisesti tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huoltoteiden sekä nykyisten perusparannettavien teiden, sähkölinjojen ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavaprosessissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet. Lisäksi kaavaratkaisulla ei ole arvioitu olevan merkittäviä vaikutuksia eläimistöön. Alueen hanketoimija toteuttaa hankkeen yhteydessä vapaaehtoista biodiversiteettikompensatiota vuokraamalla tuulivoimahankkeen toiminta-ajaksi vanhan metsän alueen Kuopiosta. Kompensatioalueesta tulee suojelumetsä, jossa toteutetaan erinäisiä toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi. Tällä edistetään luonnon monimuotoisuutta alueellisella tasolla.
Pohjavesialueiden vaarantuminen; Hankealueen pohjoisosassa sijaitsee Niemisen pohjavesialue (0814051) vedenottamoinen sekä useita lähiseudun asukkaiden käytössä olevia lähteitä ja lähdevesikaivoja. Niemisen vesiosuuskunnan vedenottamo sijoittuu alueelle ja pohjavettä käytetään aktiivisesti talousvesikäytössä. Vaikka tuulivoimalat sijoittuisivatkin etäälle vedenottamosta, on olemassa vaara, että rakennustyöt ja myöhemmin perustusten purkamatta jättäminen tulevat tulevaisuudessa vaarantamaan pohja- ja lähdevesien laadun säilymisen.	Voimalapaikkaa 6 (kaavaluonnoksessa voimala 10) on siirretty valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen pois päin pohjavesialueesta, siten ettei alueelta ole mahdollista kulkeutua pintavesiä pohjavesialueelle. Lisäksi voimala 3 (kaavaluonnoksessa voimala 9) tv-alueelle on annettu määräys, jonka mukaisesti rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää toimenpiteet alueen suojaamiseksi siten, ettei alueelta ole mahdollista päästä saasteita maaperään tai pohjavesiin. Kaavaratkaisulla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia pinta- tai pohjavesiin (selostuksen kohta 7.7).

Lapinlahden kunnan ilmastosuunnitelmassa 2021–2035 on tavoitteena luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vesien suojelu ja hoito. Monimuotoinen luonto ja puhtaat vesistöt halutaan säilyttää myös tuleville sukupolville. Lisäksi nähdään, että hyvinvoiva monimuotoinen luonto takaa elinkeinomahdollisuuksia luonnosta. Tavoitteet eivät käy yksiin tuulivoimasuunnitelmien kanssa.	Kaavaratkaisulla sovitetaan yhteen ilmastosuunnitelman tavoitteita. Osayleiskaavan laadinnassa on huomioitu luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä vesien suojelu ja hoito. Kaavaselostuksen kohdissa 7.7 – 7.12 on arvioitu osayleiskaavan vaikutuksia vesistöihin, kasvillisuuteen ja luontotyypeihin, luonnonsuojelualueisiin, linnustoon, muuhun eläimistöön sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen.
Vaikutus maisemaan ja kulttuuriperintöön; Tuulivoimahanke ei sovi Lapinlahden kunnan kulttuuriperintöön. Tuulivoimaloiden rakentaminen muuttaisi merkittävästi maisemaa. Lapinlahden kauniit, luonnolliset maisemat ovat olennainen osa alueelle identiteettiä ja vetovoimaa. Tämä muutos maisemassa ei pelkästään heikentäisi asukkaiden ja mökkiläisten kokemusta alueesta, vaan se vaikuttaa matkailutuloihin, jotka ovat tärkeä osa paikallistalouttamme. Toteutuessaan tuulivoimalat tulevat olennaisesti muuttamaan koko Lapinlahden kunnan kulttuuri-maisemaa ja imagoa negatiiviseen suuntaan. Suuret voimalat muuttaisivat olennaisesti koko kuntakuvaa hallitessaan maisemaa. Suomessa on vain 27 kansallismaisemaksi kutsuttua, poikkeuksellisen vaikuttavana pidettyä maisemaa ja näistä Väisälänmäki on yksi tärkeimmistä. Lapinlahden Väisälänmäen kansallismaisema – elävä kulttuuriperintö, jota on esimerkiksi ikuistettu lukuisiin maalauksiin, tulee säilyttää ja sitä tulee suojella. Hanke uhkaa naapurikunnan maisema-arvoja. Iisalmen ympäristö kuntarajan pohjoispuolella on arvokas maisema-alue maakunnallisesti. Hanke tulee olennaisesti vaikuttamaan myös Kirman seutuun. On huolehdittava maisemamaakunnan ja arvokkaiden kulttuuriympäristöjen säilymisestä.	Maisemavaikutuksen merkittävyys on arvioitu kokonaisuudessaan kohtalaiseksi (kaavaselostuksen kohta 7.4). Maisemavaikutusten arvioinnissa on huomioitu eri vaikutusalueiden virkistyskohteet. Osayleiskaavan vaikutuksia matkailuun on täydennetty kaavaselostukseen. Valmisteluvaiheen jälkeen voimaloiden määrä on laskettu 17:sta 10:een voimalaan, jonka myötä osayleiskaavan maisemavaikutuksia on pystytty vähentämään. Maisemavaikutusten merkittävyys Väisälänmäen ja Onkiveden kulttuuriympäristön arvokohteiden keskittymään on kohtalainen. Väisälänmäen maisema-alueelle, Maaninkajärven ja Onkiveden kulttuuri-maisemiin ja Maaningan-Lapinlahden kulttuurimaisemiin näkyy enimmillään 4-10 voimalaa näkemä-alueiden keskittyessä Onkiveden vesistöalueelle. Väisälänmäen kylälle (RKY) ei näkemäalueanalyysin mukaan muodostu näkymiä voimaloihin. Väisälänmäellä on kuitenkin näkötorni, josta voimalat näkyvät kaukana horisontissa. Väisälänmäen kuvauspiisteeltä katsottuna voimalat näkyvät maisemassa, mutta eivät ole erityisen hallitsevia. Maisemavaikutusten arvioinnissa on huomioitu alueen ympäristöön kohdistuvat maisemavaikutukset yli 20 km säteellä suunnitelluista voimalapaikoista ja näin ollen myös Iisalmen kunnan alueet o huomioitu arvioinnissa.

Lapinlahden kuntastrategia vuosille 2022–2025 Viittaamme Lapinlahden kuntastrategiaan, johon eivät tuulivoimahankkeet sovi. Nostettakoon esille kohdat: asukkaiden viihtyvyys, päätöksenteossa ympäristövaikutusten huomioon ottaminen sekä kulttuurimaisemapitäjän imago. Tielammen alue on vuosikymmenet toiminut kunnan asukkaiden metsästys- ja virkistyskäytössä, joten erilaisia luontokokemuksia ja alueelta löytyy paikallisten suosimat retkeily-, sienestys- ja marjastusmaat. Alueelle sijoittuu myös kulttuurihistoriallisesti merkittävää Paavon Polun- retkeilyreittiä, jonka ennallistamista parhaillaan selvitetään.	Kaavaselostuksen kohdissa 7.12 ja 7.16. on arvioitu osayleiskaavana vaikutuksia virkistykseen ja metsästykseen. Osayleiskaavan toteutumisen ei arvioida heikentävän merkittävästi alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Rakentamis- ja purkamistoimenpiteiden aikana maankäytön muutos ja alueiden pirstoutuminen vaikuttaa alueen virkistyskäyttöön ja metsästykseen, minkä lisäksi alueella liikkumista rajoitetaan turvallisuussyistä väliaikaisesti. Alueen virkistys- ja metsästys voi jatkua ennallaan tuulivoiman toiminannon aikana. Ainoastaan rakennettavat alueet poistuvat virkistyskäytöstä, mutta näiden alueiden osuus alueen kokonaispinta-alasta on pieni. Arvioinnissa on tunnistettu, että paikalliselle tärkeän luonnonympäristön muuttuminen teollisemmaksi energiantuotantoalueeksi muuttaa alueella liikkuvien luontokokemusta sekä voi vähentää halukkuutta liikkua alueella totuttuun tapaan, vaikka tuulivoima ei virkistyskäyttöä estäkään. Kokemus on kuitenkin yksilöllinen.
Lapinlahden kuntastrategiassa mainitaan tavoitteena perhemyönteisyyden edistäminen teoilla ja päätöksillä, jotka saavat perheet pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle sekä luvataan ottaa päätöksenteossa huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset. Hankkeessa tulee huomioida mm. Nerkoon koulun (n. 6 km hankealueesta) läheisyys, sillä suurikokoisten tuulivoimaloiden pitkäaikaisvaikutuksista ei ole vielä tarpeeksi tieteellisiä tutkimustuloksia saatavilla.	Aluetta lähimmät herkat kohteet, kuten asutus, koulut ja päiväkodit on huomioitu aluetta suunniteltaessa. Kaavaratkaisulla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia kouluihin tai päiväkoteihin suuren etäisyyden johdosta, jolloin mm. melu- tai välkevaikutukset jäävät vähäiseksi ja ohjearvojen alapuolelle. Osayleiskaavan vaikutusta liikenteeseen sekä kevyeen liikenteeseen on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.17. Kaavaselostukseen on lisätty tieto lähimmistä kouluista ja herkistä kohteista.
Kuntalaisten aito kuuleminen Kunnan oman osallisuussuunnitelman mukaisesti kuntalaisten mielipiteet on huomioitava. Lapinlahdelaisten yleisestä mielipiteestä kertoo jo kaksi tuulivoimahankkeita vastustavaa kuntalaisaloitetta, joista 28.4.2023 julkaistu on Tielammen tuulivoimahanketta koskeva kuntalaisaloite. Aloitteessa vaaditaan Tielammen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan suunnittelun keskeyttämistä ja 3 km suojaetäisyyden asettamista tuulivoimalan ja asuinrakennuk-	Osayleiskaava on laadittu ja laaditaan Alueidenkäytölain mukaisen kaavaprosessin mukaisesti. Kaavatyön alkaessa osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä, samoin kaavaluonnos ja myöhemmin kaavaehdotus. Osayleiskaavasta ja YVA-menettelystä on järjestetty kaksi yleisötilaisuutta, minkä lisäksi kaavan ehdotusvaiheen kuulemisen aikana järjestetään kolmas yleisötilaisuus. Eri vaiheiden kuulemisesta on tiedotettu myös erillisin kirjein

sen välille Lapinlahdella. Lisäksi Tielammen hankkeen asukaskyselyssä 70 % vastustaa tuulivoimarakentamista alueelle.	lain edellyttämää laajemmalle alueelle. Kaavaratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa on huomioitu kaavasta ja YVA-menettelystä saatu palaute. Mielipiteessä esitetty kuntalaisaloite on käsitelty Lapinlahden kunnanhallituksessa 29.5.2023 § 145; ”kunnanhallitus totesi, että se on 8.8.2022 § 137 päättänyt hyväksyä kaavoitusaloitteen osayleiskaavan laatimiseksi Tielammen alueelle. Kaavoitusprosessin tarkoituksena on selvittää tuulivoimapuiston rakentamisen edellytykset kyseiselle alueelle. Kaavoitukseen liittyy olennaisesti mm. laajamittainen selvitys hankkeen vaikutuksista ympäristölleen. Kaavoitusprosessin lopussa Lapinlahden valtuusto päättää, että hyväksyykö vai hylkääkö se kaavan.” Lapinlahden kunnanhallitus teki päätöksen 30.10.2023 § 224 järjestää puolueettoman, tutkimuslaitoksella teetetettävän satunnaisotantaan perustuvan mielipidetutkimuksen, jossa selvitetään kuntalaisten suhtautumista Lapinlahdelle sijoittuvaan tuulivoimaan. Tutkimus järjestettiin sen jälkeen, kun kaikkien kolmen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnit olivat valmistuneet. Tutkimuksella haluttiin lisätietoa päätöksenteon tueksi tuulivoiman hyväksyttävyydestä. Satunnaisotantaan perustuvalla mielipidemittauksella turvataan myös kuntalain mukaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Puhelinkyselytutkimuksessa (Tietoykkönen Oy, 2024) tehtiin 400 haastattelua. Kyselyn tuloksena Tielammen tuulivoimahankkeeseen myönteisesti suhtautuvia oli 37 prosenttia (22 % melko myönteisesti ja 15 % erittäin myönteisesti). Kielteisesti hankkeeseen suhtautui 27 prosenttia vastanneista (11 % melko kielteisesti ja 16 % erittäin kielteisesti). Neutraalia suhtautuminen oli 29 prosentilla ja 7 prosenttia ei osannut ottaa kantaa hankkeeseen. Asukaskyselyn ja puhelinkyselytutkimuksen tulokset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.16.
--	---

4.5 MIELIPIDE 1

Mielipide 31.10.2024	Vastine
Ristiriitaisuus Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen luonnoksen kanssa (potentiaaliset tuulivoima-alueet) ja VN:n periaatepäätöksen (tuulivoimaloiden naapuruushaitta) kanssa. Pidän näitä molempia osayleiskaavan valitusperusteina. Asian ratkaisemiseksi Tielammen tuulivoimahanke tulisikin siksi toteuttaa VE3-vaihtoehdon mukaisesti, jolloin tätä maakuntakaavan ristiriitaa ei olisi. VE3-vaihtoehdosta tulee myös karsia pois voimalat nro 6 ja 9, koska niiden lähellä on lomarakennus alle 1,5 kilometrin päässä. Tällöin poistuisi VN:n asetuksen ristiriita.	Maakuntakaavan aluemerkinntöjen rajaukset ovat luonteeltaan yleispiirteisiä ja tarkentuvat jatko-suunnittelussa, mikä todetaan myös maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaselostuksessa kaavaratkaisun kuvauksessa: <i>”Tuulivoimahankkeiden toteuttamisen yhteydessä maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia merkintää tulee tulkita joustavasti. Tuulipuistojen yleiskaavahankkeissa ja niiden ympäristövaikutusten arviointiprosesseissa tuulivoiman toteutuksen edellytyksiä tutkitaan maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmin, jolloin potentiaalia osoittava maakuntakaavan rajausta joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia. Maakuntakaavan joustamisesta tuulivoima-alueiden yleiskaavoituksessa on olemassa tuore KHO:n vuosikirjapäätös KHO:2023:57.”.</i> YVA-menettelyn aikana tehtyjen suunnitelmien ja selvityksien perusteella kaksiosaisen osayleiskaava-alueen on todettu soveltuvan tuulivoimantuotantoon soveltuvaksi alueeksi, eikä osayleiskaava ole näin ollen ristiriidassa maakuntakaava 2040 2. vaiheen kanssa. Alueen itäinen osuus ei vastaa maakuntakaavassa esitetyn tuulivoimapotentiaalisen aluemerkinntän aluerajausta, mutta alueelle tai sen läheisyyteen ei myöskään ole osoitettu sellaista toimintaa, jonka toteutumisesta osayleiskaavan mukainen tuulivoimarakentaminen estäisi. Maakuntakaavaehdotuksella osoitettu ratkaisu on tarkentunut osayleiskaavalla perustuen laadittuun ympäristövaikutusten arviointiin.
Vesilain mukaisen tarkastelun puuttuminen koskien pohjavesialuetta ja vedenottamoa. Pidän vesilain mukaisen tarkastelun puuttumista osayleiskaavan valitusperusteena. Asian ratkaisemiseksi, pohjavesialue ei saa leikata kaava-aluetta ja tämän vuoksi läntisen hankealueen rajausta tulee korjata tältä osin siirtämällä rajausta 1000 metriä etelään. Lisäksi VE3-vaihtoehdosta tulee karsia pois voimalat nro 9 ja 10, koska ne sijaitsevat liian lähellä pohjavesialuetta.	Alueelle osittain sijoittuva Niemisen vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue on osoitettu osayleiskaavassa omalla merkinnällä (pv). Valmisteluvaiheen jälkeen voimalapaikkaa 6 (kaavaluonnoksessa voimala 10) on siirretty pois päin pohjavesialueesta, siten ettei alueelta ole mahdollista kulkeutua pintavesiä pohjavesialueelle. Voimaloiden etäisyys on todettu vaikutusten arvioinnissa riittäväksi. Voimalan 3 (kaavaluonnoksessa voimala 9) tv-alueelle on annettu kaavamääräys, jonka mukaisesti rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää toimenpiteet alueen suojaamiseksi siten, ettei alueelta ole mahdollista päästä saasteita maaperään tai pohjavesiin.

Virheellinen kartta-aineisto ja sitä kautta puutteellisesti laaditut vaikutusarvioinnit (esim. melu- ja välkeselvitykset) Kivimäen laella sijaitseva lomarakennus puuttuu kaikista kartoista ja selvityksistä. Rakennuksen korkeusasema on 160 metriä meren pinnasta. Osayleiskaavaluonnos tulee palauttaa puutteellisen valmisteluun. Puuttuva lomarakennus tulee lisätä kaikkiin tietoihin ja melu- sekä välkeselvitykset tulee laatia uudestaan johtuen rakennuksen korkeusasemasta ja läheisyydestä tuulivoimaloihin. VE3-vaihtoehdosta tulee karsia pois voimalat nro 6 ja 9, koska ne sijaitsevat liian lähellä loma-asuntoa.	Mielipiteessä esitetty rakennus on virallisesti taukotupa, joten siihen ei sovelleta melun ja välkkeen ohjearvoja. Kaavaselostuksen kuvissa on esitetty rekisterien mukaiset asuin- ja lomarakennukset, ja ovat näin ollen ajantasaiset.
Lapinlahden kunnan tuulivoiman rakentamisen periaatteet Kunnalla ei ole ohjetta naapuruusasioissa kuten tuulivoimaloiden minimietäisyyksistä taloihin ja lomarakennuksiin. Tämän vuoksi Tielammen tuulivoimakaavassa tulee noudattaa VN:n asetuksen, vesilain ja maakuntakaavoituksen periaatteita siitä, että mitkä ovat nämä etäisyysrajat ja vaikutusarvointiperusteet. Sekä VN:n asetus, että maakuntakaavoitus lähtevät 1,5 kilometrin minimietäisyydestä taloihin ja lomarakennuksiin. Tästä seuraa se, että valmistelevat toimielimet (tekninen lautakunta ja kunnanhallitus) joutuvat noudattamaan näitä periaatteita. Kunnanvaltuusto voi kaavasta päättäessään poiketa näistä periaatteista.	Voimaloiden ja asutuksen välisen etäisyyden määrittymiseen on vaikuttanut mm. valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) sekä sosiaali- ja terveysministeriön 23.4.2015 annetussa asetuksessa 545/2015 annetut toimenpiderajat asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisämelulle. Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden määrää on vähennetty 17 voimalasta 10 voimalaan, jolla Tielammen ja Iso-Petäjämäen yhteismelu on saatu mallinnusten mukaisesti alle ohjearvojen. Maakuntakaavoituksen ohjausvaikutukseen on esitetty vastine edellä mielipiteen ensimmäisessä kappaleessa.
Luontovaikutukset: <u>Luonnonlähteet</u> Alueella on useita isoja luonnonlähteitä. Pienen Hirvijärven pohjoispäässä sijaitsee Hackmannin lähde. Lähde on Viitasammakon elinaluetta ja kutuaikaan sammakoita on siellä. Voimala nro 12 tulee poistaa kaavasta, koska se sijaitsee liian lähellä Kontiopuron lähdetä ja voimalaa tulee siirtää kilometri kaakkoon. Voimala nro 9 tulee poistaa kaavasta, koska se sijaitsee liian lähellä Kivipurun lähdetä, tai voimalaa tulee siirtää kilometri etelään. Voimala nro 10 tulee poistaa kaavasta, koska se sijaitsee liian lähellä Joonaksen lähdetä. Joonaksen lähteen ja pohjaveden ottamon osalta tulee tehdä vesilain mukainen tarkastelu ja kaava tulee palauttaa takaisin valmisteluun.	Mielipiteessä esitetty viitasammakon elinalue Pieni-Hirvijärven pohjoispäässä on tunnistettu luontoselvityksessä ja määritelty lajin lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Osayleiskaavan toteutumisesta ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia viitasammakkoon. Alueen suunnittelussa on huomioitu alueen lähteisyys ja lähteet. Osayleiskaavan toteutumisella ei ole arvioitu muodostuvan merkittäviä vaikutuksia pohjavesiin tai pintavesiin eikä näin ollen lähteisiin. Lisäksi Vesilain mukaisesti lähteen luonnontilaisena säilymistä ei saa vaarantaa.

Voimala nro 7 tulee poistaa kaavasta, koska se sijaitsee liian lähellä Hackmannin lähdettä.	
Susireviiri Tumma nuori urossusi ”Piki” on muodostanut keväällä 2024 reviirin naaraan kanssa hankealueelle. Susiparista on sekä näköhavaintoja että riistakamerakuvia. Reviiriin kuuluvat varmuudella ainakin Kivimäki, Paalimäki, Taivalmäki ja Varpamäki. Kaava tulee palauttaa uudelleen valmisteluun YVA:n puutteellisen luontoselvityksen (nisäkkäät) vuoksi. Vaikka suojeltujen petojen tarkat paikkatiedot ovat viranomaistietoa, niin yhteenveto yleisellä tasolla pitää luontoselvityksessä tehdä. Julkisuuslaki ja hallintolaki lähtevät tästä. Tämä tieto on olennaista ajatellen tuulivoimakaavan hyväksymistä myös ennakkotapausten valossa.	Suurpetoselvityksen tulosten tiivistelmä on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 3.1.3.7 ja vaikutusten arviointi kohdassa 7.11. Selvityksen tausta-aineistoina käytettiin Luonnonvarakeskuksen koostamia susireviiriaineistoja ja (vahvistettujen) suurpetohavaintojen aineistoja vuosilta 2017–2023, susireviirien käyttötietoja vuosilta 2014–2019, sekä paikallisilta asukkailta saatuja suurpetohavaintoja. Tulosten vahvistamiseksi alueella suoritettiin lisäksi maastotyönä nisäkkäiden lumijälkilaskentaa, jossa kiinnitettiin erityistä huomiota suurpetojen sekä niiden saaliseläinten esiintymiseen (Envineer Oy). Alueen luontoselvityksissä ei saatu viitteitä suurpetojen lisääntymis- tai levähdyspaikoista. Myös muiden tausta-aineistojen pohjalta muodostettu yhteiskuva tukee tätä satunnaisempaa saalistus- ja reviirikäyttäytymistä. Suurpetoselvityslitteen salaamisen toimintaperiaate perustuu julkisuuslakiin (21.5.1999/621) ja sen luonnonsuojelutavoitteisiin tiedon tarkkuudesta erikseen salattavien lajien osalta. Tällaisten sensitiivisten lajien (kuten suurpedot) osalta käytetään julkisessa aineistossa eriasteisesti karkeistettua tiedon tasoa. Kunkin lajin karkeistuksen (=salaamistason) on määritellyt Luonnontieteellinen keskusmuseo. Yksittäiseltä kansalaiselta rajattu sensitiivinen tieto välittyy siis kartoitusten tuloksena kuitenkin osayleiskaavaa arvioivien viranomaisten käyttöön.
Hankkeen itäinen osa-alue (voimalat 12–17) tulee poistaa kaavasta kokonaan.	Alueen itäosasta on poistettu valmisteluvaiheen jälkeä kolme voimalaa. Alueen itäinen osa on todettu selvityksin toteuttamiskelpoiseksi.

4.6 MIELIPIDE 2

Mielipide 11.11.2024	Vastine
----------------------	---------

Vaikutukset luontoon ja ympäristöön Tielammen alueella on monipuolinen kasvava puusto, ja siten se on merkittävä alue hiilinieluna ja kosteutta maaperään sitovana ”sienenä”. Tuulivoimaloiden rakentamisen vuoksi alueelta poistuisi merkittävä määrä kasvavaa puustoa, ja isot yhtenäiset metsäalueet sirpaloituisivat, mikä heikentäisi luonnon monimuotoisuutta. Alueen sirpaloituminen vaikuttaisi haitallisesti erityisesti laajoja, yhtenäisiä elinympäristöjä tarvitseviin lajeihin. Runsas ja monipuolinen eläimistö Tielammen alueella elää monipuolinen ja runsas eläimistö, ml. suurpetoja, kuten karhuja ja ahma. Alueen luonnonmukainen rakenne tarjoaa näille eläimille tärkeän elinympäristön. Tuulivoimaloiden toteuttaminen heikentäisi eläinten elinoloja ja vähentäisi niiden liikkumismahdollisuuksia.	Osayleiskaavan ei arvioida aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia eläimistöön, kasvillisuuteen tai luontotyyppeihin. Osayleiskaavan vaikutusten arviointi linnustoon ja eläimistöön on esitetty kaavaselostuksen kohdissa 7.10 ja 7.11 sekä kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin kohdassa 7.8. Puuston ikärakenteen perusteella osayleiskaava-alueen metsät ovat laajalti metsätalousvaikutteisia. Alueen kasvillisuutta ja luontotyyppejä on selvitetty kahtena kesänä 2023 ja 2024, jonka myötä alueelta on tunnistettu luontoarvoiltaan merkittävät luontotyyppikuviot ja joista lakisääteiset sekä monimuotoisuudelle erityisen tärkeät luontotyyppikuviot on esitetty osayleiskaavassa omalla merkinnällään (luo), minkä lisäksi yleismääräyksen mukaisesti tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huoltoteiden sekä nykyisten perusparannettavien teiden, sähkölinjojen ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavaprosessissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet. Vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu, että puuston poistaminen, tiestön laajentaminen ja voimalapaikat heikentävät elinympäristöjen yhtenäisyyttä ja ekologisista yhteyksiä, mutta etenkin suurpetojen osalta maantieteelliset esteet lännessä ja pohjoisessa (valtatie 5, rautatie, Iisalmen kaupunki ja isot vesistöt) vähentävät Tielammen alueen merkitystä ekologisena käytävänä jo ennestään.
Meluhaitat ja vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin Tuulivoimaloiden melu- ja välkehaitat sekä erityisesti niiden mahdolliset terveysvaikutukset herättävät perusteltuja huolia. Melu ja välke voivat heikentää alueen asukkaiden elinympäristön laatua ja siten vaikuttaa hyvinvointiin. Erityisesti tuulivoimaloiden melu- ja välkevaikutus yöaikaan voi heikentää unta ja lisätä stressiä. Tästä syystä katsomme, että tuulivoimaloiden etäisyys asutukseen tulisi olla suunniteltua huomattavasti suurempi, jotta melu- ja välkehaitat sekä muut ympäristövaikutukset voitaisiin minimoida.	Osayleiskaavan vaikutusten arviointi meluun ja välkeeseen on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.2 ja 7.3 sekä 7.16 vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistykseen kohdassa 7.16. Voimaloiden ja asutuksen välisen etäisyyden määrittäykseen on vaikuttanut valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) sekä sosiaali- ja terveysministeriön 23.4.2015 annetussa asetuksessa 545/2015 annetut toimenpiderajat asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisämelulle. Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden määrää on vähennetty 17 voimalasta 10 voimalaan, jolla Tielammen ja Iso-Petäjämäen yhteismeluvaikutukset on saatu alle ohjearvojen. Vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin tunnistettu että vaikka melun ohjearvot eivät ylity, on kokijasta riippuvaista, kuinka häiritsevänä melun kokee ja tuulivoimapuiston rakentaminen muuttaa kuitenkin

	kaava-alueen lähiympäristön äänimaisemaa, jolloin voimaloita lähimmät vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat voivat kokea tuulivoimaloiden melun häiritsevä. Tuulivoimamelun yhteydestä unihäiriöihin ja elämänlaatuun ei ole kuitenkaan selkeää näyttöä. Tuulivoimaloiden aiheuttaman äänen osalta vaikutukset asukkaiden elinoloihin ja viihtyvyyteen jäävät vähäisiksi. Merkittävien melu- ja välkevaikutusten estämiseksi osayleiskaavaan on annettu yleismääräykset, joiden mukaisesti ennen rakentamisluvan myöntämistä on varmistettava, etteivät melun ohjeavrot ylity ja että alueelle toteutettavien voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä tai pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen.
Alueen virkistyskäyttö Tielammen alueella on merkittävää paikallista arvoa virkistyskäytön näkökulmasta. Tuulivoimapuiston toteutuminen rajoittaisi alueen käyttöä perinteisiin vapaa-ajan ja virkistysaktiviteetteihin, kuten retkeilyyn, metsästykseen ja muuhun ulkoilutamintaan, mikä heikentäisi alueen asukkaiden hyvinvointia ja vähentäisi alueen vetovoimaa.	Rakentamis- ja purkamistoimenpiteiden aikana alueella liikkumista rajoitetaan turvallisuussyistä väliaikaisesti. Alueen virkistys- ja metsästys voi jatkua ennallaan tuulivoiman toiminannon aikana. Ainoastaan rakennettavat alueet poistuvat virkistyskäytöstä, mutta näiden alueiden osuus alueen kokonaispinta-alasta on pieni. Arvioinnissa on tunnistettu, että paikallisille tärkeän luonnonympäristön muuttuminen teollisemmaksi energiantuotantoalueeksi muuttaa alueella liikkuvien luontokokemusta sekä voi vähentää halukkuutta liikkua alueella totuttuun tapaan, vaikka tuulivoima ei virkistyskäyttöä estäkään. Kokemus on kuitenkin yksilöllinen.
Taloudelliset vaikutukset ja kiinteistöjen arvon lasku Tuulivoimapuiston rakentaminen saattaa heijastua negatiivisesti lähialueen kiinteistöjen arvoihin ja vähentää potentiaalisten uusien asukkaiden kiinnostusta alueeseen. On myös huomattava, että tuulivoimapuistot voivat vaikuttaa matkailuelinkeinon, mikäli niiden sijoittelu koetaan maisemallisesti häiritseväksi.	Suomessa ja muualla maailmassa tehdyt tutkimukset kiinteistöjen arvoista ovat osoittaneet, että voimaloilla ei olisi vaikutusta kiinteistöjen myyntihin- toihin. Voimaloilla voi tosin olla vaikutusta joidenkin ihmisten kiinnostukseen alueen kiinteistöistä. Vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on avattu kaava- selostuksen kohdassa 7.16.1. Osayleiskaavan vaikutuksia matkailuun on täydennetty kaavaselistukseen.
Yhteenvedon haluamme esittää, että Tielammen tuulivoimaosayleiskaava 404/2022 tulisi hylätä, koska sen haitalliset vaikutukset alueen ympäristöön, elämistöön ja asukkaiden hyvinvointiin ovat merkittäviä.	Alueidenkäyttölain 9§:n mukaisesti kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Osayleiskaavan vaikutusten arviointi perustuu samanaikaisesti kaavoituksen kanssa laaditun ympäristövaikutusten arviointinettelyn (YVA) aikana tehtyihin selvityksiin, vaihtoehtojen vertailuun ja vaikutusten arviointiin.

	Osayleiskaavan vaikutusten arviointi on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen kappaleessa 7. Osayleiskaavalla ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia mielipiteessä esitettyihin; alueen ympäristöön, elämistöön ja asukkaiden hyvinvointiin.
--	--

4.7 MIELIPIDE 3

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Monet tutkimukset osoittavat, että liian lähellä asutusta sijaitsevat voimalat voivat aiheuttaa melu- ja maisemahaittoja, jotka vaikuttavat asukkaiden elämänlaatuun. Tuulivoimaloiden etäisyys asutuksesta olisi suositeltavaa olla vähintään viisi kilometriä.	Osayleiskaavan vaikutusten arviointi meluun on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.2, maiseman kohdassa 7.4 sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistykseen kohdassa 7.16. Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenetel-lyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Osayleis-kaavan mukaisella toteutuksella melun ohjearvot eivät ylitä.
Alueen luontoarvot ovat merkittäviä ja niiden suo-jelemisen tulisi olla ensisijainen tavoite. Tuulivoi-maloiden rakentaminen ja toiminta voivat häiritä paikallista elämistöä ja kasvistoa, ja aiheuttaa pe-ruuttamattomia vahinkoja ekosysteemillemme.	Osayleiskaavan laadinnassa on huomioitu alueen luontoarvot. Osayleiskaavan ei arvioida aiheutta- van merkittäviä vaikutuksia elämistöön, kasvilli- suuteen tai luontotyyppeihin. Osayleiskaavan vai- kutusten arviointi linnustoon ja elämistöön on esi- tetty kaavaselostuksen kohdissa 7.10 ja 7.11 sekä kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin kohdassa 7.8.
Tuulivoimaloiden rakentaminen muuttaisi merkit- tävästi maisemaa. Tämä muutos maisemassa ei pelkästään heikentäisi asukkaiden ja mökkiläisten kokemusta alueesta, vaan se voisi myös vaikuttaa matkailutuloihin, jotka ovat tärkeä osa paikallista- louttamme.	Valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen voimala- määrä on laskettu 17 voimalasta 10 voimalaan. Li- säksi voimalasijoittelua on muutettu vähäisesti. Näin ollen maisemavaikutuksia etenkin lähialueen asutukseen on saatu vähennettyä valmisteluvai- heesta. Osayleiskaavan vaikutuksia matkaisuun on täyden- netty kaavaselostukseen.
Tuulivoimaloiden rakentaminen voi aiheuttaa eriarvoisuutta asukkaiden kesken, ne, jotka asuvat lähellä voimaloita joutuvat kärsimään melu-, mai- sema- ja mahdollisista terveyshaitoista enemmän kuin ne, jotka asuvat kauempana. Tämä voi johtaa	Osayleiskaavan toteutumisesta aiheutuvien haitto- jen minimointi on huomioitu alueen suunnittelussa ja osayleiskaavalla ei ole arvioitu aiheutuvan mer- kittäviä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloi- hin, viihtyvyyteen tai virkistykseen.

asukkaiden epätasa-arvoiseen asemaan ja vähentää yhteisömme yhtenäisyyttä.	
Tuulivoimaloiden rakentaminen saattaa estää monien vapaa-ajan asuntojen rakentumisen alueella sillä ympäristön viehätys ja houkuttelevuus voivat kärsiä.	Tuulivoimasta aiheutuu asumisviihtyisyyteen kohdistuvia vaikutuksia, joista suurimpia ovat maisemassa, äänimaisemassa ja valo-olosuhteissa tapahtuvat muutokset. Näillä voi olla vaikutusta joidenkin ihmisten kiinnostukseen alueen kiinteistöistä. Vaikutus alueen houkuttelevuuteen on kuitenkin kokemuserusteinen ja on kokijasta riippuvaista kuinka erilaiset ympäristöominaisuudet tai asumisolosuhteet vaikuttavat oman asuin- tai lomaympäristön viihtyvyysskokemukseen. Tuulivoimalla voi arvioida siis olevan niin myönteisiä, kielteisiä kuin neutraaleja vaikutuksia alueen houkuttelevuuteen.
Näistä syistä pyydän teitä harkitsemaan Tielammen tuulivoimapuiston suunnitelmia uudelleen. Uskon, että on olemassa muita, ympäristöystävällisempiä ja yhteisöämme kunnioittavampia tapoja edistää uusiutuvan energian käyttöä Lapinlahdella.	Merkitään tiedoksi.

4.8 MIELIPIDE 4

Mielipide 10.11.2024	Vastine
Mielestäni ainoa potentiaalinen toteutus vaihtoehto hankkeen osalta on VEO (hanketta ei toteuteta). Voimat tulevat näkymään vahvasti varsinkin pimeällä kotiini, ja vaikutus vahvistuu, jos Iso-Petäjämäen voimat toteutuu. Kun ennätyskorkeita voimaloita sijoitetaan näin korkeille paikoille ympäristöstään, myös maisemahaitat ovat moninkertaiset tasamaalle sijoitettuihin pienempiin voimaloihin nähden. Mielestäni on olemassa liian isot riskit siihen, ettei nyt tehdyt melu- ja maisemamallinnukset ole totuuden mukaisia tulevan kanssa. Voimat on lähtökohtaisesti suunniteltu lähemmäksi toisiaan, kuin mitä ohjearvot ovat, mikä lisää melun voimakkuutta. Vaadin, että kunnan päättäjät paneutuvat huolella aineistoon ja käyvät tutustumassa alueeseen maastossa käsin. Jo pelkästään 5-tieltä käsin suoritettu tuulenmittausmaston bongaus	Osayleiskaavan vaikutusten arviointi meluun on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.2, maisemaan kohdassa 7.4 sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistykseen kohdassa 7.16. Kaavaselostuksen liitteessä 3 esitetyissä näkymäalueanalyysissä on huomioitu alueen maastonmuodot sekä puusto. Ympäristöministeriö on antanut ohjeen (2/2014) tuulivoimaloiden melun mallintamisesta. Ohje on annettu ympäristönsuojelulain nojalla ja se on voimassa toistaiseksi. Tuulivoimaloiden melun mallinnusohje on tarkoitettu ohjeeksi suunnittelussa arvioidaessa tuulivoimaloiden tuottamaa melukuormitusta ympäristönsuojelulain täytäntöönpanossa ja soveltamisessa, sekä alueidenkäyttölain mukaisissa menettelyissä. Melumallinnuksen epävarmuus sisällytetään laskennan lähtöarvoina käytettyyn tuu-

valoisalla ja pimeällä, pitäisi herättää ajatuksia myös päättäjissä, mitä Lapinlahdella ollaan päättämässä.	livoimaloiden melupäästön lukuarvoon. Mallinnuksessa tuulivoimaloiden melupäästölle käytetään riittävän suurta varmuutta huomioiden melun mahdolliset erityispiirteet.
Vaadin, että Lapinlahdella vaadittaisiin hanketoimijoilta vähintään 2 km suojaetäisyys loma-, mutta ennen kaikkea asuinrakennuksiin. Lisäksi haluan muistuttaa päättäjiä viime vuonna tehtyjen kuntalaisaloitteiden suuresta allekirjoittaja määrästä, aloitteissa vastustettiin vahvasti tuulivoimahankkeiden edistämistä Lapinlahdella. Mitä virkaa on sekä kunnan että hanketoimijoiden teettämällä asukas kyselyillä, jos tuloksia ei haluta ottaa huomioon päätöksenteossa ja tulkita puolueettomasti.	Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenetelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. YVA-menettelyn yhteydessä toteutettu asukaskysely sekä kunnan teettämä puhelinhaastattelututkimus on huomioitu osayleiskaavaa laadittaessa. Asukaskyselyn ja puhelinhaastattelun tulokset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.16.
Alueella tavataan vuosittain kaikki 4 suurpetoa, mitä ei ole huomioitu suunnitelmissa.	Alueelle on laadittu luontoselvityksiä (Envineer Oy), joiden yhteydessä alueen eläinlajistoa (ml. suurpedot) on tutkittu maastonselvityksin. Kuten kaavaselostuksessa todetaan, alueella esiintyy kaikkia neljää suurpetolajia, mutta lajeille erityisen soveltuvia elinympäristöjä, lisääntymisalueita tai kulkureittejä ei alueella esiinny. Osayleiskaavan ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia suurpetoihin (kaavaselostuksen kohta 7.11).

4.9 MIELIPIDE 5

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Vastustan Tielammen tuulimyllyhanketta. Tielammella on voimakasvirtainen ja raikasvetinen lähde. Lähteethän ovat vesilain nojalla suojelukoh-teita. Ei pilata ihanassa luonnontilassa olevaa aluetta näillä välkkyvillä myllyillä.	Alueen suunnittelussa on huomioitu alueen lähteisyys ja lähteet. Osayleiskaavan toteutumisella ei ole arvioitu muodostuvan merkittäviä vaikutuksia pohjavesiin. Osayleiskaavan vaikutukset pohjavesiin on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.7.

4.10 MIELIPIDE 6

Mielipide 12.11.2024	Vastine
Ehdottomasti vastustan voimaloiden rakentamista Tielammen alueelle ja sen lähiympäristöön. Tuulivoimaloita voisi rakentaa muuallekin kuin asutuksen kupeeseen. Tämä suunniteltu hanke tuhoaa kaiken luonnon, marjamaat sekä siellä pesivät ja olevat eläimet. Eihän esim. kanahaukkojakaan saa hätyyttää ja sillä alueella niitä pesii runsaasti, saati muita luonnonvaraisia ja rauhoitettuja eläimiä.	Osayleiskaavan vaikutusten arviointi kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.8 sekä linnustoon ja muuhun eläimistöön kohdissa 7.10 ja 7.11. Osayleiskaavan ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia luontoon tai eläimistöön. Osayleiskaavassa on huomioitu luontoselvityksessä (kaavaselostuksen liite 6) esitetyt lailla turvatut sekä erityisen tärkeät luontokohteet luomerkinnöin, minkä lisäksi monimuotoisuutta turvaavat ja tukevat kuviot on huomioitu toimintojen osoittamisessa ja sijoittelussa. Lisäksi kaavan yleismääräysten mukaisesti tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huoltoteiden sekä nykyisten perusparannettavien teiden, sähkölinjojen ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavaprosessissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet. Alueelle on laadittu selvityksiä (Envineer Oy) alueen linnustosta (kaavaselostuksen liite 4) ja muusta eläimistöstä (kaavaselostuksen liite 6 ja 7) joiden yhteydessä alueen eläinlajistoa on tutkittu maastonselvityksin ja joihin perustuen osayleiskaavan vaikutuksia on voitu arvioida. Osayleiskaavan ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia luontoon tai eläimistöön.

4.11 MIELIPIDE 7

Mielipide 10.11.2024	Vastine
Suhtaudun kielteisesti ja vastustan kaikkia Ylä-Savoon suunniteltuja maakuntakaavassa olevia tuulivoimahankkeita.	Merkitään tiedoksi.
Tuulivoimaloilla olisi negatiivinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin ja viihtyvyyteen ko. alueella. Maisema pilaantuu peruuttamattomalla tavalla lisäksi tuulivoimamyllyt aiheuttavat melua ja välkkyvät valot valosaastetta. Jopa ihmisten terveys uhatuna.	Osayleiskaavan vaikutusten arviointi meluun ja välkkeeseen on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.2 ja 7.3 sekä maisemaan ja kulttuuriympäristöön 7.4 ja vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistykseen kohdassa 7.16. Ympäristöministeriö on antanut ohjeen (2/2014) tuulivoimaloiden melun mallintamisesta. Ohje on annettu ympäristönsuojelulain nojalla ja se on voimassa toistaiseksi.

	Tielammen osayleiskaavan melumallinnus on laadittu ohjeen mukaisesti. Melun ohjearovot eivät ylity lähimmillä asuin- ja vapaa-ajankiinteistöillä. Vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin tunnistettu että vaikka melun ohjearovot eivät ylity, on kokijasta riippuvaista, kuinka häiritsevästä melun kokee ja tuulivoimapuiston rakentaminen muuttaa kuitenkin kaava-alueen lähiympäristön äänimaisemaa, jolloin voimaloita lähimmät vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat voivat kokea tuulivoimaloiden melun häiritsevästä. Tuulivoimamelun yhteydestä unihäiriöihin ja elämänlaatuun ei ole kuitenkaan selkeää näyttöä. Tuulivoimaloiden aiheuttaman äänen osalta vaikutukset asukkaiden elinoloihin ja viihtyvyyteen jäävät vähäisiksi. Lisäksi merkittävien melu- ja välkevaikutusten estämiseksi osayleiskaavaan on annettu yleismääräykset, joiden mukaisesti ennen rakentamisluvan myöntämistä on varmistettava, etteivät melun ohjearovot ylity ja että alueelle toteutettavien voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä tai pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen.
Tuulivoimapuistolla on lukuisia kielteisiä vaikutuksia luontoon. Hankkeet aiheuttavat luontokatoa ja vakavaa uhkaa luonnon monimuotoisuudelle. Alueella tehty havaintoja mm maakotkasta, susi ja karhu ovat pesineet alueella, havaintoja myös ilveksestä ja ahmaoista. Ilmastonmuutoksen myötä koskemattoman luonnon merkitys tulee entistään korostumaan ja tuulivoimaloiden rakentaminen ”ilmastotoimena” voi aiheuttaa luonnolle myös vakavaa haittaa.	Alueen ja sen ympäristön nykytila on huomioitu kaavaratkaisussa siten, että kaavaratkaisulla ei ole arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia luontoympäristöön, eläimiin tai kasveihin. Alueelle on laadittu suurpetoselvitys, jonka tuloksena on tunnistettu, että alueella esiintyy kaikkia neljää suurpetolajia, mutta lajeille erityisen soveltuvia elinympäristöjä, lisääntymisalueita tai kulkureittejä ei alueella esiinny. Osayleiskaavan vaikutus suurpetoihin on arvioitu kaavaselostuksessa kohdassa 7.11 sekä tarkemmin erillisessä vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu raportissa. Osayleiskaavassa on huomioitu luontoselvityksessä (kaavaselostuksen liite 6) esitetyt lailla turvatut sekä erityisen tärkeät kohteet luomerkinnöin, minkä lisäksi monimuotoisuutta turvaavat ja tukevat kuviot on huomioitu toimintojen osoittamisessa ja sijoittelussa. Lisäksi kaavan yleismääräysten mukaisesti tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huoltoteiden sekä nykyisten perusparannettavien teiden, sähkölinjojen ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavaprosessissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet.

Minua myös mietityttää mitä puolustusvoimat ovat hankkeista mieltä. Miten näin lähelle itärajaa voidaan suunnitella ja rakentaa näin massiivisia ja korkeita tuulivoimala-alueita. Ruotsissakin on kielletty tuulivoimaloiden rakentaminen merelle maanpuolustuksellisista syistä johtuen.	Hankkeesta on saatu puoltava lausunto puolustusvoimilta.
On puhuttu 2 km suojaetäisyydestä asuinnoista ja loma-asunnoista-se nyt olisi vähintä.	Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenetelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Osayleiskaavan mukaisella toteutuksella melun ohjearvot eivät ylitä lähimmillä asuin- ja vapaa-ajankiinteistöillä.

4.12 MIELIPIDE 8

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Vastustan Lapinlahden tuulivoimalaa, koska se tulee liian lähelle asuinalueita ja siitä ei tule olemaan hyötyä.	Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenetelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Osayleiskaavan mukaisella toteutuksella melun ohjearvot eivät ylitä lähimmillä asuin- ja vapaa-ajankiinteistöillä.

4.13 MIELIPIDE 9

Mielipide	Vastine
Aluksi huomautan, ettemme vastusta tuulivoimaa vaan sen aiheuttamia terveys-ym. haittoja ihmisille, eläimille, luonnoneläimille ja luonnolle muutoinkin. Myllyt vaikuttavat myös siihen, asetutaanko asumaan alueelle jatkossa.	Merkittään tiedoksi.
Ihan reilusti ei ole lähestytty maanomistajia ja lähi-asukkaita niin kuin pitäisi. Tiedotteet eivät edelleenkään kulje kaikille, vaan tietoa on pitänyt etsiä oma-aloitteisesti.	Osayleiskaava on laadittu ja laaditaan Alueidenkäyttölain mukaisen kaavaprosessin mukaisesti. Kaavatyön alkaessa osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä, samoin kaavaluonnos ja sittemmin kaavaehdotus. Osayleiskaavasta ja YVA-

Toivomme aktiivisempaa yhteyttä niihin henkilöihin, joita hanke koskettaa todella läheisesti.	menettelystä on järjestetty kaksi yleisötilaisuutta, minkä lisäksi kaavan ehdotusvaiheen kuulemisen aikana järjestetään kolmas yleisötilaisuus. Eri vaiheiden kuulemisesta on tiedotettu myös erillisin kirjein lain edellyttämää laajemmalle alueelle. Lisäksi hanketoimija Eurowind Energy Oy on pitänyt keskustelutilaisuudet kiinteistön- ja maanomistajille sekä tarjonnut asukkaille mahdollisuuden luontokävelyyn, joka on kuitenkin peruttu vähäisen osallistujamäärän vuoksi.
Toivoisin mallinnoksen myös meidän pihaltamme, niin että rakennus on havaittavissa ja näkymä olisi pihamaalta seisten. Sijaitseehan kiinteistömme alle 1 km:n päässä myllystä nro 16. Myös myllyt 17 ja 15 ovat aika lähellä.	Maastokäynneillä alueelta on otettu valokuvia eri etäisyyksiltä maiseman kannalta oleellisista pisteistä, joiden tavoitteena on ollut havainnollistaa osayleiskaavan mukaisen tuulivoimarakentamisen näkyvyyttä eri etäisyyksillä eri alueille. Valmisteluvaiheen jälkeen voimaloiden määrää on laskettu 17 voimalasta 10 voimalaan, jonka myötä mm. kaavaluonnoksessa osoitetut voimalat 14, 15 ja 17 on poistuneet. Kiinteistönne läheisyydestä, noin 1,3 km etäisyydeltä kiinteistöltänne on otettu yksi havainnekuva (havainnekuvapiste 12), jossa alueelle näkyy kolme tuulivoimalaa, jotka ovat Tielammen osayleiskaavan itäisen osan voimaloita. Näkymäalueanalyysin (kaavaselostuksen liite 3) mukaan pihamaallenne voi näkyä 1-4 voimalaa. Kolmen itäosaan sijoittuvan voimalan näkyminen ja niiden kokoluokka maisemassa olisi todennäköisesti havainnekuvan 12 mukainen, joskin kiinteistönne sijoittuu hieman havainnekuvapaikkaa 12 alemmaksi, jolloin tuulivoimaloiden koko voi olla korostetussa asemassa maiseman noustessa kiinteistöltänne kohti tuulivoimaloita.
Toivoisimme, että suunnittelija tulisi kertomaan asiasta meille Horsmanmäen metsästysmajalle, jossa voisimme keskustella ihan vain lähimpien asukkaiden ja suunnittelijan kanssa. Mutta tieto pitää tulla kaikille, sekä iisalmelaisille että lapinlahtelaisille lähiasukkaille ja maanomistajille. Toivoisimme myös matkaa jonnekin tuulimyllyalueelle, jossa on yhtä lähellä yhtä isoja myllyjä, jotta voisimme edes vähän havainnoida tilannetta.	Kaavoituksen eri vaiheissa on järjestetty yleisötilaisuuksia aloitus- ja valmisteluvaiheessa, minkä lisäksi ehdotusvaiheessa järjestetään vielä yksi yleisötilaisuus. Tilaisuuksissa on ollut mahdollisuus kuulla osayleiskaavasta sekä sitä ohjanneista selvityksistä, minkä lisäksi tilaisuuksissa on voinut esittää kysymyksiä/ajatuksia koskien Tielammen tuulivoimaosayleiskaavaa. Lisäksi hanketoimija on ollut yhteydessä alueen maanomistajiin.

Onko itäisen alueen lentorajoitusalueet jo huomioitu suunnitelmissa?	Osayleiskaava-alueen itäosa sijoittuu osittain Kuopion lentoaseman korkeusrajoitusalueelle maantieteellisesti, mutta jää korkeudeltaan rajoitusalueen alle. Hankkeesta on saatu puoltava lausunto puolustusvoimilta.
Miksi suurpetoselvitys on salainen? Omalla postilaatikollamme on käynyt karhu ja susi. Myös ilveksiä on paljon ja ahmakin on mennyt läheltä.	Suurpetoselvityksen perusteella laadittu kuva alueen suurpetotilanteesta on esitetty tiivistetysti kaavaselostuksen kohdassa 3.1.3.7 sekä vaikutusten arviointi kohdassa 7.11. Suurpetoselvityksliitteen salaamisen toimintaperiaate perustuu julkisuuslakiin (21.5.1999/621) ja sen luonnonsuojelutavoitteisiin tiedon tarkkuudesta erikseen salattavien lajien osalta. Tällaisten sensitiivisten lajien (kuten suurpedot) osalta käytetään julkisessa aineistossa eriasteisesti karkeistettua tiedon tasoa. Kunkin lajin karkeistuksen (=salaamistason) on määritellyt Luonnontieteellinen keskusmuseo. Yksittäiseltä kansalaiselta rajattu sensitiivinen tieto välittyy siis kartoitusten tuloksena kuitenkin osayleiskaavaa arvioivien viranomaisten käyttöön.
Luontoselvityksistä en löytänyt hirvenkelloa, järvinahkiaista, jokirapua, töyhtöhyppää, ruiskääkkää ja käkeä. Näitä kaikkia löytyy alueelta.	Lajihavainnot merkitään tiedoksi. Alueen eläinlajistoa on selvitetty kirjallisuus- ja lähtötietojen lisäksi maastoselvityksin. Selvitysten tavoitteena on muodostaa kuva alueen nykytilanteesta ja selvityksiin liittyy aina epävarmuustekijöitä, jotka on esitetty selvitysten (liitteet 4 ja 6) yhteydessä ja otettu huomioon ja sisällytetty vaikutusten arviointiin. Tämä tarkoittaa sitä, että selvitysten ja arviointien laadinnassa on huomioitu se, että tarkkailujen perusteella ei voida muodostaa 100%:sta kuvaa alueen lajistosta, jolloin alueella voi esiintyä myös muita lajeja kuin vain selvityksissä todetut. Osayleiskaavaan pintavesivaikutukset on arvioitu niin vähäisiksi, mahdollisten samentumien laimentuessa ennen jokiin/järviin pääsyä, ettei vesieliöstölle kohdistu merkittäviä vaikutuksia.
Liikenneselvityksessä mainittiin, ettei Nerkoolla olisi pyöräteitä. Viitostien varressa on kyllä pyörätie kirkonkylältä Taipaleeseen asti. Se kulkee Nerkoon taajaman läpi.	Viitostien varren pyörätie täydennetty kaavaselostuksen kohtaan 3.1.2.4.

Infraäänen vaikutus terveyteen on myös vähän tutkittua ja ehkä vähäteltyä Suomessa. Siitä löytyy kyllä uudempaa tutkimusta.	Infraäänen terveysvaikutuksia on tutkittu viime vuosina paljon, mutta tutkimuksissa ei ole pystytty tuottamaan näyttöä infraäänen mahdollisista haitallisista terveysvaikutuksista. Asiaa on käsitelty kaavaselostuksen kohdassa 7.16.
---	--

4.14 MIELIPIDE 10

Mielipide 10.11.2024	Vastine
Tielammen alueelle suunnitellaan voimaloita, joista lähin on noin 1 km etäisyydellä ja kaikki vaihtoehdon VE1 tuulivoimaloista T12-T17 noin 2,5 km etäisyydellä omistamastamme Purolan ratsutilasta.	Merkitään tiedoksi.
Suomen perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu ja 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Edelleen 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen kotirauha on turvattu. Joissakin Suomen kunnissa asiaan on suhtauduttu jo lähtökohtaisesti vastuullisemmalla tavalla ja vähimmäissuojaetäisyydeksi on asetettu 3–4 km. Vähimmäisetäisyydet liittyvät asutukseen eikä niissä ole huomioitu hevosten erityistä herkkyyttä melu-, liike- ja välkehäiriöille. Nämäkin vähimmäisetäisyydet ovat aivan liian vähäisiä ratsutilan näkökulmasta. On selvää, että kaavaluonnoksen mukainen tuulivoimaloiden sijoittelu on jo perustuslain vastaista ja täysin hyväksymätöntä. Lapinlahden kunnan tuulivoimaloiden sijoitteluun liittyneestä valmistelutyöstä ja tuulivoimaloiden haittoihin liittyneistä selvityksistä näkyy hyvin selvästi välinpitämättömyys ja vastuuttomuus. Tielammen tuulivoimaloiden rakentaminen kaavaluonnoksen mukaisesti ei yksinkertaisesti voi olla mahdollista ja luonnos on sellaisenaan jo yleisen elämäkokemuksen perusteella täysin järjenvastainen. Tällaista hanketta on mahdoton hyväksyä. Käytännössä ratsutilan toiminnasta tehtäisiin luonnoksen toteutuessa mahdotonta (kts. Näkemäaluehavainnekuvat, liite 3, kuvauspiste 12 VE1). Eteenkään hevosille haitta-arvioiden vuorokausikeskiarvoilla ei ole merkitystä. Kaavaselostuksessa 19.9.2024 (s. 94) myönnetään, että vaikutusten merkittävyys Purolan ratsutilalle	Lapinlahdella ei ole asetettu tiettyyn metrimäärään pohjautuvaa etäisyysrajaa asuntojen/loma-asuntojen sekä tuulivoimaloiden välille. Nykylainsäädännöllä voimalan ja asutuksen tai esimerkiksi ratsutilan välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenettelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Valmisteluvaiheen jälkeen voimalamäärä on laskettu 17 voimalasta 10 voimalaan ja mm. ratsutilaa lähin voimala 17 on poistettu, minkä johdosta osayleiskaavaehdotuksessa lähin tuulivoimala sijoittuu noin 1,2 km etäisyydelle ratsutilasta. Muutosten myötä on laadittu päivitetyt melu- ja välkemallinnukset sekä näkemäalueanalyysi ja havainnekuvat, jotka on esitetty kaavaselostuksen liitteinä 3, 9 ja 10. Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti laaditun melumallinnuksen mukaisesti Tielammen osayleiskaavan mukaisella toteutuksella keskiäänitaso ratsutilalla olisi 32,7 dB(A), joka on laskenut luonnoksessa esitetystä 3,9 dB(A). Välkemallinnuksen mukaisesti todennäköinen vuotuinen välkeaika ratsutilalla olisi 0:48 tuntia sekä todennäköinen välkkeen päiväkohtainen maksimi 4 minuuttia. Arvot alittavat Ruotsin ohjearvot. Voimaloiden 17, 15 ja 14 poistoilla maisemavaikutuksen suuruutta on voitu vähentää, minkä myötä maisemavaikutusten merkittävyys ko. tilalle on asiantuntija-arvion mukaisesti laskenut. Vaikutusten

on suuri, vaikkakin heti seuraavassa virkkeessä ilmenee, ettei tekstin laatija tiedä ratsutilalla harjoitettavasta päivittäisestä toiminnasta käytännössä mitään. Valmistelu- ja selvitystyössä ei muutoinkaan ole huomiotuasianmukaisella tavalla ratsutilaan liittyviä erityispiirteitä. Hevoset laiduntavat kesällä ja tarhaavat talvella ulkona. Hevonen säikähtää luonnostaan pienintäkin liikettä tai välähdystä, joka ei sen mukaan kuulu normaaliin turvalliseen ympäristöön. Tällöin ratsastaja on aina vakavassa vaarassa. Tuulivoimaloiden vastuuton sijoittaminen synnyttää jo tietenkin sellaisenaan korvausvelvollisuuden, mutta vahinkotilanteissa se on toissijaista. Selvitystyöt ovat muutoinkin laadittu tarkoitushakuisesti, eivätkä ne kerro todellisuutta edes lähialueiden asukkaisiin kohdistuvista haitoista. Suunniteltujen tuulivoimala-alueiden yhteisvaikutuksista puhumattakaan.	arviointi on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.4.2.2.1). Maisemavaikutusten arvioinnissa on viitattu maiseman muutosta tarkastelevan henkilön kokemukseen, minkä takia arvioinnissa on ollut oleellista avata tilan luonnetta väliaikaisena toiminta- ja harastusympäristönä osalle alueella oleskelevista. Kosiota on päivitetty mielipide huomioden. Vaikutusten arviointia hevostilan toimintaan on täydennetty kaavaselostukseen.
---	---

4.15 MIELIPIDE 11 JA 12

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Vastustan tuulivoimakaava-alueita Lapinlahdelle.	
Muutamia mieleeni heränneitä kommentteja koskien tuulivoimakaavaehdotusta:	
Yhteinen suojaetäisyys asutukseen tuuliteollisuusalueille puuttuu. Suojaetäisyys tulisi olla min 5 km, mieluummin enemmänkin koska voimaloiden korkeus, koko ja ottoteho ovat kasvaneet oleellisesti suuremmiksi, kuin mihin aiemmat ohjeelliset etäisyysuositukset ovat nojautuneet.	Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Lapinlahdella ei ole myöskään asetettu tiettyyn metrimäärään pohjautuvaa etäisyysrajaa asuntojen/loma-asuntojen sekä tuulivoimaloiden välille. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenettelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Tielammen osayleiskaavan mukaisella toteutuksella melun ohjearvot eivät ylitä lähimmillä asuin- ja vapaa-ajan-kiinteistöillä.
Tuuliteollisuussasteelle (kuuloalueenmelu, infräänimelu, melun yhteisvaikutus kaikissa mahdollisissa olosuhteissa, välke, mikromuovit, maisemahaitat, haitat luonnon kasvistolle, eläimistölle, pintavesistöille sekä pohjavesistöille) tarvittaisiin selkeät, hyvinvointiin ja elinvoimaisuuteen perustuvat mitattavat raja-arvot. Nyt kun nämä raja-arvot	Ympäristöministeriö on antanut ohjeen (2/2014) tuulivoimaloiden melun mallintamisesta. Ohje on annettu ympäristönsuojelulain nojalla ja se on voimassa toistaiseksi. Tuulivoimaloiden melun mallinohje on tarkoitettu ohjeeksi suunnittelussa arvioidessa tuulivoimaloiden tuottamaa melukuormitusta ympäristönsuojelulain täytäntöönpanossa ja

puuttuvat tai ovat liian löysät, alueella asuvat ihmiset, eläimet ja alueen luonto kärsii saasteista kohtuuttomasti.	soveltamisessa, sekä alueidenkäyttölain mukaisissa menettelyissä. Suomessa ei ole määritelty välkevaikutukselle raja-arvoja tai virallisia suosituksia. Ympäristöministeriön ohjeissa tuulivoimapuiston suunnitteluun suositellaan käytettäväksi muiden maiden suosituksia välkemäärien osalta. Yleisesti on vakiintunut käytettäväksi Ruotsin ohjearvoja, kahdeksan tuntia vuodessa ja 30 minuuttia päivässä.
Tuuliteollisuusvoimaloille ympäristölupavaatimus, jotta edellä mainittuja tuuliteollisuussaastetekijöitä voidaan tarkkailla ja niiden perusteella kannustaa tuuliteollisuustoimijaa noudattamaan rajaehdoja. Ilman ympäristölupaa olemme yksilöinä, kuntana ja maakuntana täysin kynnetömiä pitämään oman elinympäristömme ja rauhallisen luontomme puolta. Joten ilman mitattavia raja-arvoja ei tule antaa ”vapaita käsiä” yhdellekään tuuliteollisuusoperaattorille eikä -hankkeelle.	Mikäli myöhemmin voimaloiden melusta katsotaan aiheutuvan kohtuutonta räsitusä, voidaan voimaloille edellyttää ympäristölupaa, jossa voidaan antaa määräyksiä toiminnan rajoittamisesta. Ympäristölupaa voidaan mahdollisesti edellyttää tuulivoimarakentamisessa, mikäli siitä saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapurussuhteista annettussa laissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusä. Edellä mainittua kohtuutonta räsitusä voi syntyä esimerkiksi käyntiäänestä (melu) ja lapojen pyörimisen seurauksena syntyvästä välkkeestä (valo). Lähtökohtaisesti kuitenkin tuulivoimalat eivät edellytä ympäristölupaa.
Lukuisten erillisten tuuliteollisuushankkeiden yhteisvaikutusten summaaminen yli hanke- ja kunta-rajoiden. Tuuliteollisuussaasteet eivät kunnioita noita edellä mainittuja rajoja, joten niiden haittavaikutuksetkin on tarkasteltava laajoina kokonaisuuksina.	Yhteisvaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.20. Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti ”kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.” Vaikutuksia on siis arvioitu siinä laajuudessa kuin niitä on arvioitu syntyvän.

4.16 MIELIPIDE 13

Mielipide 10.11.2024	Vastine
Vastustan enkä hyväksy Lapinlahden kunnan alueelle Energy Wind Oy kaavailemaa Tielammen tuulivoimatehdashanketta. Lapinlahden kunta ja sen asukkaat eivät ole valmiita tämän kokoluokan tuulivoimatehdashanke suunnitelmille. Perustelut, sille miksi Tielammen tuulivoimalatehdasalueen eteneminen Lapinlahden kuntaprosesseissa pitää välittömästi keskeyttää ja 3 km suojäytäisyys määrittää tuulivoimaloiden ja asuinrakennusten sekä vapaa-ajanasuntojen välille:	
Tielammen tuulivoimatehdasaluehankkeen vastustus on asukaskyselyjen vastausten perusteella hyvin selvää, sillä hanke koetaan erittäin kielteiseksi tai kielteiseksi. Suurin osa vastanneista kokee hankkeen pilaavan paikallisille tärkeitä alueita ja heikentää asumisviihtyvyyttä. Ihmiset ovat kiintyneet omaan kotiseutuunsa ja haluavat suojella sitä sen nykytilassa. Tuulivoimahanke tuhoaisi ihmisten elämänrauhan omassa kodissa.	Lapinlahden kunnanhallitus teki päätöksen 30.10.2023 § 224 järjestää puolueettoman, tutkimuslaitoksella teetetettävän satunnaisotantaan perustuvan mielipidetutkimuksen, jossa selvitetään kuntalaisten suhtautumista Lapinlahdelle sijoittuvaan tuulivoimaan. Tutkimus järjestettiin sen jälkeen, kun kaikkien kolmen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnit olivat valmistuneet. Tutkimuksella haluttiin lisätietoa päätöksen tueksi tuulivoiman hyväksyttävyydestä. Satunnaisotantaan perustuvalla mielipidemittauksella turvataan myös kuntalain mukaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Puhelinkyselytutkimuksessa (Tietoykkönen Oy, 2024) tehtiin 400 haastattelua. Kyselyn tuloksena Tielammen tuulivoimahankkeeseen myönteisesti suhtautuvia oli 37 prosenttia (22 % melko myönteisesti ja 15 % erittäin myönteisesti). Kielteisesti hankkeeseen suhtautui 27 prosenttia vastanneista (11 % melko kielteisesti ja 16 % erittäin kielteisesti). Neutraalia suhtautuminen oli 29 prosentilla ja 7 prosenttia ei osannut ottaa kantaa hankkeeseen. Asukaskyselyn ja puhelinkyselytutkimuksen tulokset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.16.

Meluvaikutukset: YVA-raportissa todetaan, että yhteisvaikutukset Iso-Petäjämäen hankkeen kanssa lisäävät tuulivoimamelua ja jo melumallinnoksen perusteella melun ohjearvot ylittyvät osassa hankealueen läheisyydessä sijaitsevia asuin- ja vapaa-ajan rakennuksissa. Alueen asuin- ja vapaa-ajan rakennukset on pääasiassa rakennettu vanhojen rakennusohjeiden mukaisesti, joten melumallinnos ei millään muotoa pidä paikkaansa vanhojen rakennusten kohdalla. Tutkittu käytännön tieto puuttuu melun todellisesta käyttäytymisestä mäkisessä maastossa. Käytettävät melumallinnokset ovat myös puutteellisia, sillä ne eivät päde näihin 250–300 m korkeisiin tuulivoimaloihin. Tällä hetkellä Suomessa on meneillään monessa jo toimivassa tuulivoimateollisuus-alueella melumittaukset, koska lähellä asuvat ihmiset ovat alkaneet kärsiä suurista meluhaitoista. Melumallinnosta kohtaan ei ole luottamusta, sillä miksi noissa lukuisissa tilanteissa on käytännössä nyt havaittu meluhaittaa, vaikka melumallinnos on tehty? Ts. melumallinnos ei vastaa todellisuutta ja siitä syystä Lapinlahden kunnan asukkaita ei pidä altistaa meluhaitalle.	Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden määrää on vähennetty 17 voimalasta 10 voimalaan, jolla Tielammen ja Iso-Petäjämäen yhteismelu on saatu ohjearvojen alle. Melumallinnuksessa käytetyt rakennusten ääneneristävyysparametrit perustuvat tutkimukseen suomalaisten pientalojen äänieristävyyden arvoista. Turun ammattikorkeakoulussa tehdyssä tutkimuksessa esitetyt arvot perustuvat suomalaisissa pientaloissa tehtyihin mittauksiin, joiden avulla on johdettu tilastollinen estimaatti talojen ääneneristävyyksille eri taajuuksilla. Eristävyysarvot ylittyvät 84 % todennäköisyydellä suomalaisissa pientaloissa. Ne antavat siten konservatiivisen arvion rakennusten aiheuttamalle ääneneristävyydelle. Maanpinnan muodot on huomioitu melumallinnuksessa ympäristöministeriön antaman ohjeistuksen mukaisesti siten, että tuulivoima-alueen yksittäisen tuulivoimalan perustusten sijaitessa yli 60 metriä korkeammalla suhteessa melulle altistuvan kohteen maanpinnan korkeuteen (esimerkiksi vaaralla tai tunturin laella olevat voimalat) kyseessä olevan voimalan melupäästön takuuarvoon lisätään 2 dB. Tuulivoimamelua on mitattu toteutuneissa tuulivoimapuistoissa, mm. Pihtiputaalla (Ilosjoen tuulivoimapuisto) vuosien 2022-2024 aikana. Mittaustulosten perusteella on todettu, ettei melu ylittänyt mittaustilanteessa meluohjearvoja eikä sisämelulle annettua keskiäänitasojen toimenpiderajoja. Voimaloiden aiheuttama melu ei myöskään ylittänyt pienitaajuisen melun toimenpiderajoja eikä melun todettu olevan impulssimaista tai kapeakaista. Ympäristöministeriön ohjeen mukaan laadittu melumallinnus antaa yleisesti ottaen todellisuutta kuvaavia tuloksia.
Tielammen YVA-tilaisuudessa Lapinlahden kunnantalolla 29.10.2024 kävi ilmi, että ***** omistama kiinteistö ei ole Lapinlahden kunnan rakennuskantarekisterissä asianmukaisesti kirjattuna, vaikka ko. rakennuksesta on maksettu kiinteistöveroa sen rakentamisesta saakka eli 1990-luvulta alkaen. Vetoan yhdenvertaisuusperiaatteeseen, kun Lapinlahden kunnassa käsitellään em. ja ***** suvun omistamaa kiinteistöä Iso-Petäjämäen hankealueella. Meidät, kiinteistön omistajat, pakotettiin kunnan toimesta muuttamaan	Mielipiteessä esitetty Tielammen osayleiskaavan pohjoispuolella sijoittuva rakennus on taukotupa, ja huomioitu osayleiskaavan suunnittelussa käyttötarkoituksensa mukaisesti.

virkistyskäytössä oleva kesämökki taukotuvaksi elokuussa 2024, koska Lapinlahden kunnan kiinteistörekisterit eivät olleet ajan tasalla ja kiinteistön omistajat emme sitä tienneet kuin vasta keväällä 2024, kun Lapinlahden kunnan tekniseltä osastolta lähestyttiin meitä kiinteistön omistajia asian tiimoilta. Vaadimme, että Lapinlahden kunta käsittelee ko. kiinteistöjä yhdenvertaisesti.	
Lapinlahden ilmastosuunnitelma 2021–2035 ja Lapinlahden kuntastrategia ovat puutteellisia, sillä niissä painottuu liikaa pelkästään ilmastomuutos ja sen pysäyttäminen. Huomioon on otettava myös sosiaalinen kestävyys ja luontovaikutukset. Päätöstä tehdessä on arvioitava tasapuolisemmin kaikki kolme osa-aluetta. Lapinlahden ilmastosuunnitelmassa painottuu pelkästään ilmastovaikutukset. Tuulivoimahankkeiden ei voi sanoa edistävän vihreää siirtymää, jos unohdetaan sosiaaliset vaikutukset ja aiheutetaan monimuotoisen luonnon katoamisen kiihtymistä.	Kaavaratkaisussa on sovitettu yhteen valtakunnallisia, seudullisia sekä kunnallisia tavoitteita. Osayleiskaavaa laadittaessa on selvitetty AKL 9§:n mukaisesti osayleiskaavan ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Vaikutusten arviointi on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.
Lapinlahden kunnan aloitteellinen rooli Lapinlahden kunnan alueella olevissa tuulivoimahankkeissa (Iso-Petäjämäki, Tielampi, Savola) ei ole tullut esille demokraattisella läpinäkyvällä tavalla. 29.10.2024 Lapinlahden kunnantalolla käydyssä keskustelussa kävi ilmi, että paikalla olleilla Lapinlahden kunnan viranhaltijoilla ei ollut lainkaan tietoa siitä, että Lapinlahden kunta oli osallistunut jo keväällä 2021 työpajoihin, joissa oli selvitysalueen kuntien edustajat paikalla. Miten tällainen tietämättömyys on mahdollista? Miten voi olla mahdollista, että Lapinlahden kunnassa ei ole tietoa siitä kuka Lapinlahden kuntaa ja sen kuntalaisia edustaa noin tärkeässä ja kuntalaisille merkityksellisissä asioissa? Kuka on edustanut Lapinlahden kuntaa Pohjois-Savon Maakuntaliiton maakuntakaavoitusprosessin yhteydessä järjestetyissä työpajoissa (työpaja 1 24.3.2021 ja työpaja 2 2.6.2021)?	Maakunnan liitto on alueensa lakisääteinen kuntayhtymä, jossa jokaisen kunnan on oltava jäsenenä. Maakunnan liitto on alueensa merkittävien edunvalvoja. Liitoilla on kaksi lakisääteistä päätehtävää: alueiden kehittäminen ja maakuntakaavoitus. Näin ollen maakuntien liitot ja kunnat eivät ole toisistaan irrallisia vaan maakunta edistää sen alueelle sijoittuvien kuntien etuja ja suunnittelua.

Suomesta puuttuu tällä hetkellä tuulivoimalaki, jonka lakisäännöstö ohjaisi yhtenäisesti tuulivoimalateollisuuteen liittyviä riskinarviointoja, vastuuta kantavaa päätöksen tekoa sekä valtakunnan tasolla että kuntatasolla. Mutta koska nyt ajantasainen tuulivoimalaki puuttuu, on viisautta ottaa aikalisä, pysäyttää kaikki Lapinlahden kunnan alueella olevaa tuulivoimatehdasaluehanketta: Iso-Petäjämäki, Savola ja Tielampi. Lapinlahden kunta ei ole vielä valmis käsittelemään tuulivoimatehdasrakentamiseen liittyviä asioita, koska tutkittu tieto tämän kokoluokan tuulivoimaloiden pitkäaikaisvaikutuksista puuttuu.	Suomessa ei ole suunnitelmissa laatia erillistä tuulivoimalakia. Tuulivoimarakentamista ohjataan erityisesti alueidenkäyttölain kautta ja siihen sovelletaan pääsääntöisesti samoja säännöksiä kuin muuhunkin rakentamiseen.
Lapinlahden kunnassa ei ole määritetty vähimmäis-suojaetäisyyttä tuulivoimalan ja asuinrakennuksen välillä. Iisalmen kaupunki on määrittänyt 2 km suojaetäisyyden tuulivoimalan ja asutuksen välillä. Iisalmi on rajanaapuri Lapinlahden kunnan kanssa ja Tielampi tuulivoimateollisuusaluehankkeen kanssa ja siksi myös Lapinlahden kunnassa on määritettävä vähintään 3 km suojaetäisyys asutuksen ja tuulivoimalan välille. Iisalmen kaupunki on järjestänyt asukaskyselyn ja siinä on selvinnyt, että alle 2 km etäisyydellä tuulivoimalasta tuulivoimarakentamisen vastustus on voimakkainta. Myös Lapinlahden kunnassa on järjestettävä vastaavanlainen kuntalaisasukaskysely. Tuulivoimaloiden etäisyys asutuksesta on merkittävä huolenaihe sekä paikallisilla asukkailla, että monipaikkaisilla asukkailla. Lapinlahdella on myös monta vapaa-ajanasuntohanketta sekä omakotitalorakennushanketta ”jäissä” koska tuulivoimakaa- vahanke estää investoinnit. Ja kiinteistöjen arvo alenee, asia, joka merkitsee henkilökohtaista konkurssia henkilölle/perheelle. Tielammen tuulivoimalatehdashanketta koskevassa ensimmäisessä kuntalaisille järjestetyssä (vuonna 2023) infotilaisuudessa kävi mm. ilmi, että Energy Wind Oy:lle tuli uutena tietona, että Puro- lan kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettu ja tun- nustettu ratsutila sijaitsee noin 800 metrin päässä lähimmästä tuulivoimalasta. Herää kysymys, miten on mahdollista, että Lapinlahden kunta ei osoita vastuullisuutta omista kuntalaisistaan ja ilmoita tuulivoimayritykselle, että heidän suunnittele- mansa tuulivoimalat ovat liian lähellä asutusta? Miksi kuntalaisia ei oteta aktiivisesti mukaan ja	Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuuli- voimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asu- tuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtai- sesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenette- lyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Osayleiskaavassa tuulivoimaloiden sijoittelua suhteessa asutukseen on ohjannut keskeisesti valtio- neuvoston asetuksen tuulivoimaloiden ulkomeluta- son ohjearvoista (1107/2015) mukaiset ohjearvot sekä Sosiaali- ja terveysministeriön 23.4.2015 an- netussa asetuksessa 545/2015 annetut toimenpi- derajat asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisä- melulle. Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloi- den määrää on vähennetty 17 voimalasta 10 voi- malaan, jolla Tielammen ja Iso-Petäjämäen yhteis- melu on saatu ohjearvojen alle. Lapinlahden kunnanhallitus teki päätöksen 30.10.2023 § 224 järjestää puolueettoman, tutki- muslaitoksella teetetettävän satunnaisotantaan perustuvan mielipidetutkimuksen, jossa selvitetään kuntalaisten suhtautumista Lapinlahdelle sijoittu- vaan tuulivoimaan. Tutkimus järjestettiin sen jäl- keen, kun kaikkien kolmen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnit olivat valmistu- neet. Tutkimuksella haluttiin lisätietoa päätöksen- teon tueksi tuulivoiman hyväksyttävyydestä. Sa- tunnaisotantaan perustuvalla mielipidemittauk- sella turvataan myös kuntalain mukaisia osallistu- mis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tutkimus on avattu kaavaselostuksen kohdassa 7.16.

osallisteta ajoissa? Miksi asumisterveysasetus ei suojaa maaseudun asukkaita? Nyt kuntapäätäjien on mahdollisuus käytännössä näyttää, että jokainen kuntalainen on samanarvoinen, yhtä tärkeä.	
Tutkittu tieto tämän kokoluokan (hipaisukorkeus 250 m) tuulivoimaloista puuttuu kokonaan. Tielammen tuulivoimapuiston osayleiskaava kaavaselostuksen 19.9.2023- dokumentissa sivulla 7 kirjoitetaan näin: ” Suunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaavassa osoitetuista toiminnoista ei aiheudu esimerkiksi kaava-alueen luonnonympäristöön, eläimistöön ja linnustoon, ympäröivän alueen asukkaisiin, alueella harjoitettavaan maa- ja metsätalouteen tai muihin elinkeinoihin kohdistuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.” Tosiasiassa jo tällä pelkällä Tielammen tuulivoimateollisuusalueen suunnitteluvaiheella on ollut merkittäviä haitallisia vaikutuksia ihmisiin, investointipäätöksiin ja elinkeinoihin. Elinkeinoharjoittajia ja lapsiperheitä on muuttanut pois Lapinlahdelta, maanomistajat eivät ole investoineet suunniteltuihin vapaa-ajan rakennusprojekteihin eikä omakotirakentamiseen, koska jo uhka tuulivoimateollisuusalueen tulemisesta lähialueelle alentaa kiinteistöjen arvoa ja toteutus- saan vie pois elämänrauhan ko. lähialueella.	Alueidenkäyttölain 9§:n mukaisesti kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Osayleiskaavan vaikutusten arviointi perustuu samanaikaisesti kaavoituksen kanssa laaditun ympäristövaikutusten arviointinettelyn (YVA) aikana tehtyihin selvityksiin, vaihtoehtojen vertailuun ja vaikutusten arviointiin. Osayleiskaavan vaikutusten arviointi on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen kappaleessa 7. Osayleiskaavalla ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia. Tuulivoimasta aiheutuu asumisviihtyisyyteen kohdistuvia vaikutuksia, joista suurimpia ovat maise- massa, äänimaisemassa ja valo-olosuhteissa tapah- tuvat muutokset. Näillä voi olla vaikutusta joiden- kin ihmisten kiinnostukseen alueen kiinteistöistä. Vaikutus alueen houkuttelevuuteen on kuitenkin kokemusperusteinen ja on kokijasta riippuvaista kuinka erilaiset ympäristöominaisuudet tai asumis- olosuhteet vaikuttavat oman asuin- tai lomaympä- ristön viihtyvyysskokemukseen. Tuulivoimalla voi ar- vioida siis olevan niin myönteisiä, kielteisiä kuin neutraaleja vaikutuksia alueen houkuttelevuuteen.
Vaikutukset ihmisiin, kotieläimiin, luonnon vil- lieläimiin, ympäröivään luonnon ekosysteemiin puuttuu. Tielampi sijaitsee pohjavesialueella, jossa lukuisia luonnonlähteitä ja siksi ne ovat vaarassa tuhoutua peruuttamattomasti. Lapinlahti kuuluu ydinmaaseutualueeseen ja käy- tännössä se tarkoittaa sitä, että Lapinlahti on san- gen taajaan asuttua aluetta, joka on merkityksel- listä maataloustuotantoaluetta.	Vaikutukset ihmisiin on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.16, eläimiin ja ekosysteemeihin koh- dissa 7.8, 7.10 ja 7.11. Vaikutusten arviointi on laa- dittu vaikutusalueille, jolle osayleiskaavan toden- näköisesti merkittävät vaikutukset rajautuvat. Vai- kutus- ja tarkastelualueen laajuus riippuu arvioita- vasta ympäristövaikutuksesta. Alueen suunnittelussa on huomioitu alueen lähtei- syys ja lähteet. Valmisteluvaiheen jälkeen voimala- paikkaa 6 (kaavaluonnoksessa voimala 10) on siir- retty pois päin pohjavesialueesta, siten ettei alu- eelta ole mahdollista kulkeutua pintavesiä pohjave- sialueelle. Voimaloiden etäisyys on todettu vaiku- tusten arvioinnissa riittäväksi. Lisäksi voimalan 3 (kaavaluonnoksessa voimala 9) tv-alueelle on an- nettu kaavamääräys, jonka mukaisesti rakentamis- luvan yhteydessä tulee esittää toimenpiteet alueen suojaamiseksi siten, ettei alueelta ole mahdollista päästä saasteita maaperään tai pohjavesiin.

	Osayleiskaavan vaikutukset pohjavesiin on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.7.
Tielammen tuulivoimateollisuusosayleiskaava hanke on ristiriidassa Lapinlahden kuntastrategian 2021–2025 kanssa, mm. siitä syystä, että Tielammen tuulivoimahanke ei ole linjassa hyvinvointia edistävän yhteistyön kanssa. Huolestuneet kuntalaiset ovat lukuisia kertoja pyytäneet, että Lapinlahden kunta järjestäisi tilaisuuden, jossa paikalla olisivat Lapinlahden kuntalaiset ja erityisesti ne kuntalaiset/osalliset, joiden elämään Tielammen (sekä Iso-Petäjämäen että Savolan) tuulivoimahanke erityisesti vaikuttaa. Pyynnöistä huolimatta Lapinlahden kunnan viranhaltijat sekä kuntapäättäjät eivät ole ottaneet asiakseen järjestää tilaisuutta. Yleisötilaisuuksia kunnanvaltuustosalissa ovat puolestaan järjestäneet tuulivoimahanketoimijat eri kaavoitusvaiheenprosessien mukaisesti ja keskustelua on ohjannut tuulivoimayritysten edustajat.	Osayleiskaava on laadittu ja laaditaan Alueidenkäyttölain mukaisen kaavaprosessin mukaisesti. Kaavatyön alkaessa osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä, samoin kaavaluonnos ja sittemmin kaavaehdotus, joista on saanut ja saa jättää palautetta. Osayleiskaavasta ja YVA-menettelystä on järjestetty kaksi yleisötilaisuutta, minkä lisäksi kaavan ehdotusvaiheen kuulemisen aikana järjestetään kolmas yleisötilaisuus. Eri vaiheiden kuulemisesta on tiedotettu myös erillisin kirjein lain edellyttämää laajemmalle alueelle. YVA-menetelyn yhteydessä on laadittu asukaskysely, minkä lisäksi Lapinlahden kunta on teettänyt puhelinkyselytutkimuksen kuntalaisten suhtautumisesta Lapinlahdelle sijoittuvaan tuulivoimaan. Kaavaratkaisussa on huomioitu kaavasta ja YVA-menettelystä saatu palaute.
Lähiluontoa ei saa riistää Lapinlahden kunnan asukkailta. Hankkeessa esitetyt kompensatioviritelmät eivät korvaa Lapinlahden kuntalaisille tehtyä vahinkoa – kompensatioviritelmät ja pilotointihankkeet pilkkaavat lapinlahtelaisten ihmisten mahdollisuutta vaikuttaa omaan lähiluontoonsa ja oman elinympäristöönsä.	Osayleiskaavan vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistykseen on arvioitu ja esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.16. Osayleiskaavan vaikutusten merkittävyys ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen on arvioitu kokonaisuutena kohtalaisiksi. Ekologisen kompensatiolla tarkoitetaan toimintamallia, jossa ihmisen aiheuttama luonnon monimuotoisuuden väheneminen jollakin alueella hyvitetään lisäämällä vastaava määrä tai enemmän luontoarvoja toisaalla. Tällä tuetaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä seudullisella tai valtakunnallisella tasolla.
Olen huolissani tasavertaisuuden toteutumisesta myös siitä näkökulmasta, että nyt on olemassa kiinteistönomistajia, jotka saavat osakseen vain haitta-vaikutuksia.	Osayleiskaavan toteutumisesta aiheutuvien haittojen minimointi on huomioitu alueen suunnittelussa ja osayleiskaavalla ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen tai virkistykseen.

4.17 MIELIPIDE 14

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Kaavoituksesta tulee luopua, sillä yhteisvaikutukset Iso-Petäjämäen hankkeen kanssa ylittää melusuositukset, vaarantaa luonnon biodiversiteetin eikä hankkeessa Lapinlahden puolella ole määritetty 2 km suojaetäisyyttä. Suurpetolintujen kuten sääksen ja merikotkan muuttoseurannat ovat puutteelliset, alueella on myös 2024 tavattu ja kuvattu maakotkia. Myöskään suurpetojen todellista esiintyvyyttä alueella ei ole huomioitu tarpeeksi.	Merkitään tiedoksi. Vastineet esitetty seuraavissa kohdissa.
Tärkeimmät syyt miksi kaava ei sovellu alueelle:	
Meluvaikutukset: Tuulivoimaloiden toiminta voi aiheuttaa merkittäviä meluvaikutuksia, jotka voivat haitata asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia, luonnon eläinten elinympäristöstä puhumattakaan.	Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden määrää on vähennetty 17 voimalasta 10 voimalaan, jolloin Tielammen ja Iso-Petäjämäen yhteismelu on saatu ohjearvojen alle. Tielammen osayleiskaavan mukaisella toteutuksella melun ohjearvot eivät ylitä lähimmillä asuin- ja vapaa-ajankiinteistöillä. Meluvaikutukset ihmisiin ja eläimiin on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.2, 7.10, 7.11, 7.16 ja 7.15.
Maisemavaikutukset: Tuulivoimaloiden rakentaminen vaikuttaa suuresti kansallis- ja kulttuurimaisemaan.	Maisemavaikutuksen merkittävyys on arvioitu kokonaisuudessaan kohtalaiseksi (kaavaselostuksen kohta 7.4). Väisälänmäen maisema-alueelle näkyy yhteisvaikutukset (Tielampi ja Iso-Petäjämäki) huomioiden enimmillään 20 voimalaa. Väisälänmäen kuvauspisteeltä katsottuna (kaavaselostuksen liite 3, kuvauspiste 1) voimalat näkyvät maisemassa, mutta eivät ole erityisen hallitsevia.
Ympäristövaikutukset: Rakentaminen ja infrastruktuuri aiheuttavat haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten maanmuutoksia ja lähteistön saastumista.	Osayleiskaavan laadinnassa on huomioitu alueen luontoarvot sekä pohjavesialue ja lähteisyys. Osayleiskaavan toteutumisella ei ole arvioitu muodostuvan merkittäviä vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin (selostuksen kohta 7.7) tai maa- ja kallioperään (selostuksen kohta 7.6).
Liiallinen tiheys: Suunnitellulle alueelle on tulossa liikaa tuulivoimaloita, mikä voimistaa melu- ja väkivaikutuksia.	Ympäristöministeriön antama ohje (2/2014) tuulivoimaloiden melun mallintamisesta on annettu ympäristönsuojelulain nojalla ja se on voimassa toistaiseksi. Tuulivoimaloiden melun mallinnusohje on tarkoitettu ohjeeksi suunnittelussa arvioitaessa tuulivoimaloiden tuottamaa melukuormitusta ym-

	päristönsuojelulain täytäntöönpanossa ja soveltamisessa, sekä alueidenkäyttölain mukaisissa menettelyissä. Ohjeissa määritellään yksityiskohtaisesti käytettävät mallit, niiden parametrit ja lähtötiedot sekä tulosten esittämistavat. Ohjeistukset tarjoavat tasalaatuisen äänen arvioinnin ympäri Suomea.
Yhteisvaikutukset: Yhteisvaikutukset Iso-Petäjämäen hankkeen kanssa ovat suuret ja pahentavat ympäristövaikutuksia.	Yhteisvaikutukset on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.20, eikä Tielammen toteutumisella ole arvioitu muodostuvan merkittäviä yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Valmistelivaiheen jälkeen voimalamäärä on vähennetty 17 voimalasta 10 voimalaan, jonka myötä yhteisvaikutuksia erityisesti melun, välkkeen ja maiseman osalta on saatu vähennettyä.
Hankealueen ainutlaatuisia luontoarvoja: hankealueella elää monia arvokkaita ja suojeltuja sekä rauhoitettuja lajeja, jotka ovat merkittäviä alueen ekosysteemin ja biodiversiteetin kannalta.	Alueen luontoarvot sekä lajisto on huomioitu osayleiskaavan laadinnassa ja alueelle on laadittu luontoselvityksiä, joiden yhteydessä alueen lajistoa ja luontoympäristöä on kartoitettu. Osayleiskaavassa on huomioitu luontoselvityksessä esitetyt lailla turvatut sekä erityisen tärkeät kohteet luomerkinnöin, minkä lisäksi monimuotoisuutta turvaavat ja tukevat kuviot on huomioitu toimintojen osoittamisessa ja sijoittelussa. Lisäksi kaavan yleismääräysten mukaisesti tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huoltoteiden sekä nykyisten perusparannettavien teiden, sähkölinjojen ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavaprosessissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet. Osayleiskaavan vaikutusten arviointi linnustoon ja eläimistöön on esitetty kaavaselostuksen kohdissa 7.10 ja 7.11 sekä kasvillisuuteen ja luontotyypeihin kohdassa 7.8. Osayleiskaavan ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia luontoon tai eläimistöön.
Suojaetäisyys asutukseen vaatimukset: suojatäisyys asutukseen on oltava vähintään 2 km kiinteistöihin, kuten lisämessä vaaditaan, jotta asukkaiden hyvinvointi voidaan turvata.	Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenettelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Tielammen osayleiskaavan mukaisella toteutuksella melun ohjearvot eivät ylitä lähimmillä asuin- ja vapaa-ajan-kiinteistöillä.

Havainnot suurpedoista: Hankealueella on havaittu suurpetoja kuukausittain, mikä osoittaa alueen tärkeyden luonnon monimuotoisuudelle ja eläinten liikkumisalueille. Syksyisin ja keväisin mm Kainuun satelliittisääkset lentävät säännöllisesti hankealueen halki.	Alueelle on laadittu suurpetoselvitys, jonka tuloksena on tunnistettu, että alueella esiintyy kaikkia neljää suurpetolajia, mutta lajeille erityisen soveltuvia elinympäristöjä, lisääntymisalueita tai kulkureittejä ei alueella esiinny. Erityisesti alueen itäosa voi kuitenkin havaintojen perusteella toimia suurpetojen saalistus- ja levähdysalueena. Osayleiskaavan vaikutus suurpetoihin on arvioitu kaavaseloituksessa kohdassa 7.11 sekä tarkemmin erillisessä vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa raportissa. Vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu, että puuston poistaminen, tiestön laajentaminen ja voimalapaikat heikentävät elinympäristöjen yhtenäisyyttä ja ekologisia yhteyksiä, mutta etenkin suurpetojen osalta maantieteelliset esteet lännessä ja pohjoisessa (valtatie 5, rautatie, Iisalmen kaupunki ja isot vesistöt) vähentävät Tielammen alueen merkitystä ekologisenä käytävänä jo ennestään.
---	---

4.18 MIELIPIDE 15

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Vastustan tuulivoimakaavaa Lapinlahdelle	Merkitään tiedoksi.

4.19 MIELIPIDE 16

Mielipide 11.11.2024	Vastine
En hyväksy Tielammen kaavoitusta ja kaavoitus tulee keskeyttää. Yleinen hyväksyttävyys puuttuu, joka on merkittävä asia suuressa kuvassa. Kattavaa selvitystä yleisestä hyväksyttävyydestä ei ole tehty, joka on puolueeton.	Lapinlahden kunnanhallitus teki päätöksen 30.10.2023 § 224 järjestää puolueettoman, tutkimuslaitoksella teetetettävän satunnaisotantaan perustuvan mielipidetutkimuksen, jossa selvitetään kuntalaisten suhtautumista Lapinlahdelle sijoittuvaan tuulivoimaan. Tutkimus järjestettiin sen jälkeen, kun kaikkien kolmen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnit olivat valmistuneet. Tutkimuksella haluttiin lisätietoa päätöksen tueksi tuulivoiman hyväksyttävyydestä. Satunnaisotantaan perustuvalla mielipidemittauksella turvataan myös kuntalain mukaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Puhelinkyselytutkimuksessa (Tietoykkönen Oy, 2024) tehtiin 400 haastattelua. Kyselyn tuloksena Tielammen tuulivoimahankkeeseen myönteisesti suhtautuvia oli 37 prosenttia (22 % melko myönteisesti ja 15 % erittäin myönteisesti). Kielteisesti

	hankkeeseen suhtautui 27 prosenttia vastanneista (11 % melko kielteisesti ja 16 % erittäin kielteisesti). Neutraalia suhtautuminen oli 29 prosentilla ja 7 prosenttia ei osannut ottaa kantaa hankkeeseen. Asukaskyselyn ja puhelinkyselytutkimuksen tulokset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.16.
lismessa on toteutunut kuntalaisten/kaupunkilaisten osallistuminen (410/2015 22§, kuntalaki) Vuorimäen hankkeessa. Kaupunkilaiset ovat tulleet kuulluksi ja osallistuneet suunnitteluun. Lapinlahdella ei voida näin sanoa, koska tilaisuudet missä on ollut päättäjiä ovat olleet hanketoimijoiden järjestämiä ja organisoitua, joissa ei ole luonnollista kanssakäymistä tapahtunut kunnolla päättäjien kanssa.	Tielammen tuulivoimaosayleiskaavan ja YVA-menettelyn yleisötilaisuudet (25.4.2023 ja 29.10.2024) ovat olleet yhteistyössä kunnan ja ELY-keskuksen järjestämiä tilaisuuksia, joiden tarkoitus on ollut esitellä hanketta/osayleiskaavaa sekä kuulla osallisia. Tilaisuuksissa on ollut mukana myös YVA- ja kaavakonsultit sekä hanketoimija, joiden läsnäololla on voitu mahdollistaa osallisten tiedonsaanti suuren hankkeen eri osa-alueista eri alojen asiantuntijoiden ollessa paikalla. Osayleiskaava on laadittu ja laaditaan Alueidenkäyttölain mukaisen kaavaprosessin mukaisesti. Kaavatyön alkaessa osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä, samoin kaavaluonnos ja sittemmin kaavaehdotus, joiden aikana osallisilla on ollut ja on mahdollisuus esittää mielipiteitä. Osayleiskaavasta ja YVA-menettelystä on järjestetty kaksi yleisötilaisuutta, minkä lisäksi kaavan ehdotusvaiheen kuulemisen aikana järjestetään kolmas yleisötilaisuus. Eri vaiheiden kuulemisesta on tiedotettu myös erillisin kirjein lain edellyttämää laajemmalle alueelle.
Onko huomioitu/luettu: Tapani Kauppinen, Vilja Tähtinen, Stakes: Aiheita 8/2003 ja Ympäristövaikutusten arviointi. Ihmisiin kohdistuvat terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset; Sosiaali- ja terveysministeriö, Oppaita 1999:1.	Nykytilan kuvauksessa ja vaikutusten arvioinnissa on käytetty mm. mielipiteessä esitettyä lähtötietoa-aineistona.
YVA:ssa todetaan, että varovaisuusperiaatteen (asumisterveysasetus, terveydensuojelulaki 763/1994) perusteella osayleiskaavan laatiminen tulisi lopettaa, koska tuulivoimateollisuusalueeksi Tielampi ei ole sopiva, sekä yhdenvertaisuusperiaatetta tulee noudattaa ja soveltaa luontokylissä asuviin ihmisiin/perheisiin koskien tasa-arvoista kohtelua asuinpaikasta riippumatta.	YVA-selostuksessa todetaan, että Tielammen tuulivoima-alueen toteutuminen on teknisesti, yhteiskunnallisesti, ympäristöllisesti sekä sosiaalisesti toteuttamiskelpoinen.

Hankkeet: Päätöksenteossa ei huomioida riittävästi hankealueiden keskinäisiä vaikutuksia ja puhutaan vain suosituksista ja vähätellään tilanteita. Hankkeet ovat yleensä siroteltu erilleen ja tarkastelu ei ole validia ja ei vastaa kokonaisuuden ymmärtämistä.	Alueidenkäyttölain 9§:n mukaisesti kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Osayleiskaavan vaikutusten arviointi perustuu samanaikaisesti kaavoituksen kanssa laaditun ympäristövaikutusten arviointinettelyn (YVA) aikana tehtyihin selvityksiin, vaihtoehtojen vertailuun ja vaikutusten arviointiin (ml. yhteisvaikutukset). Osayleiskaavan vaikutusten arviointi on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen kappaleessa 7 sekä yhteisvaikutukset kappaleessa 7.20. Osayleiskaavalla ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.
Ympäristölupa: Jokaiselle voimalalle, riippumatta hankkeesta tulee vaatia oma ympäristölupa. Ilman ympäristölupaa ei kukaan kykene pitämään puolia, kun vahinko tapahtuu ja emme voi suojella kuntamme asukkaita ja ympäristöä kaikessa sen merkityksessä.	Ympäristölupaa voidaan mahdollisesti edellyttää tuulivoimarakentamisessa, mikäli siitä saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Edellä mainittua kohtuutonta rasitusta voi syntyä esimerkiksi käyntiäänestä (melu) ja lapojen pyörimisen seurauksena syntyvästä välkkeestä (valo). Lähtökohtaisesti kuitenkin tuulivoimalat eivät edellytä ympäristölupaa.
Suojaetäisyys: Voiko eri kunnissa/kaupungeissa olla eri suositus turvarajoista? Erityisen huomioitavaa on, että Iisalmen valtuusto antoi lausunnonsa koskien kaupunkilaisiaan, tulee suojaetäisyyden olla vähintään 2 kilometriä. Tämä tulee määrittää minimi etäisyydeksi myös suojaamaan lapinlahtelaisia.	Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmeneteltyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Lapinlahdella ei ole asetettu tiettyyn metrimäärään pohjautuvaa etäisyysrajaa asuntojen/loma-asuntojen sekä tuulivoimaloiden välille.
Välke: Välkevaikutuksissa yhteisvaikutukset Iso-Peltäjämäen ja Tielammen tuulivoimateollisuusaluehankkeiden kanssa aiheuttaa suosituksen ylityksiä useissa kohteissa. Myös valojen tiedetään olevan merkittävä haitta mm. pöllöille.	Valmisteluvaiheen jälkeen voimalamäärä on laskettu 17 voimalasta 10 voimalaan. Uusien välkemallinnusten mukaisesti todennäköinen vuotuinen tai päivakohtainen välke ei ylitä Ruotsin ohjearvoja. Osayleiskaavassa annetun yleisen kaavamääräyksen mukaisesti tuulivoimaloiden toteutuksessa on otettava huomioon voimaloiden varjostusvälkkeen vaikutus ympäristön asuin- ja lomarakennuksiin. Voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä tai pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen.

Lähteet: Alueella sijaitsee merkityksellisen paljon lähteitä, lähteitä, jotka ovat kuntalaisten aktiivisessa käytössä haettaessa puhdasta vettä. Meidän tulisi toimia varovaisuusperiaatteella tässäkin asiassa ja suojella puhdasta vettä.	Alueen suunnittelussa on huomioitu pinta- ja pohjavedet sekä alueen lähteisyys ja lähteet. Valmisteluvaiheen jälkeen voimalapaikkaa 6 (kaavaluonnoksessa voimala 10) on siirretty pois päin pohjavesialueesta, siten ettei alueelta ole mahdollista kulkeutua pintavesiä pohjavesialueelle. Voimaloiden etäisyys on todettu vaikutusten arvioinnissa riittäväksi. Lisäksi voimalan 3 (kaavaluonnoksessa voimala 9) tv-alueelle on annettu määräys, jonka mukaisesti rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää toimenpiteet alueen suojaamiseksi siten, ettei alueelta ole mahdollista päästä saasteita maaperään tai pohjavesiin. Osayleiskaavan toteutumisella ei ole arvioitu muodostuvan merkittäviä vaikutuksia pohja- tai pintavesiin eikä näin ollen lähteisiin. Osayleiskaavan vaikutukset pohja- ja pintavesiin on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.7.
Vaikutukset linnustoon ja eläimistöön: Tuulivoimalat ovat riski lintujen ja muiden lentävien eläinten kannalta. Ne voivat törmätä lapoihin tai vältellä aluetta kokonaan, mikä vaikuttaisi paikalliseen ekosysteemiin. Jo nyt monet tutkimukset osoittavat eläinten karttelevan tuulivoimaloita.	Alueelle on laadittu selvityksiä (Envineer Oy) alueen linnustosta (kaavaselostuksen liite 4) ja muusta eläimistöstä (kaavaselostuksen liite 6 ja 7) joiden yhteydessä alueen eläinlajistoa on tutkittu maastonselvityksin ja joihin perustuen osayleiskaavan vaikutuksia on voitu arvioida (kaavaselostuksen kohdat 7.10 ja 7.11). Osayleiskaavan ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia eläimistöön, alueen eläinlajiston ollessa pääosin tavanomaista. Alueen pesimälinnusto on melko tavanomaista, eivätkä voimalapaikat tai uudet tielinjaukset sijoitu linnustollisesti erityisen arvokkaisiin elinympäristöihin, joten elinympäristömuutosten vaikutukset linnustoon jäävät kokonaisuudessaan melko vähäisiksi ja paikallisiksi. Toiminnan aikaiset vaikutukset kohdistuvat linnustoon toisaalta häiriö- ja estevaikutusten kautta sekä toisaalta tuulivoimaloihin törmäysten kautta. Metsälajisto voi tuulivoimaloiden aiheuttaman melun vuoksi siirtyä kauemmaksi voimaloista, jolloin sopivan elinympäristön pinta-ala pienenee ja pirstaloituu. Melun vaikutukset metsälinnustoon ovat kuitenkin lähtökohtaisesti melko vähäisiä, sillä voimalapaikat sijoittuvat linnustollisesti tavanomaiseen metsäympäristöön, jossa on vain vähän suojelullisesti arvokasta lajistoa.
Asutusalueet: Tuulivoimateollisuusalueiden sijoittuminen lähelle asutusta aiheuttaa huolta kiinteistöjen arvosta, terveyshaitoista ja yleisestä epämu-kavuudesta. Haluamme korostaa, että suunnitellun	Rakentamisen ja purkamisen aikaiset vaikutukset ihmisiin muodostuvat erityisesti liikenne- ja meluvaikutuksista, joiden vaikutus on kuitenkin kaiken

kokoisia tuulivoimaloita ei ole vielä käytetty missään päin maailmaa, kukaan ei osaa arvioida kuinka etäälle tuulivoimala alueesta haittavaikutukset ylittävät.	kaikkiaan paikallinen ja lyhytaikainen. Lisäksi alueella liikkumista rajoitetaan turvallisuussyistä rakentamisen aikana, rajoitusten ollessa kuitenkin väliaikaisia. Toiminnan aikaiset vaikutukset ihmisiin painottuvat maisema-, melu- ja välkevaikutuksiin, joiden arvioimiseksi alueelle on laadittu melu- ja välkemallinnukset sekä näkemäalueanalyysi ja havainnekuvat. Osayleiskaavan vaikutukset ihmisiin (terveys, elinolot, viihtyvyys ja virkistys) ja kiinteistöjen arvoon on arvioitu kaavaselostuksen kappaleessa 7.16. sekä turvallisuuteen kappaleessa 7.19. Osayleiskaava mahdollistaa kokonaiskorkeudeltaan enintään 250 metrin tuulivoimaloiden sijoittumisen alueelle. Saman korkuisia voimaloita on toiminnassa mm. Karhunnevan kankaan tuulivoimapuistossa Pyhäjoella.
Melu: Voimalat on suunniteltu aivan liian lähelle toisiaan, vaikka etäisyydeksi siiven kärjestä toisen voimalan siiven kärkeen olisi STY:n vanhentuneen suosituksen mukaan 5 x roottorin halkaisija. Etäisyys tulisi olla 8 x roottorin halkaisija Suomen olosuhteissa. Kuten todettu aiemmissakin lausunnoissa, että melumallinnukset eivät ole luotettavia eivätkä riittäviä, sillä suunnitellun kokoisista voimaloista ei ole vielä käytännön tutkimuksia tai todellisuuteen pohjautuvaa tietoa.	Tuulivoimaloiden välinen sijoitusetäisyys määräytyy usean tekijän, kuten turbiinin koon, voimaloiden lukumäärän ja voimaloiden sijoituskuvion perusteella. Lisäksi myös alueen tuulisuus ja voimaloiden tuotto-odotusvaikuttavat voimaloiden sijoitteluun. Tuulivoimalan lapojen pyöriminen aiheuttaa ilman virtaukseen häiriön, jonka vuoksi tuulivoimaloita ei tule sijoittaa tuulipuistossa liian lähelle toisiaan. Voimaloiden sijoittelussa on huomioitu voimaloiden välinen riittävä etäisyys. Ympäristöministeriön antama ohje (2/2014) tuulivoimaloiden melun mallintamisesta on annettu ympäristönsuojelulain nojalla ja se on voimassa toistaiseksi. Tuulivoimaloiden melun mallinnusohje on tarkoitettu ohjeeksi suunnittelussa arvioitaessa tuulivoimaloiden tuottamaa melukuormitusta ympäristönsuojelulain täytäntöönpanossa ja soveltamisessa, sekä alueidenkäyttölain mukaisissa menettelyissä. Ohjeissa määritellään yksityiskohtaisesti käytettävät mallit, niiden parametrit ja lähtötiedot sekä tulosten esittämistavat. Ohjeistukset tarjoavat tasalaatuisen äänen arvioinnin ympäri Suomea. Tielammen alueelle on laadittu meluselvitys, jossa melu on mallinnettu Ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti. Mallinnusten perusteella meluvaikutukset kantautuvat kaavaselostuksessa osoitetun mukaisesti siten, että ohjearvot alittuvat kaikkien asuin- ja lomarakennusten kohdalla.

	Tuulivoimamelua on mitattu toteutuneissa tuulivoimapuistoissa, mm. Pihtiputaalla (Ilosjoen tuulivoimapuisto) vuosien 2022-2024 aikana. Mittaustulosten perusteella on todettu, ettei melu ylittänyt mittaustilanteessa meluohjearvoja eikä sisämelulle annettua keskiäänitasojen toimenpiderajoja. Voimaloiden aiheuttama melu ei myöskään ylittänyt pienitaajuisen melun toimenpiderajoja eikä melun todettu olevan impulssimaista tai kapeakaisista. Ympäristöministeriön ohjeen mukaan laadittu melumallinnus antaa yleisesti ottaen todellisuutta kuvaavia tuloksia.
Maisema: kiinteistöjen arvonlasku on todellinen asia, sen tietävät myös kaavaluonnoksen valmisteluaineiston tekijät (tämä on selvinnyt Luumäellä pidetyn tilaisuuden aikana ja hanketoimijan suusta kuultuna), vaikka virallinen kanta on jotain muuta. Korvaako Lapinlahden kunta arvonlaskut? Kysymys jokaiselle päättäjälle: ostaisitko asunnon tai kesämökin alueelta, jossa on tuulimyllyjä vai alueelta, jossa ei ole? Ja maksaisitko saman hinnan molemmissa tapauksissa?	Suomessa ja muualla maailmassa tehdyt tutkimukset kiinteistöjen arvoista ovat osoittaneet, että voimaloilla ei olisi vaikutusta kiinteistöjen myyntihinnoihin. Voimaloilla voi tosin olla vaikutusta joidenkin ihmisten kiinnostukseen alueen kiinteistöistä. Vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on avattu kaavaselostuksen kohdassa 7.16.1.
Mikäli julkisuudessa puhuttu tuulivoimaloiden kiinteistöverojen tasausjärjestelmä toteutuu, se leikkaa heti puolet tuloista pois. Toiselta puolelta taas kesäasukkaiden määrä tulee vähenemään ja heidän ostonsa paikallisilta yrityksiltä vähenee. Kokonaisuutena hankkeen toteutuminen vähentää kunnan elinvoimaa. Työllisyysvaikutukset ovat ole-mattomat.	Tämänhetkisen lainsäädännön mukaisesti tuulivoimaloiden kiinteistövero jää kokonaan siihen kuntaan, missä voimala on. Tällä hallituskaudella ollaan uudistamassa valtionosuusjärjestelmää. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on olennainen osa valtionosuusjärjestelmää, ja verotuloperusteiden pohdinta on kohdistunut erityisesti kiinteistöveroon. Valmistelussa on tarkasteltu voimalaitosten, erityisesti tuulivoima- ja aurinkovoimalaitosten kiinteistöveron mahdollista sisällymistä tasauksen laskentaperusteisiin. Valmistelu jatkuu hallituksen esityksen laadintaa ja poliittista päätöksentekoa tukevilla lisäselvityksillä. Tavoitteena on saada uusi laki voimaan vuoden 2027 alusta. Varmuutta tulevista muutoksista ei vielä ole, mutta tämänhetkisen tiedon valossa Orpon hallitus ei olisi muuttamassa kiinteistöverotuksen nykymallia, ja kunnat saisivat pitää tuulivoimasta saamansa kiinteistöverotulonsa. Tuulivoimahanke tarvitsee erityisesti rakennusvaiheessa huomattavan määrän muiden toimijoiden tuottamia palveluita. Kiinteistöverot tuovat huomattavia tuloja Lapinlahden kunnalle vaikuttaen

	positiivisesti kunnan elinvoimaan. Myös paikallisten yritysten kysyntä voi vaikuttaa positiivisesti kunnan saamaan yhteisöverotuloon, mikäli paikallisia pystytään työllistämään tuulivoimahankkeessa. Tuulivoimasta aiheutuu asumisviihtyisyyteen kohdistuvia vaikutuksia, joista merkittävimpiä ovat maisemassa, äänimaisemassa ja valo-olosuhteissa tapahtuvat muutokset. Ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen liittyvät vaikutukset ovat usein luonteeltaan subjektiivisia eivätkä ole välttämättä yleistettävissä laajemman ihmisjoukon näkemyksiin ja on kokijasta riippuvaista kuinka erilaiset ympäristöominaisuudet tai asumisolosuhteet vaikuttavat oman asuin- tai lomaympäristön viihtyvyysskokeemukseen. Tuulivoimalla voi arvioida siis olevan niin myönteisiä, kielteisiä kuin neutraaleja vaikutuksia alueen houkuttelevuuteen.
Päättäjien tulee kriittisesti tarkastella asiaa mielipiteiden pohjalta, ymmärtää valmisteluaineiston yksipuolinen kulma ja olla valmis kestämään vuosia kestävä kritisointi, mikäli hanke toteutuu, sekä oikeustoimet ja tällöin kiinteistövero hyöty siirtyy siirtymistään.	Osayleiskaavalla ei ole arvioitu muodostuvan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia, mutta sillä on kuitenkin arvioitu olevan kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia mm. ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, joiden hyväksyttävyydestä päättää vaikutusarvointien perusteella kunnanvaltuusto.
Haluan myös muistuttaa, että Lapinlahden kuntastrategia korostaa hyvän elämän mahdollistamista ja houkuttelevaa elinympäristöä. Hyväksyttäessä tämä osayleiskaava tämä strategia ei toteudu.	Kaavaratkaisussa on sovitettu yhteen valtakunnallisia, seudullisia sekä kunnallisia tavoitteita.

4.20 MIELIPIDE 17

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Vastustan erittäin voimakkaasti asuinympäristöni turmelemista tuulivoima teollisuusalueilla. Nämä jättimäiset meluavat rumilukset kylvävät tuhoa ja saastuttavat rakkaat ympäristömme vesineen kaikkineen asumisviihtyvyydestä puhumattaakaan. Kuka täällä pystyy enää asumaan näiden keskellä sairastumatta? Valtio on valmistelemassa asetusta ns. tuulivoimaloista tulevien kiinteistöjen vuokratulojen jaosta kuntien kesken. Tulot tuulivoimaloista on kunnalle huono kriteeri tulevaisuutta ajatellen. Kuinka houkutteleva kuntamme on uusille lapsiperheille tai turismille, jos lähiluontomme on teollisuusalueiksi muutettu?	Osayleiskaavan ei arvioida aiheuttavan merkittäviä haitallisia vaikutuksia mm. ympäristöön, eläimistöön tai ihmisiin. Vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin tunnistettu, että vaikka Tielammen osayleiskaavan mukaisella rakentamisella melun ohjearvot eivät ylitä, on kokijasta riippuvaista, kuinka häiritsevästä melun kokee ja tuulivoimapuiston rakentaminen muuttaa kuitenkin kaava-alueen lähiympäristön äänimaisemaa, jolloin voimaloita lähimmät vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat voivat kokea tuulivoimaloiden melun häiritsevästä. Tuulivoimamelun yhteydestä unihäiriöihin ja elämänlaatuun ei ole kuitenkaan selkeää näyttöä.

	Vaikutusten arviointi on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen kappaleessa 7. Tämänhetkisen lainsäädännön mukaisesti tuulivoimaloiden kiinteistövero jää kokonaan siihen kuntaan, missä voimala on. Tällä hallituskaudella ollaan uudistamassa valtionosuusjärjestelmää. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on olennainen osa valtionosuusjärjestelmää, ja verotuloperusteiden pohdinta on kohdistunut erityisesti kiinteistöveroon. Valmistelussa on tarkasteltu voimalaitosten, erityisesti tuulivoima- ja aurinkovoimalaitosten kiinteistöveron mahdollista sisällymistä tasauksen laskentaperusteisiin. Valmistelu jatkuu hallituksen esityksen laadintaa ja poliittista päätöksentekoa tukevilla lisäselvityksillä. Tavoitteena on saada uusi laki voimaan vuoden 2027 alusta. Varmuutta tulevista muutoksista ei vielä ole. Tämänhetkisen tiedon valossa Orpon hallitus ei olisi kuitenkaan muuttamassa kiinteistöverotuksen nykymallia, ja kunnat saisivat pitää tuulivoimasta saamansa kiinteistöverotulonsa. Tuulivoimasta aiheutuu asumisviihtyisyyteen kohdistuvia vaikutuksia, joista merkittävimpiä ovat maisemassa, äänimaisemassa ja valo-olosuhteissa tapahtuvat muutokset. Ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen liittyvät vaikutukset ovat usein luonteeltaan subjektiivisia eivätkä ole välttämättä yleistettävissä laajemman ihmisjoukon näkemyksiin ja on kokijasta riippuvaista kuinka erilaiset ympäristöominaisuudet tai asumisolosuhteet vaikuttavat oman asuin- tai lomaympäristön viihtyvyysskokemukseen. Tuulivoimalla voi arvioida siis olevan niin myönteisiä, kielteisiä kuin neutraaleja vaikutuksia alueen houkuttelevuuteen.
--	---

4.21 MIELIPIDE 18

Mielipide 12.11.2024	Vastine
Tielammen tuulivoimaosayleiskaava on näkemyksemme perusteilla siltä edellytettujen maiseman vaalimisen sekä tuulivoimarakentamisen ja muun maankäytön sopeutumisesta maisemaan ja ympäristöön koskevien sisältövaatimusten vastainen. Tielammen tuulivoimaosayleiskaava ei ole toteutuskelpoinen, koska se sijaitsee liian lähellä asutusta. Tehdyt selvitykset eivät ole riittäviä, Maanrakennuslain mukaisia. Edelleenkaan ei ole tieteellistä näyttöä, etteikö tuulivoimamelusta (kuuluvasta ja/tai matalataajuisesta) aiheutuisi terveyshaittaa.	Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden määrää on pienennetty 17 voimalasta 10 voimalaan, jolla mm. maisema-, melu- ja välkevaikutuksia on saatu pienennettyä. Osayleiskaavaa laadittaessa on otettu huomioon Alueidenkäyttölain 39§ ja 77 a§ mukaiset sisältövaatimukset. Osayleiskaava perustuu YVA-menettelyssä tehtyihin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin sekä maakunnallisiin inventointeihin ja selvityksiin. Osayleiskaavalla ei ole arvioitu muodostuvan merkittäviä kokonaisvaikutuksia mm. maisemaan tai ympäristöön. Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenettelyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen. Vaikka melun ohjearvot eivät ylity, on kokijasta riippuvaista, kuinka häiritsevästä melun kokee ja tuulivoimapuiston rakentaminen muuttaa kuitenkin kaava-alueen lähiympäristön äänimaisemaa, jolloin voimaloita lähimmät vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat voivat kokea tuulivoimaloiden melun häiritseväksi. Tuulivoimamelun yhteydestä unihäiriöihin ja elämänlaatuun ei ole kuitenkaan selkeää näyttöä. Infraäänien terveysvaikutuksia on tutkittu viime vuosina paljon, mutta tutkimuksissa ei ole pystytty tuottamaan näyttöä infraäänien mahdollisista haitallisista terveysvaikutuksista.
Maisema: Vaikutukset ovat erittäin merkittävät. koko luontoalue muuttuu teollisuusalueeksi. Kaavaselostuksessa esitetyt havainnekuvat antavat puutteellisen kuvan tuulipuiston maisemavaikutuksista. Maisemavaikutuksia koitetaan pienentää.	Maastokäynneillä alueelta on otettu valokuvia eri etäisyyksiltä maiseman kannalta oleellisista pisteistä, joiden tavoitteena on ollut havainnollistaa osayleiskaavan mukaisen tuulivoimarakentamisen näkyvyyttä eri etäisyyksillä eri alueille. Kuvauksessa on pyritty käyttämään 53-57 mm kinovastaavuutta, sillä se vastaa mahdollisimman lähelle vastaavuutta ihmissilmän kanssa, joskin osa kuvista on otettu 24-28 mm ja 36-37 mm kinovastaavuudella voimaloiden läheisyydestä tai maastonmuodoista

	johtuen. Havainnekuvien sekä näkemäalueanalyysin perusteella on voitu havainnoida tuulivoimarakentamisen maisemavaikutusta alueittain sekä kokonaisuutena. Havainnekuvat on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteessä 3.
Melu: Vaadimme, että on välttämätöntä huomioida Tielammen ja iso-Petäjämäen melun yhteisvaikutus, koska toteutuessaan ne vaikuttavat suoraan melulle altistuviin kiinteistöihin. Melumallinnus osoittaa selvästi Tielammen meluarvojen ylittävän, kun otetaan huomioon melun yhteisvaikutus Iso-Petäjämäen tuulivoima-alueen kanssa. Iso-Petäjämäen hanke on myös etenemässä, joten sen yhteisvaikutuksia ei voi jättää huomioimatta. Koska Tielammen kaava on oikeusvaikutteinen ja määrää rakennuslupien hakemisen kaavassa merkityille paikoille. Tämä ei toteudu, kun kaavan melumallinnuksessa todetaan: ”Melun yhteisvaikutusten mallinnusten perusteella, yhteisvaikutukset ylittävät 40 dB(A):n ohjearvon useamman loma- ja asuinrakennuksen kohdalla. Jotta melun yhteisvaikutukset saadaan alle ohjearvon, tulee joko yhden tai molempien tuulivoimapuistojen voimalasijoitteluun, -määrään tai -malliin tehdä”. Toteamme tähän, että tällaiset muutokset pitää jo olla kaavassa ja niiden ympäristövaikutukset pitää olla selvitettyjä, kun kaava on esillä mielipiteitä varten.	Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden määrää on vähennetty 17 voimalasta 10 voimalaan, jolla Tielammen ja Iso-Petäjämäen yhteismelu on saatu ohjearvojen alle.
Huomioita kaavasta: kohta 3.5 Lapinlahden ilmastosuunnitelma 2021–2035 ei millään tavalla avaa suunnitelmaa ja että tuulivoimarakentaminen olisi osa kunnan strategiaa. Ko. suunnitelmaan on piirretty tuulivoimaloiden kuvia, mutta itse tuulivoimateollisuuden tuomisesta Lapinlahdelle ei puhuta mitään. Joten on aivan turhaa viitata ko. suunnitelmaan ja näin ollen tämä tulee ottaa pois kaavaselostuksesta. 21.4.2 Hankevaihtoehto VE1/rakentaminen: kerrotaan, että ”perusbetonia tarvitaan noin 700 m³/voimala”. Siis noin 1,7 miljoonaa kiloa. Mistä tämä laskelma on saatu? Kuulostaa pieneltä, koska jo 5 Mw tuulivoimalan perustuksiin menee betonia keskimäärin 3,6 miljoonaa kiloa. Teräs ja metallit siihen päälle. Onko aiheellista upottaa Tielammen maaperään tuollaiset määrät ainetta, joka ei sinne kuulu?	Kaavaratkaisulla sovitaan yhteen niin valtakunnallisia, seudullisia kuin kunnallisiakin tavoitteita (ml. ilmastosuunnitelman 2021-2035 tavoitteita). Ilmastosuunnitelman liitteenä 2 on esitetty ilmaston toimenpidetaulukko, johon on koottu toimenpiteet Lapinlahden ilmastosuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja mittaamiseksi. Toimenpidetaulukossa on esitetty uusiutuvan energian lisäämistavoitteen yhdeksi toimenpiteeksi tuulivoiman tulon edistäminen.

Kaavalta puuttuu kuntalaisten yleinen hyväksyntä. Kaavaselostuksessa ei ole huomioitu, että kuntalaisaloite: Tielammen tuulivoimaosayleiskaavan suunnittelun keskeytyksestä ja 3 km suojavyöhykkeen määrittämisestä, sai 333 allekirjoittajaa keväällä 2023. Tässä kuntalaiset ovat toimineet Lapinlahden kunnan Osallisuussuunnitelman 2022–2025 mukaisesti.	Kuntalaisaloite on käsitelty Lapinlahden kunnanhallituksessa 29.5.2023 § 145; ”<i>kunnanhallitus toteesi, että se on 8.8.2022 § 137 päättänyt hyväksyä kaavoitusaloitteen osayleiskaavan laatimiseksi Tielammen alueelle. Kaavoitusprosessin tarkoituksena on selvittää tuulivoimapuiston rakentamisen edellytykset kyseiselle alueelle. Kaavoitukseen liittyy olennaisesti mm. laajamittainen selvitys hankkeen vaikutuksista ympäristölleen. Kaavoitusprosessin lopussa Lapinlahden valtuusto päättää, että hyväksyykö vai hylkääkö se kaavan.</i>” Lapinlahden kunnanhallitus teki päätöksen 30.10.2023 § 224 järjestää puolueettoman, tutkimuslaitoksella teetetettävän satunnaisotantaan perustuvan mielipidetutkimuksen, jossa selvitetään kuntalaisten suhtautumista Lapinlahdelle sijoittuvaan tuulivoimaan. Tutkimus järjestettiin sen jälkeen, kun kaikkien kolmen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnit olivat valmistuneet. Tutkimuksella haluttiin lisätietoa päätöksen tueksi tuulivoiman hyväksyttävyydestä. Satunnaisotantaan perustuvalla mielipidemittauksella turvataan myös kuntalain mukaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Puhelinkyselytutkimuksessa (Tietoykkönen Oy, 2024) tehtiin 400 haastattelua. Kyselyn tuloksena Tielammen tuulivoimahankkeeseen myönteisesti suhtautuvia oli 37 prosenttia (22 % melko myönteisesti ja 15 % erittäin myönteisesti). Kielteisesti hankkeeseen suhtautui 27 prosenttia vastanneista (11 % melko kielteisesti ja 16 % erittäin kielteisesti). Neutraalia suhtautuminen oli 29 prosentilla ja 7 prosenttia ei osannut ottaa kantaa hankkeeseen. Asukaskyselyn ja puhelinkyselytutkimuksen tulokset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.16.
Vaadimme, että Tielammen tuulivoimaosayleiskaavan valmistelu keskeytetään, koska tehdyt selvitykset osoittavat, ettei toteuttaminen ole mahdollista. Teollisuusalue sijaitsee liian lähellä asutusta, alueella on suurpetoja (karhuja, susia, ahmoja) ja muita eläimiä (mm. lepakot, saukot), suojeltava ja rauhoitettuja kasveja ja pohjavesialue ja lähteitä.	Osayleiskaavan laadinnassa on huomioitu mielipiteessä esiin nostetut asiat eikä sillä ole arvioitu olevan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia näihin (kaavaselostuksen kohdat 7.16, 7.11, 7.8 ja 7.7).

4.22 MIELIPIDE 19

Mielipide 25.11.2024	Vastine
En hyväksy Tielammen tuulivoimaosayleiskaavaluonnosta. Kannatan vaihtoehtoa VE0 eli hankkeen toteuttamatta jättämistä.	
Tielammen tuulivoimala-aluetta ei ole voimassa olevassa Pohjois-Savon maakuntakaavassa osoitettu tuulivoiman tuotantoalueeksi. Vireillä olevassa maakuntakaavassa vaihtoehtojen VE1 ja VE2 mukaiset toiminnot ovat vain osittain maakuntakaavan mukaisesti sijoitettu.	Maakuntakaavan aluemarkintöjen rajaukset ovat luonteeltaan yleispiirteisiä ja tarkentuvat jatko-suunnittelussa, mikä todetaan myös maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaselostuksessa kaavaratkaisun kuvauksessa: <i>”Tuulivoimahankkeiden toteuttamisen yhteydessä maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia merkintää tulee tulkita joustavasti. Tuulipuistojen yleiskaavahankkeissa ja niiden ympäristövaikutusten arviointiprosesseissa tuulivoiman toteutuksen edellytyksiä tutkitaan maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmin, jolloin potentiaalia osoittava maakuntakaavan rajausta joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia. Maakuntakaavan joustamisesta tuulivoimalueiden yleiskaavoituksessa on olemassa tuore KHO:n vuosikirjapäätös KHO:2023:57.”</i> YVA-menettelyn aikana tehtyjen selvityksien perusteella kaksiosaisen osayleiskaava-alueen on todettu soveltuvan tuulivoimantuotantoon soveltuvaksi alueeksi, eikä osayleiskaava ole näin ollen riskitilassa maakuntakaava 2040 2. vaiheen kanssa. Alueen itäinen osuus ei vastaa maakuntakaavassa esitetyn tuulivoimapotentiaalisen aluemarkinnän aluerajausta, mutta alueelle tai sen läheisyyteen ei myöskään ole osoitettu sellaista toimintaa, jonka toteutumista osayleiskaavan mukainen tuulivoimarakentaminen estäisi. Maakuntakaavaehdotuksella osoitettu ratkaisu on tarkentunut osayleiskaavalla perustuen laadittuun ympäristövaikutusten arviointiin.
Vaikutukset kiinteistöjen hintaan voimaloiden vaikutusalueella tulisi huomioida nykyistä paremmin mm. määrittelemällä riittävä etäisyys asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjen ja tuulivoimaloiden välillä. Tielammen hankkeen lyhin etäisyys, 1 km, on ehdottomasti liian vähän.	Suomessa ja muualla maailmassa tehdyt tutkimukset kiinteistöjen arvoista ovat osoittaneet, että voimaloilla ei olisi vaikutusta kiinteistöjen myyntihintoihin. Voimaloilla voi tosin olla vaikutusta joidenkin ihmisten kiinnostukseen alueen kiinteistöistä. Vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on avattu kaavaselostuksen kohdassa 7.16.1. Tämänhetkiseen lainsäädäntöömme ei sisälly tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä

	koskevaa säännöstä. Nykyisellään voimalan ja asutuksen välinen etäisyys määritetään tapauskohtaisesti ja vaikutusperusteisesti kaavoitusmenetel-lyssä, perustuen mm. ympäristönsuojelulain nojalla annettuun tuulivoimameluasetukseen.
Olen erittäin huolissani hankkeen vaikutuksista alueen vesistöihin ja erityisesti pohjavesiin. Pohjavesi-alueet ja niiden sieppausalueet tulisi rajata ulos hankealueesta. Puhtaan veden ja erityisesti puh-taan juomaveden varmistaminen on sekä asukkai-ten ja eläinten sekä yritysten terveyden, turvalli-suuden ja huoltovarmuuden kannalta niin merkit-tävä tekijä, että sitä ei voi vaarantaa tuulivoima-hankkeella.	Alueen suunnittelussa ja rakenteiden sijoittelussa on huomioitu alueen lähteisyys ja pohjavedet sekä alueen pintavedet. Alueelle osittain sijoittuva Niemisen vedenhankin-taa varten tärkeä pohjavesialue on osoitettu osayleiskaavassa omalla merkinnällä (pv). Valmis-teluvaiheen jälkeen voimalapaikkaa 6 (kaavaluon-noksessa voimala 10) on siirretty pois päin pohjave-sialueesta, siten ettei alueelta ole mahdollista kul-keutua pintavesiä pohjavesialueelle. Voimaloiden etäisyys on todettu vaikutusten arvioinnissa riittä-väksi. Lisäksi voimalan 3 (kaavaluonnoksessa voi-mala 9) tv-alueelle on annettu määräys, jonka mu-kaisesti rakentamisluvan yhteydessä tulee esittää toimenpiteet alueen suojaamiseksi siten, ettei alu-eelta ole mahdollista päästä saasteita maaperään tai pohjavesiin. Osayleiskaavan toteutumisella ei ole arvioitu muo-dostuvan merkittäviä vaikutuksia pinta- ja pohjave-siin (selostuksen kohta 7.7) tai maa- ja kallioperään (selostuksen kohta 7.6).
Tielammen hankkeella on merkittäviä ympäristö-vaikutuksia. Toteutuessaan hanke muuttaisi pysy-västi alueen luontoa ja sen monimuotoisuutta sekä muuttaisi sekä kasvien elinolosuhteita että varsin-kin eläinten kulku, pesimä- ja elinalueita. Hanke on ristiriidassa sekä luonnon monimuotoisuustavoit-teiden että suojeltujen kasvi- ja elinlajien osalta.	Osayleiskaavan vaikutusten arviointi kasvillisuu-teen ja luontotyyppeihin on esitetty kaavaselostuk-sen kohdassa 7.8 sekä linnustoon ja muuhun eläi-mistöön kohdissa 7.10 ja 7.11. Osayleiskaavan ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia luontoon tai eläimistöön. Osayleiskaavassa on huomioitu luontoselvityksessä (kaavaselostuksen liite 6) esitetyt lailla turvatut sekä erityisen tärkeät luontokohteet luo-merkin-nöin, minkä lisäksi monimuotoisuutta turvaavat ja tukevat kuviot on huomioitu toimintojen osoitta-misessa ja sijoittelussa. Lisäksi kaavan yleismää-räysten mukaisesti tuulivoimaloiden, tuulivoimaloi-den huoltoteiden sekä nykyisten perusparannetta-vien teiden, sähkölinjojen ja maakaapeleiden sijoit-tamisessa on otettava huomioon kaavaprosessissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet. Huomionarvoisista kasvilajeista valkolehdokin esiintymien hävittäminen edellyttää luonnonsuoje-lulain mukaista poikkeuslupaa, jota haetaan ELY-

	keskuksesta ennen kaavan viemistä kunnanvaltuuston käsittelyyn. Alueellinen ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kasvilajin rauhoitussäännöksistä, jos siitä ei ole haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Valkolehdokki on elinvoimainen (LC), ja alueelle tulee jäämään rakentamisen jälkeenkin lukuisia esiintymiä. Alueelle on laadittu selvityksiä (Envineer Oy) alueen linnustosta (kaavaselostuksen liite 4) ja muusta eläimistöstä (kaavaselostuksen liite 6 ja 7) joiden yhteydessä alueen eläinlajistoa on tutkittu maast selvityksin ja joihin perustuen osayleiskaavan vaikutuksia on voitu arvioida. Osayleiskaavan ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia luontoon tai eläimistöön.
YVA-selostuksessa todetaan, että alueen herkkyys melulle arvioidaan olevan kokonaisuutena kohtalainen. Alue on hiljaista maaseutualuetta, joka on tärkeä arvo sekä asukkaille, että vapaa-ajanasukkaille ja muille alueen virkistyskäyttäjille. Osoittaa piittaamattomuutta paikallisia kohtaan, että osayleiskaavaehdotuksessa on esitetty tuulivoimalaa 1 km päähän asuinrakennuksesta sekä useita tuulivoimaloita alle 2 km etäisyydellä asuin- tai vapaa-ajan rakennuksista. Vaihtoehtoisissa VE1, VE2 ja VE3 melun vaikutuksen suuruus arvioidaan keskiarvoksi ja kielteiseksi. Lisäksi todetaan, että yhteisvaikutukset Iso-Petäjämäen hankkeen kanssa lisäävät tuulivoimamelua ja melun ohjearvot ylittyvät osassa hankealueen läheisyydessä sijaitsevista asuin- ja vapaa-ajan rakennuksista. Arvioinnin mukaan, jotta melun yhteisvaikutukset saadaan asuinalueilla alle melun ohjearvon, tulee joko toisen tai molempien tuulivoimahankkeiden voimalasijoitteluun, -määrään tai -malliin tehdä muutoksia. Mikä taho ratkaisee nämä kysymykset vai mennäänkö tässä ”kuka ehtii ensin” -mallilla, ilman tarkoituksenmukaista koordinaointia ja asukkaiden huomioimista?	Voimaloiden ja asutuksen välisen etäisyyden määrittämiseen on vaikuttanut valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) sekä sosiaali- ja terveysministeriön 23.4.2015 annetussa asetuksessa 545/2015 annetut toimenpiderajat asuntojen ja muiden oleskelutilojen sisämelulle. Valmisteluvaiheen jälkeen tuulivoimaloiden määrää on vähennetty 17 voimalasta 10 voimalaan, jolla Tielammen ja Iso-Petäjämäen yhteismelu on saatu ohjearvon alle. Kaavassa on lisäksi määrätty, että ennen rakentamislupien myöntämistä on varmistettava, etteivät melun ohjearvot ylity. Tämä edellyttää uusien mallinnusten tekemistä rakentamislupavaiheessa, mikäli voimalapaikka tai -malli eroaa kaavassa mallinnetusta.
Tuulivoimalat tulisivat toteutuessaan hävittämään sen hiljaisuuden, luonnonrauhan ja maaseutumaiseman, jotka ovat olennainen osa aluetta. Tuulivoimaloiden itessään aiheuttavan maisemahaitan lisäksi niistä aiheutuisi välkehaittaa päiväsaikaan sekä merkittävä muutos ympäristöön hämärän ja	Maisemassa tapahtuvat muutokset ovat konkreettisia ja vaikuttavat alueen lähi- ja kaukomaisemaan sekä ihmisten maisemakokemuksiin. Asukkaiden kannalta merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat niille alueille, joille voimaloita näkyy eniten ja joille on sijoittunut eniten asutusta. Maisemavaikutus-

pimeään aikaan alueella, jossa ei normaalisti ole valoja. Nämä haitat vaikuttaisivat alueen asukkaiden sekä eläinten arkeen ja elämään jatkuvasti. YVA-selostuksen mukaan alueen maiseman nykytilan herkkyyks on kohtalainen. Kuten Iso-Petäjämäen yhteydessä, tämänkin hankkeen yhteydessä hankkeen lähialueen asukkaiden näkemyksiä ja kysymyksiä väheksytään. Jokaisen asukkaan ja loma-asukkaan lähiympäristön maisemalla on merkitystä ja tuulivoimaloiden aiheuttama muutos siinä on merkitsevä. Tielammen hankkeen osalta merkittäviä muutoksia maisemaan (sekä muita haittavaikutuksia) tulee myös lisälmen puolella oleville asukkaille ja yrityksille. Kuten maisemaselvityksessä olevat havaintokuvat osoittavat, maisema muuttuu dramaattisesti sekä tuulivoimaloiden lähialueella, mutta myös kauempana. Mm. vaikutukset Väisälänmäen kansallismaisemaan ovat merkittävät, varsinkin silloin, jos molemmat suunnitteilla olevat hankkeet toteutuisivat. Mikä taho kerrannais- ja kokonaisvaikutusten arvioinnista vastaa ja mikä taho sen tekee, varsinkin kun hankkeiden valmistelu etenee eri tahdissa?	ten kokeminen on aina henkilökohtaista. Maisemavaikutusten ei kuitenkaan ole arvioitu olevan merkittäviä. Tielammen ja Iso-Petäjämäen yhteisvaikutus on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.20.1.
YVA-selostuksessa sosiaaliset vaikutukset ihmisten terveyteen ja viihtyvyyteen on käsitelty hyvin kevyesti, vaikka hankealueen ja sen vaikutusalueen herkkyyks arvioidaan kohtalaiseksi sosiaalisten vaikutusten osalta. Selostuksessa todetaan, että hankkeen vaikutusalueella mahdollisten haitankärsijöiden määrä on kohtalainen. Vaihtoehtojen VE1 ja VE2 sosiaaliset vaikutukset on arvioitu keskiuuriksi ja kielteisiksi. Hankealueen ympäristössä sijaitsee asutus- ja loma-asutuskeskittymiä, joihin kohdistuu melu-, välke- ja maisemavaikutuksia. Hankealueen läpi kulkee luontopolku ja moottorikelkkareitti ja alueella tai sen lähistöllä on useita laavuja. On hämmäntävää, kun selostuksessa todetaan, että ”ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen liittyvät vaikutukset ovat usein luonteeltaan subjektiivisia eivätkä ole välttämättä yleistettävissä laajemman ihmisjoukon näkemyksiin.” Miksi tuulivoimateollisuusalueiden osalta on yleensäkin tarve yleistykselle – nämä teollisuusalueet koskettavat käytännössä nimenomaan niiden lähiympäristössä asuvia, työskenteleviä tai vapaa-aikaa viettäviä. Eli nämä vaikutukset ovat nimenomaan paikallisia ja siksi ni-	Osayleiskaava perustuu kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. Asukkailta saatu palaute on huomioitu alueen suunnittelussa ja valmisteluvaiheen jälkeen mm. voimalamäärää on laskettu 17 voimasta 10 voimalaan, jolla mm. melu- ja maisemavaikutuksia on saatu vähennettyä. Sosiaaliset vaikutukset ovat usein laadullisia, jolloin niiden suora mittaaminen on vaikeaa eikä Tielammen asukaskyselyn tuloksia voida yleistää kaikkia asukkaita koskevaksi. Kun saatavilla on vain osan mielipide, siitä voidaan tehdä suuntaa antavia johtopäätöksiä, kuten myös Tielammen arvioinnissa on tehty ja palaute huomioitu, mutta osayleiskaavan kokonaisvaikutusten arvioimiseksi on paikoin tehtävä myös yleistyksiä, jotta asiaa voidaan tarkastella laajemman ihmisjoukon näkökulmasta. Tämä voidaan nähdä hyvin myös Tielammen YVA-menettelyssä toteutetun asukaskyselyn sekä Lapinlahden kunnan teettämän puhelinhaastattelututkimuksen (Tietoykkönen Oy, 2024) eroista. Tielammen asukaskyselyssä suuri osa kyselyyn vastanneista vastustaa hanketta, kun taas satunnaisotannalla teetetyssä kunnan tutkimuksessa suuri osa

menomaan näiden paikallisten ihmisten kuuleminen on erityisen tärkeää. En ihmettele hankkeen vastustusta esim. tämän kirjauksen pohjalta.	vastanneista suhtautuu Tielammen tuulivoimahankkeeseen myönteisesti tai neutraalisti. Puhelinhaastattelututkimuksen tulokset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.16.
Tiedotustilaisuudessa hanketoimija esitteli ns. kompensatio pilottia, jossa hankkeen kautta hävitetty hiilinielu kompensoitaisiin jossain toisaalla Pohjois-Savossa. Tämä on hankealueella asuvien ja vapaa-aikaa viettävien osalta ehdotus, jonka en usko parantavan hankkeen hyväksyttävyyttä, paremminkin päinvastoin. Lisäksi tästä kysyttäessä vastaus oli hyvin välttelevä, joka ennestään heikentää luottamusta hanketoimijaan.	Ekologisen kompensatiolla tarkoitetaan toimintamallia, jossa ihmisen aiheuttama luonnon monimuotoisuuden väheneminen jollakin alueella hyvitetään lisäämällä vastaava määrä tai enemmän luontoarvoja toisaalla. Tällä tuetaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä seudullisella tai valtakunnallisella tasolla. Ekologinen kompensatio perustuu vapaaehtoisuuteen.
Mihin perustuu selostuksessa esille nostetut vaikutukset elinkeinoelämään ja palveluihin? Ne vaikuttavat ylioptimistisilta! Hankkeen todetaan vaikuttavan myönteisesti aluetalouteen, luovan uutta toimintaa ja työpaikkoja alueelle sekä lisäävän alueen elinvoimaisuutta. Mihin nämä oletukset perustuvat? Minkä alueen elinvoimaisuutta Tielammen hanke lisää? Ei ainakaan lähialueen, sillä elinvoimaisuus käsittää myös hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät tekijät ja niiden osalta vaikutukset eivät ole välttämättä myönteisiä. Selostuksessa todetaankin, että vaikutusten arviointi on tehty melko yleisellä tasolla, sillä tarkempaa aluetaloudellista vaikutusarviota alueen muihin elinkeinoihin koko tuulivoimatuotannon elinkaaren ajalta ei ole mahdollista tehdä. Tämä puute onkin yksi ongelma, joka koskee kaikkia tuulivoimahankkeita ja maakunnan ylimitoitettuja suunnitelmia tuulivoimamarkentamisesta. Onko Lapinlahden kunta tekemässä omaa (alue)talousvaikutusten arviointia?	Vaikutusten arviointi elinkeinoelämään ja palveluihin on suoritettu asiantuntija-arviona hyödyntäen asiantuntijatietoa, laadittuja selvityksiä, muista vastaavanlaisista hankkeista saatua tietoa ja muita vaikutusten arviointeja. Käytetyt aineistot: • Tilastokeskuksen tilastot • Pohjois-Savon alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2024 (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2024) • Tuulivoiman aluetaloudellisten vaikutusten arviointi (Savikko & Hokkanen, 2023) • Tuulivoiman aluetalousvaikutukset. Työllisyysluvut ja aluetalousvaikutukset elinkaareri vaiheissa. (Ramboll & Suomen Tuulivoimayhdistys, 2019)
Lopuksi viitataan syksyn uutiseen ympäristöministeriön tilaamasta ja lähes valmiin maakotkia ja tuulivoimaa koskevan raportin julkaisematta jättämisestä. Tämän näen sekä verovarojen haaskaamisena ja varsinkin päätöksenteossa tarvittavan merkittävän tiedon pimittämisenä. Tämäkin uutinen vähentää edelleen luottamustani ns. tuulivoimakehittäjiin ja sekä kokonaisuudessaan ns. vihreän tai puhtaan siirtymän prosesseihin. Tapaus ei myöskään edistä tuulivoiman sosiaalista hyväksymistä, varsinkin kun näin ensimmäisen kerran toissa kesänä nuoren maakotkakoiraan hankealueen lähitöllä. Miten Lapinlahden kunnassa nähdään tämä	Kuten Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on kommentoinut asiaa, asiantuntijatiedolle on tarve. Osayleiskaava perustuu kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun, jonka vaikutusten arviointeja on laatinut omien alojensa asiantuntijat saatavilla oleviin tietoihin perustuen.

tutkimustietojen pimittäminen mm. avoimuuden ja tietoon perustuvan päätöksenteon näkökulmasta?	
--	--

4.23 MIELIPIDE 20

Mielipide 11.11.2024	Vastine
Vastustan tuulivoimahanketta arvokkaan lähteen vuoksi. Vesi on raikasta ja puhdasta, sitä ei saa turmella myöskään. Eikä kaunista luontomaisemaa kotiseudulla. Sitä ei saa turmella.	Alueen suunnittelussa ja rakenteiden sijoittelussa on huomioitu alueen lähteisyys ja pohjavedet sekä alueen pintavedet. Osayleiskaavan toteutumisella ei ole arvioitu muodostuvan merkittäviä vaikutuksia pohjavesiin tai pintavesiin eikä näin ollen lähteisiin (selostuksen kohta 7.7). Lisäksi lähteitä koskee vesilaki, jonka mukaisesti lähteen luonnontilaisena säilymistä ei saa vaarantaa.

4.24 MIELIPIDE 21

Mielipide 10.11.2024	Vastine
Lyhyt mielipide Tielammenosayleiskaavaan eli sen hyväksymättä jättämistä samoin kuin kaikissa muissa Lapinlahtea koskevissa tuulivoimaprojek-teissa.	
Kuten Maaseudun Tulevaisuus taannoin (7.11.2024) kirjoitti Karstulan kunnassa olevasta tuulivoimala teollisuusalueesta. Kyseisen projektin on ostanut italialainen yhtiö ns. alkuperäisen sopi-muksen tehneeltä yhtiöltä tai sen jälkeiseltä ket-jussa olevalta yhtiöltä. Yhtiö alkoi heti vaihtamaan aiempien vuokrasopimusten ehtoja heikommiksi vuokranantajien suhteen. Kun aletaan taistele-maan, että on palautettava alkuperäisen sopimuk-sen ehdot ennalleen niin siihen prosessiin hukkuu aikaa ja vuokranantajan rahoja. Voi olla niin, ettei uuden vuokralaisen esittämä sopimus muutu. Ja mitä seuraavalla sopimuksen uusintakierroksella. Tuleeko ”tarjous, josta ei voi kieltäytyä”.	Merkitään tiedoksi.
Toisena aiheena tuon huomioon otettavaksi Tra-ficomin ilmoittaman ilmatilan uudelleen jakamisen. Lentokoneille ja droneille kotimaisten laitteiden osalta ja myös Nato kaluston osalta. Jättämättä huomioon DCA sopimusta amerikkalaisten kanssa.	Traficom ja puolustusvoimat ovat osallisina osayleiskaavaprosessissa. Hankkeesta on saatu puoltava lausunto puolustusvoimilta.

Ehkä olisi parempi odottaa tuon järjestelyn valmistumista ja siitä johtuvia rajoituksia nykyiseen verrattuna välttämättä tuulivoiman kaavoitusprosessiin syntyviä kustannuksia, jotka voivat heikentää kunnan odottamia tuloja.	
Toisaalta tuulivoimatoimijat ovat huomanneet, että viime vuosien hintatason nousu laitteistojen osalta on ollut massiivinen eli hyöty on syöty. Noin kahteen vuoteen on tehty uusia sopimuksia tuulivoimalan hankinnoissa vain kaksi Ilmattaren mukaan, jotka ovat Ilmattaren omia projekteja. Vanhoja sopimuksia tietysti toteutetaan.	Merkitään tiedoksi.

4.25 MIELIPIDE 22

Mielipide	Vastine
Tuulivoimalat eivät mahdu Lapinlahdelle. On turha kikkailla kilometreillä ja väkisin yrittää tunkea tuulivoimatehdasalueita liian lähelle asutusta. Lapinlahdella asutus on levittäytynyt niin, että jättisuuret tuulivoimatehdasalueet eivät mahdu kuntaan.	
Terveys ja hyvinvointi Ihmisiin ja ympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointi ei ole vielä riittävän kattavaa ja laadukasta. Ympäriuvorokautista melua aiheuttavia tuulivoimatehdasalueita suunnitellaan Lapinlahdella hiljaisille maaseutualueille. Uudet häiriötekijät muuttaisivat merkittävästi alueita. Arvioinneissa on tarkasteltava huolellisesti terveysvaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset (elinoloihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset). Esimerkiksi vaikutukset viihtyvyyteen, virkistyskäyttöön ja maisemaan, jotka myös vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin. On tärkeää tutkia fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät vaikutukset tarkoin. Esimerkiksi melun, välkkeen ja valon aiheuttamat vaikutukset. Melua voidaan verrata siitä annettuihin ohjearvoihin, mutta arvioinnissa on muistettava, että ohjearvoja alemmatkin arvot voidaan kokea häiritsevinä yksilötasolla tai yleisesti, kun uudet häiriötekijät muuttavat merkittävästi aluetta.	Osayleiskaavan vaikutusten arviointi meluun ja välkkeeseen on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.2 ja 7.3 sekä vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistykseen kohdassa 7.16. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu, että vaikka melun ohjearvot eivät ylity, on kokijasta riippuvaista, kuinka häiritsevästä melun kokee ja tuulivoimapuiston rakentaminen muuttaa kuitenkin kaava-alueen lähiympäristön äänimaisemaa, jolloin voimaloita lähimmät vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat voivat kokea tuulivoimaloiden melun häiritseväksi. Tuulivoimamelun yhteydestä unihäiriöihin ja elämänlaatuun ei ole kuitenkaan selkeää näyttöä. Infraäänien terveysvaikutuksia on tutkittu viime vuosina paljon, mutta tutkimuksissa ei ole pystytty tuottamaan näyttöä infraäänien mahdollisista haitallisista terveysvaikutuksista.
Tällä hetkellä tarkkojen melumallinnusten teko on äärimmäisen hankalaa, koska huomioon otettavia seikkoja on niin paljon mm. myllyjen erityisen suuri koko, maaston muodot, ilmavirrat sekä ympäristön materiaalikoostumus. ”Kun Iso-Petäjämäen ja naa-	Ympäristöministeriö on antanut ohjeen (2/2014) tuulivoimaloiden melun mallintamisesta. Ohje on annettu ympäristönsuojelulain nojalla ja se on voimassa toistaiseksi. Tielammen melumallinnukset on laadittu em. ohjeen mukaisesti.

puripuisto Tielammen yhteisvaikutukset huomioidaan, 40 dB(A):n melurajoitukset ylittyvät useissa läheisissä asunnoissa ja loma-asunnoissa.” Harvoissa alueen asuinrakennuksissa on modernien rakennusten eristemateriaalit. Melumallinnuksia tehtäessä oletetaan, että rakennusten äänieristys on modernien talojen tasolla. Eli käytännössä melumallinnus ei pidä paikkaansa vaan sisämeluarvot ylittyvät. Ympäri vuorokaudista melua aiheuttavat tuulivoimatehdasalueet eivät sovellu Lapinlahden hiljaisille maaseutualueille.	Melumallinnuksessa käytetyt rakennusten ääneneristävyyssparametrit perustuvat tutkimukseen suomalaisten pientalojen äänieristävyyden arvoista. Turun ammattikorkeakoulussa tehdyssä tutkimuksessa esitetyt arvot perustuvat suomalaisissa pientaloissa tehtyihin mittauksiin, joiden avulla on johdettu tilastollinen estimaatti talojen ääneneristävyyksille eri taajuuksilla. Eristävyyssarvot ylittyvät 84 % todennäköisyydellä suomalaisissa pientaloissa. Ne antavat siten konservatiivisen arvion rakennusten aiheuttamalle ääneneristävyydelle.
Juuri julkaistu tutkimus kertoo, miten lähiluonto on tärkeä ihmisen terveydellä ja tätä lähiluontoa ei saa tuhota keneltäkään Lapinlahdella https://thl.fi/-/selvitys-luontoymparistot-voivat-tarjota-jopa-satojen-miljoonien-eurojen-hyodyn-kansantautien-torjunnassa	Rakentamis- ja purkamistoimenpiteiden aikana maankäytön muutos ja alueiden pirstoutuminen vaikuttaa alueen virkistyskäyttöön ja metsästyseen, minkä lisäksi alueella liikkumista rajoitetaan turvallisuussyistä väliaikaisesti. Alueen virkistys- ja metsästys voi jatkua ennallaan tuulivoiman toiminannon aikana. Ainoastaan rakennettavat alueet poistuvat virkistyskäytöstä, mutta näiden alueiden osuus alueen kokonaispinta-alasta on pieni. Arvioinnissa on tunnistettu, että paikallisille tärkeän luonnonympäristön muuttuminen teollisemmaksi energiantuotantoalueeksi muuttaa alueella liikkuvien luontokokemusta sekä voi vähentää halukkuutta liikkua alueella totuttuun tapaan, vaikka tuulivoima ei virkistyskäyttöä estäkään. Kokemus on kuitenkin yksilöllinen.
Pimeys on tulevaisuuden luksusta, koska se on huoneva luonnonvara. Tällä hetkellä esimerkiksi yhden mittauksen valo valaisee välkkyvällä valolla koko taivaanrannan. Minkä valosaasteen tuottaa pimeään maaseutu-asumiseen ja herkälle luonnolle kymmenien, liki puolta korkeampien, myllyjen välkkyvät valot. Vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin ja asumisviihtyvyyteen ovat valtavat. Valosaaste pilaa asumisedellytykset. Ja mitä ovatkaan vaikutukset eläimille ja kaikkineen ympäristölle? Valosaasteen vaikutusten tutkimus on vielä alkutekijöissään, mutta jo nyt tiedetään valosaasteen aiheuttavan häiriötä terveyteen sekä häiriötä solutasolta kokonaisuksi ekosysteemeihin. Pimeyttä tulee suojella ja sillä näin voimme suojella omaa terveyttämme, luonnon monimuotoisuutta ja kulttuurista perintöämme. Kaikessa rakentamisessa tulee huomioida pimeiden ja hiljasten alueiden tärkeys.	Lentoestevalot muuttavat maiseman luonnetta etenkin pimeällä ja kirkkaalla säällä, kun valot erottuvat selkeästi korkealla ilmassa, puuston latvuston yläpuolella, missä ei ole muita valonlähteitä. Etenkin tuulivoimapuiston elinkaaren alkuaikana, maisema, joka on totuttu näkemään ilman minkäänlaisia valonlähteitä, voidaan kokea levottomana. Lentoestevalojen aiheuttamat vaikutukset lieventyvät huomattavasti, jos voimaloihin voidaan asentaa kirkkaiden valkoisten vilkkuvien valojen sijasta matalataajuiset yöaikaan jatkuvasti palavat punaiset valot. Lentoestevalojen aiheuttamaa häiriötä voidaan mahdollisesti tulevaisuudessa myös lieventää sammutettavilla lentoestevaloilla. Myös uusimpien kapeakeilaisten lentoestevalojen käyttäminen lieventää valojen maisemavaikutuksia. Valokeila suuntautuu kapeampana suoraan ylöspäin. Lentoestevalojen ratkaisusta päättää Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Kuntalain 1§:n (410/2015) perusteella kunnan perustehtävä on asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Myös Sosiaali- ja terveydenhuoltolain (612/2021) 6§ todetaan, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Lapinlahden kunnan tulee turvata kaikille kuntalaisille tasa-arvoiset, terveelliset ja turvalliset asuinolosuhteet ja tätä ei saa tuulivoimahankkeet horjuttaa.	Osayleiskaavan toteutumisesta aiheutuvien haittojen minimointi on huomioitu alueen suunnittelussa ja osayleiskaavalla ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen tai virkistykseen.
Taloudellinen kokonaistarkastelu puuttuu Tuulivoimahankkeiden tarkastelussa esitetään vain kunnalle tulevat kiinteistöverotulot sekä mahdolliset rakennusajan tulovirrat. Ei kuitenkaan ole esitetty laskelmia siitä mitä vaikutuksia on sillä, jos tuulivoimalaitoksista perittävä kiinteistövero asetetaan tasausjärjestelmän piiriin, jolloin verotuloja jaettaisiin myös sellaisille kunnille, joilla ei ole tuulivoimaloita. Ei myöskään ole esitetty laskelmia vaikutuksista, että tuulivoimarakentamisen vuoksi kunnasta muutetaan pois, yrityksiä lähtee pois, kunta menettää vapaa-ajanasukkaita ja uusia kuntalaisia. Tuulivoimapakolaisuus on todellinen uhka, joka on jo lähtenyt liikkeelle. Puuttuu myös laskelmat siitä mitä taloudellisia menetyksiä ihmisille aiheutuu, kun oma koti muuttuu tuulivoimarakentamisen vuoksi arvottomaksi ja mahdottomaksi paikaksi asua ja elää. Taloudellisten vaikutusten erilaiset realistiset laskelmat tulee esittää kuntalaisille ja päättäjille.	Tämänhetkisen lainsäädännön mukaisesti tuulivoimaloiden kiinteistövero jää kokonaan siihen kuntaan, missä voimala on. Tällä hallituskaudella ollaan uudistamassa valtionosuusjärjestelmää. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on olennainen osa valtionosuusjärjestelmää, ja verotuloperusteiden pohdinta on kohdistunut erityisesti kiinteistöveroon. Valmistelussa on tarkasteltu voimalaitosten, erityisesti tuulivoima- ja aurinkovoimalaitosten kiinteistöveron mahdollista sisällymistä tasauksen laskentaperusteisiin. Valmistelu jatkuu hallituksen esityksen laadintaa ja poliittista päätöksentekoa tukevalla lisäselvityksillä. Tavoitteena on saada uusi laki voimaan vuoden 2027 alusta. Varmuutta tulevista muutoksista ei vielä ole, mutta tämänhetkisen tiedon valossa Orpon hallitus ei olisi muuttamassa kiinteistöverotuksen nykymallia, ja kunnat saisivat pitää tuulivoimasta saamansa kiinteistöverotulonsa. Tuulivoimasta aiheutuu asumisviihtyisyyteen kohdistuvia vaikutuksia, joista merkittävimpiä ovat maisemassa, äänimaisemassa ja valo-olosuhteissa tapahtuvat muutokset. Ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen liittyvät vaikutukset ovat usein luonteeltaan subjektiivisia eivätkä ole välttämättä yleistettävissä laajemman ihmisjoukon näkemyksiin ja on kokijasta riippuvaista kuinka erilaiset ympäristöominaisuudet tai asumisolosuhteet vaikuttavat oman asuin- tai lomaympäristön viihtyvyysskokeemukseen. Tuulivoimalla voi arvioida siis olevan niin myönteisiä, kielteisiä kuin neutraaleja vaikutuksia alueen houkuttelevuuteen. Suomessa ja muualla maailmassa tehdyt tutkimukset kiinteistöjen arvoista ovat osoittaneet, että voimaloilla ei olisi vaikutusta kiinteistöjen myyntihinnoihin. Voimaloilla voi tosin olla vaikutusta joidenkin ihmisten kiinnostukseen alueen kiinteistöistä. Vaikutuksia kiinteistöjen arvoon on avattu kaava-selostuksen kohdassa 7.16.1.

	Osayleiskaavan vaikutuksia matkailuun on täydennetty kaavaselostukseen.
Kuntalaisten aito kuuleminen ja kysyttyjen mielipiteiden huomiointi Lapinlahdella tulee toteuttaa kuntalaisille ja päätäjille yhteinen avoin puolueeton keskustelutilaisuus kunnan oman osallisuussuunnitelman mukaisesti, jossa keskustelua käydään eri näkökulmista ja niin että tuulivoimayhtiöiden edustajat eivät ole keskustelun vetäjinä. Kansalaisten perusoikeudet on määritelty perustuslaissa, kuntalaissa ja lukuisissa erityislaeissa. Näihin oikeuksiin kuuluu myös oikeus vaikuttaa omaan elämään kuuluviin asioihin. Kuntalaisten oikeudesta osallistua säädetään kuntalain (410/2015) 22 §:ssä. Sen mukaan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta siitä, että kuntalaisille on tarjolla laajasti ja monipuolisesti erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Miten kuntalaisilta eri tavoin kootut mielipiteet on huomioitu tuulivoimasuunnittelussa (mm. juhla- vuosikysely, asukaskysely, tuulivoimayhtiöiden kuntalaiskyselyt ja pyydetyt lausunnot)? Touko- kuussa 2023 tehtiin Lapinlahdella juhlavuoden teoista kysely. Kyselyn vastauksissa tulee todella vahvasti esille Lapinlahden kunnan luonnon vaaliminen. Vastikään tehtiin kuntalaiskysely, tämän kyse-	Osayleiskaava on laadittu ja laaditaan Alueiden- käyttölain mukaisen kaavaprosessin mukaisesti. Kaava-työn alkaessa osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä, samoin kaavaluonnos ja myöhemmin kaavaehdotus. Osayleiskaavasta ja YVA-menettelystä on järjestetty kaksi yleisötilaisuutta, minkä lisäksi kaavan ehdotusvaiheen kuulemisen aikana järjestetään kolmas yleisötilaisuus. Eri vaiheiden kuulemisesta on tiedotettu myös erillisin kirjein lain edellyttämää laajemmalle alueelle. Kaavaratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa on huomioitu kaavasta ja YVA-menettelystä saatu palaute ja kaavasta saatuun palautteeseen on kirjotettu kaavan laatijan vastineet, jotka ovat kaavaselostuksen liitteenä. Lapinlahden kunnanhallitus teki päätöksen 30.10.2023 § 224 järjestää puolueettoman, tutkimuslaitoksella teetetettävän satunnaisotantaan perustuvan mielipidetutkimuksen, jossa selvitetään kuntalaisten suhtautumista Lapinlahdelle sijoittuvaan tuulivoimaan. Tutkimus järjestettiin sen jälkeen, kun kaikkien kolmen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnit olivat valmistuneet. Tutkimuksella haluttiin lisätietoa päätöksen tueksi tuulivoiman hyväksyttävyydestä. Satunnaisotantaan perustuvalla mielipidemittauksella turvataan myös kuntalain mukaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

lyn tulokset, myös avoimien kysymysten vastaukset, tulee tuoda reilusti esille kuntalaisille. Mitä asioita kuntalaiset nostivat kyselyssä arvokkaaksi ja vaalimisen arvoiseksi? Mitä ideoita kuntalaisilta tuli kunnan talouden kohentamiseen? Kunnan virkamiesten ja valtuutettujen tulee tehdä kuntalaisen kanssa yhdessä tulevaisuuden visiointityötä. Ja jos kysytään, niin on myös kuultava ja huomioitava. Kuntalaisten mielipiteillä on oltava merkitystä esimerkiksi, jos tehdään asukaskysely ja 70 % vastustaa tuulivoimarakentamista alueelle, niin tällä pitää olla vaikutusta!	Puhelinkyselytutkimuksessa (Tietoykkönen Oy, 2024) tehtiin 400 haastattelua. Kyselyn tuloksena Tielammen tuulivoimahankkeeseen myönteisesti suhtautuvia oli 37 prosenttia (22 % melko myönteisesti ja 15 % erittäin myönteisesti). Kielteisesti hankkeeseen suhtautui 27 prosenttia vastanneista (11 % melko kielteisesti ja 16 % erittäin kielteisesti). Neutraalia suhtautuminen oli 29 prosentilla ja 7 prosenttia ei osannut ottaa kantaa hankkeeseen. Asukaskyselyn ja puhelinkyselytutkimuksen tulokset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 7.16.
Kuntastrategia Tuulivoimahankkeet eivät sovi Lapinlahden kuntastrategiaan 2022-2025, koska strategia painottaa päätöksentekoa ohjaavina tekijöinä mm. asukkaiden viihtyvyyttä ja ympäristövaikutusten huomioimista sekä korostaa Lapinlahden imagoa kulttuuripitäjänä. Lisäksi strategiassa tavoitteena on perhemyönteisyyden edistäminen teoilla ja päätöksillä, jotka saavat perheet pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle. Edelleen kunnan strategiassa luvataan ottaa päätöksenteossa huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset.	Kaavaratkaisussa on sovitettu yhteen valtakunnallisia, seudullisia sekä kunnallisia tavoitteita. Osayleiskaavaa laadittaessa on selvitetty AKL 9§:n mukaisesti osayleiskaavan ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Aluetta lähimmät herkätkohteet, kuten asutus, koulut ja päiväkodit on huomioitu aluetta suunniteltaessa. Kaavaratkaisulla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia kouluihin tai päiväkoteihin suuren etäisyyden johdosta, jolloin mm. melu- tai väkivaikutukset jäävät vähäiseksi ja ohjearvojen alapuolelle. Osayleiskaavan vaikutusta liikenteeseen sekä kevyeen liikenteeseen on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.17. Kaavaselostukseen on lisätty tieto lähimmistä kouluista ja herkistä kohteista.
Ilmasto-ohjelma ja upea luontomme Lapinlahden kunnan ilmastosuunnitelmassa 2021-2035 on tavoitteena luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vesien suojeleminen ja hoito. Monimuotoinen luonto ja puhtaat vesistöt halutaan säilyttää myös tuleville sukupolville. Lisäksi nähdään, että hyvinvoiva monimuotoinen luonto takaa elinkeinomahtoisuutta luonnosta. Tavoitteet eivät käy yksiin tuulivoimasuunnitelmien kanssa.	Alueen suunnittelussa on huomioitu vesiolosuhteet sekä alueen lähteisyys ja lähteet. Valmisteluvaiheen jälkeen voimalaa 6 (kaavaluonnoksessa voimala 10) on siirretty lounaaseen siten, ettei alueelta ole mahdollista valua pintavesiä pohjavesialueelle. Osayleiskaavan toteutumisella ei ole arvioitu muodostuvan merkittäviä vaikutuksia pohjavesiin tai pintavesiin eikä näin ollen lähteisiin. Lisäksi lähteitä koskee vesilaki, jonka mukaisesti lähteen luonnontilaisena säilymistä ei saa vaarantaa.

Lähteiden kunnostamista ja ennallistamista on tehty vastikään Pohjois-Savossa ELY-keskuksen rahoituksella tavoitteena pelastaa arvokkaat lähteet https://www.sttinfo.fi/tiedote/pelasta-arvokkaat-lahteet-pohjois-savossa-onko-maillasi-ojitettuja-lahteita-joita-voi-ennallistaa-ely-keskuksen-rahoituksella?publisherId=69817885&releaseld=69893989. Tielammin tuulivoiman kaavoitusalue on erityisen lähderikasta aluetta ja usealla talolla on lähdekaivo. Tuulivoiman rakentaminen ja maamassojen mylläys ei voi olla vaikuttamatta lähteisiin ja miten huolta pidettävien lähteiden alueelle voidaan antaa lupa rakentaa? Lisäksi kaikkien vesistöjen oltava hyvässä kunnossa vuoteen 2027 mennessä (EU:n vesidirektiivi) ja tämä edellyttää hoito- ja ennallistamistoimenpiteitä ei tuhoamista. ”Vesi on timanttia arvokkaampaa!”, on todettu Pohjois-Savon metsäkeskuksesta. Alueen eläimet ja kasvisto on merkittävää ja alueelta löytyy mittava määrä uhanalaisia ja suojeltavia kohteita. Esimerkiksi alueella kasvaa rauhoitettua kämmekkäkasveihin kuuluvaa Valkolehdokkia. Rauhoituksen vuoksi valkolehdokkia ei saa poimia tai vahingoittaa. Alueella on susireviiri, erilaisia suurpetoja esimerkiksi tuoreita havaintoja maakotkasta sekä alue kuuluu valtavien muuttolintuparvien reitille. Suunniteltuun tuulivoimatehdasaluekokonaisuuteen rajoittuu luonnontilainen erityiskohde, Hukkasuo Natura 2000 -suojelualue ja tämän lisäksi alueella on yksityisiä suojelualueita. Tuulivoimarakentaminen ei ole realistista, koska alueen virkistyskäyttö ja arvokas luonnon monimuotoisuus tuhoataan. Rakentaminen aiheuttaa laajamittaista metsä- ja luontokatoa. Maakuntamme on mukana luontokatoa torjuvassa Priodiversity Life -hankkeessa ja samaan aikaan maakuntakaavassa ja kunnan kaavoitussuunnitelmissa ehdotetaan alueita potentiaalisiksi tuulivoimatehdasalueeksi, joka tuhoaa luontoa ja aiheuttaa suurmittaista luontokatoa.	Huomionarvoisista kasvilajeista valkolehdokin esiintymien hävittäminen edellyttää luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupaa, jota haetaan ELY-keskuksesta ennen kaavan viemistä kunnanvaltuuston käsittelyyn. Alueellinen ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kasvilajin rauhoitussäännöksistä, jos siitä ei ole haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Valkolehdokki on elinvoimainen (LC), ja alueelle tulee jäämään rakentamisen jälkeenkin lukuisia esiintymiä. Osayleiskaavassa on huomioitu luontoselvityksessä (kaavaselostuksen liite 6) esitetyt lailla turvatut sekä erityisen tärkeät luontokohteet luomerkinnöin, minkä lisäksi monimuotoisuutta turvaavat ja tukevat kuviot on huomioitu toimintojen osoittamisessa ja sijoittelussa. Lisäksi kaavan yleismääräysten mukaisesti tuulivoimaloiden, tuulivoimaloiden huoltoteiden sekä nykyisten perusparannettavien teiden, sähkölinjojen ja maakaapeleiden sijoittamisessa on otettava huomioon kaavaprosessissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet. Alueelle on laadittu selvityksiä (Envineer Oy) alueen linnustosta (kaavaselostuksen liite 4) ja muusta eläimistöstä (kaavaselostuksen liite 6 ja 7) joiden yhteydessä alueen eläinlajistoa on tutkittu maastoselvityksin ja joihin perustuen osayleiskaavan vaikutuksia on voitu arvioida. Osayleiskaavan ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia luontoon tai eläimistöön. Suojelualueet on huomioitu kaavaa laadittaessa, eikä niihin ole arvioitu kohdistuvan vaikutuksia.
Paavon polku tulee entistää ja tuoda uuteen kuokistukseen ja nostaa esiin Lapinlahden erinomaiset muut luontokohteet nyt kun retkeily ja luontobuumi on vauhdissa.	Alueen läpi aikaisemmin kulkenut vaellusreitti Paavon polku on osin umpeutunut ja sen ylläpito Lapinlahdella on lopetettu vuonna 2014.

Tielammin ja Iso-Petäjämäen vaikutusalueella on valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä. Kaava-aineistot toteavat merkitykset, mutta vähättelevät vaikutuksia esimerkiksi mallinnuskuvat eivät tuo esille todellisia vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön. Tielampiaineistossa esimerkiksi vaikutukset Väisälänmäeltä nähtävään maisemaan olivat vähäteltyjä!	Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet on huomioitu alueen suunnittelussa. Maastokäynneillä alueelta on otettu valokuvia eri etäisyyksiltä maiseman kannalta oleellisista pisteistä, joiden tavoitteena on ollut havainnollistaa osayleiskaavan mukaisen tuulivoimarakentamisen näkyvyyttä eri etäisyyksillä eri alueille. Kuvauksessa on pyritty käyttämään 53-57 mm kinovastaavuutta, sillä se vastaa mahdollisimman lähelle vastaavuutta ihmissilmän kanssa, joskin osa kuvista on otettu 24-28 mm ja 36-37 mm kinovastaavuudella voimaloiden läheisyydestä tai maastonmuodoista johtuen. Havainnekuvien sekä näkemäalueanalyysin perusteella on voitu arvioida tuulivoimarakentamisen maisemavaikutusta alueittain sekä kokonaisuutena asiantuntijatyönä. Havainnekuvat on esitetty kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteessä 3.
Vihreän siirtymän toteutusta ilman laajamittaisia riskejä Tuulivoimarakentaminen on täynnä riskejä. Tuulivoimayhtiöiden omistajanvaihdokset, tuulivoiman terveys- ja luontovaikutukset, erilaiset tuulivoimaonnettomuudet ja kaikki ennakoimattomat muutokset tekevät tuulivoimasta todella riskialttiin. Kuvitelma saada rahaa kuntaan tuulivoimarakentamisen kiinteistöverotuloilla voi lopulta päätyä siihen, että tuloja ei tule ja kuntamme on tuhottu ulkomaisten yhtiöiden toimesta. Suomi on jo sähköomavarainen, toisin sanoen tuotamme vuositasolla kotimaassa yhtä paljon sähköä kuin kulutamme. Miksi suostua kolonialismiin ja antaa ulkomaalaisten yhtiöiden tulla tuhoamaan kuntamme. Tuulivoimarakentaminen tulee vaikuttamaan kaikkiin kuntalaisiin ja koko kunnan tulevaisuuteen. Jos tuulivoimarakentaminen toteutuu, emme ole enää houkutteleva asuinkunta, vapaa-ajankunta, retkeilykunta, matkailukunta yms. Olemme pelkästään tuulivoimatehdasaluetta, jonka hyödyt valuvat ulkomaille ja meille jäävät haitat.	Osayleiskaava on laadittu nykyisten lakien ja ohjeistusten mukaisesti, kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun perustuen. Alueelle laadittujen selvitysten yhteydessä on huomioitu selvitysten ja arviointien epävarmuustekijät ja mm. vaikutukset turvallisuuteen on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 7.19. Fingridin sähkön tuotanto- ja kulutusennusteen mukaan Suomi on edeltävinä vuosina ollut lähes tulkoon sähköomavarainen. Ennusteessa kerrotaan kuitenkin, että vuonna 2030 sähkön tuotanto ja kulutus voivat olla 50 prosenttia suuremmat kuin nykyään ja vuonna 2035 jopa kaksinkertaiset verrattuna nykytasoon. Sähkön kulutuksen arvioidaan lisääntyvän teollisuudessa, lämmityksessä ja liikenteessä.

5 YHTEYSTIEDOT

Kaavoittaja:

Lapinlahden kunta

Asematie 4
73100 Lapinlahti
www.lapinlahti.fi

Tekninen johtaja
Rami Linna
+358 40 488 3701
rami.linna@lapinlahti.fi

Rakennustarkastaja
Raimo Haverinen
+358 40 488 3751
raimo.haverinen@lapinlahti.fi

Kaavakonsultti:

Plandea Oy

Vaasantie 6
67100 Kokkola
www.plandea.fi

Projektipäällikkö
Minna Vesisenaho
+358 50 537 4491
minna.vesisenaho@plandea.fi

Kaavan laatija, YKS 691
Ville Vihanta
+358 50 590 6214
ville.vihanta@plandea.fi

Toimija:

Eurowind Energy Oy

Siltasaarenkatu 12 A
00530 Helsinki

Projektikehittäjä
Frans Duldin
+358 50 365 6545
fdu@eurowindenergy.com

Suomen maajohtaja
Tuuli Vapaavuori-Vartiainen
+358 40 519 0039
tvv@eurowindenergy.com

